

“Vakıf üniversiteleri için en iyi finansman modeli: Parçalı bağış sistemi”

Halil Berktaş, Türkiye’de tarih denilince ilk akla gelen isimlerden birisi... Berktaş’a; “Parçalı bağış sistemi”ni, ABD’de bu sistemin nasıl işlediğini ve Türkiye’de nasıl uygulanacağını sorduk. Neticede bilgi dolu ve keyif ile okuyacağınız bir röportaj gerçekleştirdik.

► 26

International boycott puts pressure on Israeli music scene

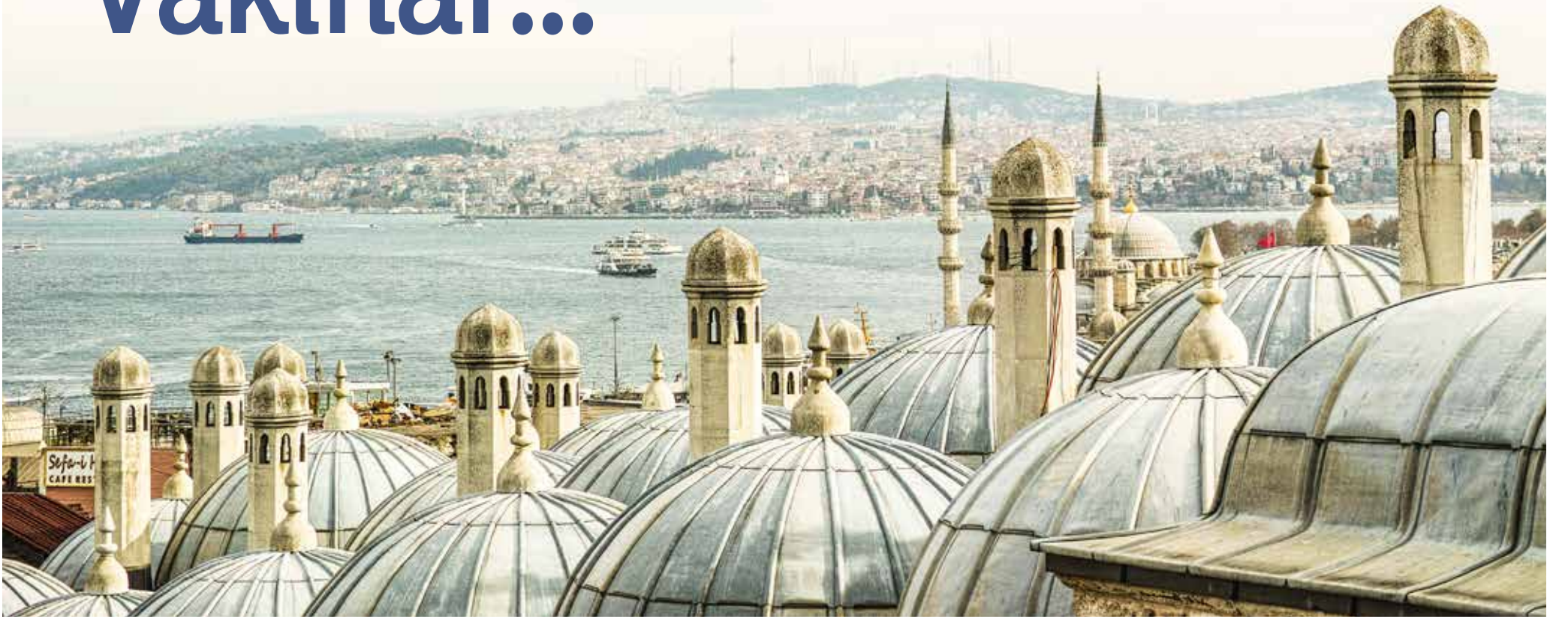
► 23

açık medeniyyet

Eğitim finansmanında eskimeyen bir model: Vakıflar...

Hakkı Öcal
Yaşar Kemal benim eğitimimi nasıl finanse etti?

► 3

Jeremy Cole
The reduction of education to economic ends

► 31

Rujin Yusuf
عندما رتبته ذكرياتي في حقيبة سفر

► 33

Geleceğe “temel” atıldı

İbn Haldun Üniversitesinin Başakşehir’deki yeni kampüsünün temeli, mütevelli heyeti ile üniversitenin yönetim kadrosunun katılımıyla atıldı. Klasik mimarî örnek alınarak inşa edilecek olan İbn Haldun Üniversitesi Külliyesi, üniversitenin “gelenekli yenilikçilik” anlayışının bir yansıması olacak.

► 40

الولايات المتحدة تعلن رسمياً إغلاق مكتب منظمة التحرير الفلسطينية في واشنطن

أعلنت الولايات المتحدة رسمياً يوم الاثنين 10 أيلول / سبتمبر 2018، إغلاق مكتب منظمة التحرير الفلسطينية بالعاصمة واشنطن، على خلفية رفضها سعي السلطة الفلسطينية إلى فتح تحقيق جنائي ضد إسرائيل أمام المحكمة الجنائية الدولية.

► 20

Best graduate student award recipient, Ambreen Sultan

► 11

Gazetenizle birlikte Açık Kitap eki ve Hasan Aycın çizgi posterini hediye...

*gözün **yüksekteyse***

ihu.edu.tr

Yaşar Kemal benim eğitimimi nasıl finanse etti?

HAKKI ÖCAL *

1967-68 ders yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine girdim. O zaman büyükelçilik, kaymakamlık, maliye denetçiliği için tek yol SBF'den geçirdi. SBF, bir "elit" okuluymuş! Ama siz elit aileye mensup değilseniz, yolunuz SBF'den önce Yurtlar ve Krediler Kurumundan geçirdi. Alabileceğiniz burs miktarı ise 80 lira! SBF'nin bahçesindeki yurdun bir aylık ücreti 20 lira; elinize kalan 60 lira. Birinci sınıfta, Yozgat Lisesinden henüz gelmiş ve başkentin "extra-curricular" faaliyetlerine henüz katılamamış bir genç belki bu 60 lira ile yaşayabilirdi ama ikinci sınıfa geldiğinizde, ihtiyaçlar çeşitlenmiş oluyordu. İngilizceden muaf olunca, öğrenilmesi zorunlu ikinci yabancı dil için Rusçayı seçmiştim. (Neden diye sormayın lütfen!)

1970'lerde Türkiye'deki liberalizmin boyutları biraz farklıydı! Mesela Rusça öğrenmek için kaydınızı bir okula değil, Genelkurmay Başkanlığına yaptırır ve ders kitaplarını oradan alırdınız. (Neden diye sorabilirsiniz, müsait bir zamanda tartışabiliriz!)

Bu yoldan giderek, Rusça ders kitaplarına, sözlüklere sahip olmak tercih edilen bir yol değildi çünkü bu durum insanın dosyasına işlenirdi. Yıllar sonra bu dosyaları görme imkânım oldu; meğer neler

işlenirmiş neler... Bana Rusça ders kitaplarını "başka" yollarla edinme konusunda yardımcı olan bir şair arkadaş, bir süre sonra ünlü yazar, rahmetli Yaşar Kemal'in Rus (Kiril) alfabesi okuyabilen birini aradığını söyledi. İş, Azerbaycan Türkçesi yazılmış ancak Kiril harfleriyle basılmış birkaç kitabı, bizim Latin alfabemize "transcribe" etmekten ibaretti.

Kolay iş! Ben henüz (ve hiçbir zaman) Rusça öğrenmiş sayılmazdım ama Rusça metinleri okuyabiliyordum.

Gittim, ünlü yazarı Ankara'da kaldığı otelde buldum. Daha sonra Yaşar ağabeyin ne denli insan ve insan canlısı olduğunu anlayacak ve onu Hürriyet gazetesi için "İnce Memed 2"yi yazmaya ikna edecek kadar yakın olacaktım ama o ilk karşılaşmadaki heyecanımı unutamam! Bir ses ki, herhâlde Hz. Davud'un sesi öyle idi! Bir kahkaha ki, tutmazsanız, masanın üzerindeki su bardağı devrilir! Öyle bir devasa gövde ki sırf kalpten ibaret.

Tam iki yıl, Yaşar Kemal'e Latin alfabesine çevirmediğim kitap kalmadı. Her ay yaptığım işe göre, 300, 500 hatta çok çalıştığım aylarda bin lira ücret verdi bana... Okulda 3. sınıfa geçtiğimde de Hürriyet'e muhabir olarak girmeme vesile oldu. Okulu bitirdiğimde artık Yaşar Kemal diye bir dostum vardı.

Fakat Yaşar Kemal benim özel burs kaynağım, özel vakfım ve eğitim finansörüm olarak kaldı hep. "Çok paramı yedin benim!" diye kahkahayı savururdu her zaman.

* İbn Haldun Üniversitesi Rektör Danışmanı ve Medya ve İletişim Bölümü.

"Ödevimiz, ehl-i beyt sevgisini diri tutmaktır"

"Muharrem ayı" etkinliğinin açılışında konuşan İslamî İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Ahmet Murat Özel, Muharrem ayının nasıl icra edilmesi gerektiğini, Kethüdâzade Arif Bey'in güftesinden hareketle açıkladı. Dr. Özel, "Ya Hüseyin sana gülle dokunan ümmid eder mi mağfiret / Gonca-i gülşenserây-ı Mustafâ'sın ya Huseyn" (Sana gülle bile olsun eziyet eden bağışlanmayı ümit edebilir mi? / Hz. Muhammed Mustafa'nın (s.a.v.) gül bahçesinin goncasısın ey Hüseyin) dizelerini okudu.

Etkinlikte konuşan İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. İrfan Gündüz ise konuşmasına, "İyi insanların anıldığı meclislere Rahmet-i İlahî yağar, kötülerin anıldığı meclislere ise lanet yağar." hadisinin Hz. Mevlana tarafından yorumlanmasıyla başladı. Prof. Gündüz, "Gökten yağacak rahmetin yağmur gibi yukardan yağmasını beklemeyin. Eğer kâmil bir insanı anlatıyorsanız, bu adamın düşüncele, hayat tarzı, imanı, ihlası dinleyiciler nezdinde bir benimseme duygusu uyandırıyor, esas yağın o Rahmet-i İlahî budur. Ama bunun tam tersi, kötü insanları andığınız zaman da dinleyicilerin içinde o kötülere benzeme arzusu uyanıyor ve onlar gibi olmaya çalışıyorlarsa, lanetin yağması da budur." diye konuştu.

Hz. Ali (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.) ile 72 arkadaşının Kerbela çöllerinde şehit edilmesinin yıl dönümü nedeniyle sohbet programı düzenlendiğini anlatan Prof. Gündüz, bu olayın dehşeti ile empati kurulabilirse, Muharrem ayının hangi manaya geldiğinin anlaşılacağına söyledi. Hz. Hüseyin'in (r.a.) acısının içten hissedilmesi gerektiğini vurgu-

layan Prof. Gündüz, "Ehl-i Beyt sevgimiz böyledir; o acıyı, yalnızlığı hissetmeyi gerektirir. Hayvanlar içinde bir tane cennetlik hayvan var. Hangisi? Ashab-ı Kehf'in Kıtımir'i. Niye? O köpek 300 sene Ashab-ı Kehf ile beraber olmuş. Beraber ola ola Kıtımir Ashab-ı Kehfleşmiş. Allah'ın Resulu'nun (s.a.v.) nesli necibini biz nasıl yok farz ederiz, ona nasıl düşmanlık besleriz? Kerbela hadisesinin siyasi tefrikaya, Şii-Sünni ihtilafına sebep olup da bizi birbirimize düşürmesine asla izin veremeyiz." ifadelerini kullandı.

"Her bir Müslümanın Peygamber Efendimizle (s.a.v.) aynileşmesi gerekiyor"

Kur'an-ı Kerim'de, "De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana ittiba ediniz ki, Allah Teâlâ da sizi sevsin." buyrulduğunu belirten Prof. Gündüz şöyle konuştu:

"İttiba tabi olmak değildir. İttiba aynileşmek demektir. Her bir Müslüman Peygamber Efendimizle (s.a.v.) aynileşecek. Kendi kişiliğini ve kimliğini eritecek, üsve-i hasene olan Hz. Peygamber (s.a.v.) kalıbına dökcek ve donduracak. Aynileşmek dediğimiz budur. Ama bugün bazıları, Hz. Peygamberi (s.a.v.) asker arkadaşı gibi telakki ediyor. Günümüzde ilahiyat fakültelerinde bile yapılan tezlerde 'Allah celle celaluhu' dersiniz teziniz reddedilir, 'Peygamber aleyhis-salatu vesselam' dersiniz teziniz reddedilir. Hâlbuki din kutsal bir mekanizma üzerine kurulmuş. Allah'ı takdis edeceksiniz, yücelteceksiniz. Peygamberimizi (s.a.v.) de yücelteceksiniz. O yüzden Hz. Muhammed (s.a.v.) sevgisini, O'nun ehl-i beytine olan sevgiyi gönüllerde hep diri tutmaktır görevimiz, ödevimiz."

Facial recognition technology to be deployed in Olympics

A facial recognition system will be used in the Olympics for the first time as Tokyo organizers work to keep security tight and efficient at dozens of venues during the 2020 Games.

The NeoFace technology developed by NEC Corp. will be customized to monitor every accredited person - including athletes, officials, staff and media - at more than 40

venues, games villages, and media centers. Local organizers said that Tokyo will be the first Olympic host to introduce the face recognition technology. The system is expected to effectively eliminate entry with forged IDs, as well as to reduce congestion at accredited waiting lines, and reduce to athletes' stress when performing in hot weather.

The facial images of every accredited person at the Olympics and Paralympics will be collected following an approval process and stored in a database that will be used to verify identities at accreditation check points.

The NEC says its biometric identification technology is already used at airports and elsewhere in 70 countries, including Japan.

Eğitim finansmanında eskimeyen bir model: Vakıflar...

Eğitim ve öğretim, sosyal faydası çok yüksek ama o ölçüde de maliyetli bir iş. Üstelik başka birçok sektörün aksine, bu maliyeti tek tek öğrencilerden ve ailelerinden karşılamak hemen hemen imkânsız. Bu nedenle, dikkatlerin çizgi dışı düşünme ve üretmeye, benzersiz şeyler yapabilmeye, hiçbir müfredatta bulunmayan özgürlükleri var edebilmeye kaydığı bir dünyada, toplumun şu ya da bu şekilde sürece dâhil olması ve bedelin en azından bir bölümünü karşılaması gerekiyor.

Üstelik söz konusu olan yükseköğretim ise, günümüz dünyasında eğitimin maliyeti bir hayli artıyor. Zira başlangıç noktası ile yeni mezunların ekonomik hayata atılmasının arasına üniversite için 16, yüksek lisans için 18 ve doktora için asgari 23 yıl gerekebiliyor.

İşte burada eğitim vakıfları büyük önem kazanıyor. Üstelik vakıf sistemi hem dünyada hem de Osmanlı'dan bu yana Türkiye'de çok bilindik ve son dönemde giderek daha fazla başvurulan bir yöntem. Vakıf yükseköğretim kurumlarının Türkiye'de yükselen değer olduğunu söylemek hiç de yanlış değil.

üretilecek ve bu bilginin maliyeti nasıl karşılanacak? Üstelik yükseköğrenim alan gençlerin farklı bir alana geçmeyerek akademide kalması ve gelecek nesiller ile köprü görevi üstlenmesi için gerekli cazibenin de sağlanması gerekir. Bunun için üniversitelerin geniş bir mekâna, yeryüzünün belki de en kalifiye insan malzemesi sayılabilecek akademik kadroya, kütüphanelere, müzelere, sanat galerilerine, yurtlara, sosyal tesislere ve idarî personele ihtiyacı var.

Böylesi düşünülüp kurgulanmış üniversiteler hem herhangi bir ülke ve toplum için son derece gerekli hem de ihtiyaç tablosu göz önüne alındığında maliyeti çok yüksek. Bu maliyet tek başına herhangi bir özel yatırımcı tarafından kolay kolay karşılanamayacak ve öğrenciler ile aileleri tarafından karşılanamayacak boyutlarda.

Türkiye'de vakıf müessesesine bakış

Türkiye'de vakıf müessesesine bakış pek çok topluluktan farklı ve köklü bir geçmişe sahip. Tarihe bakıldığında vakıf medreseleri olarak karşımıza çıkan yükseköğretim merkezleri, hem Selçuklular hem de Osmanlı Döneminde sadece dinî ilimlerde değil, zamanının pozitif ilimlerinde de öncü kurumlar oldu ve topluma katkı sağlayan nice insanlar yetiştirdi.

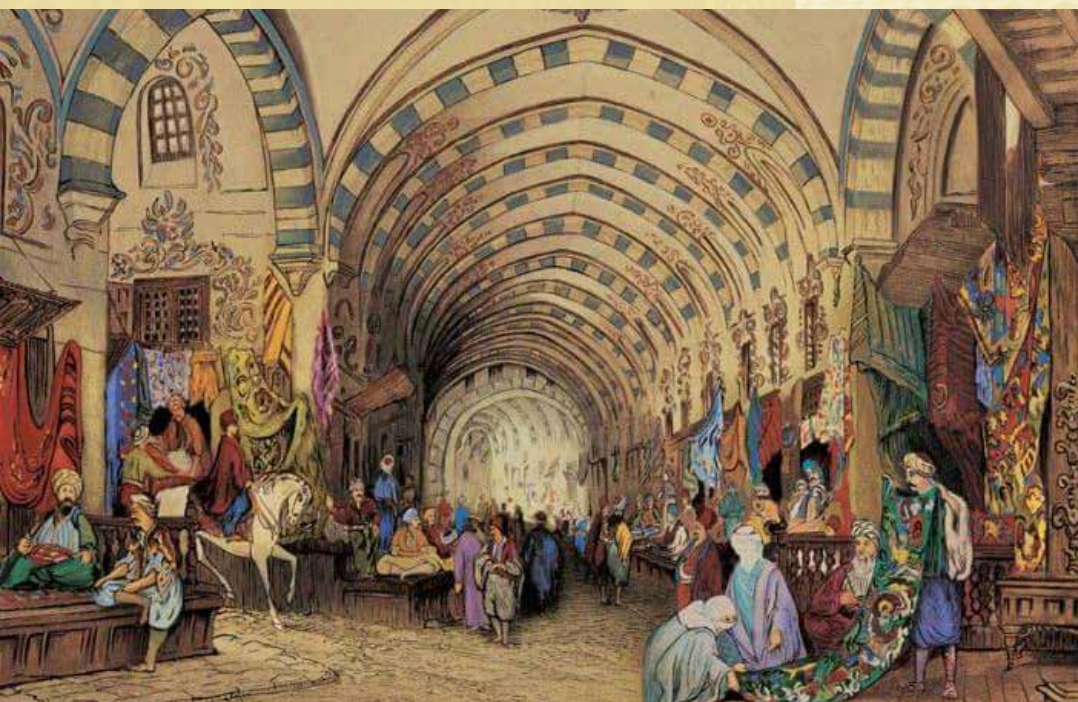
Vakıf; insanlığa ve kâinata karşı şahsî ve vicdanî sorumluluk duygusuyla iyilik, şefkat, yardımlaşma, dayanışma gibi değerler için insanın kendisine ilke edindiği hür iradede kaynaklı bir durum. Kur'an-ı Kerim'in pek çok âyeti ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) pek çok hadisi iyilik yapmaya, kalıcı hayrat bırakmaya, insanın kendisinden sonra topluma hayrı ve yararı devam edecek iyilik müesseseleri bırakmaya davet eder.

Selçuklular ve bilhassa Osmanlı devletinde pek çok medrese yani bugünkü karşılığı ile her türlü düzeyde eğitim kurumu vakıf şeklinde kurulmuş, öğretim kadrolarının ve diğer çalışanlarının maaşlarından, öğrencilerin ihtiyaçlarına kadar bütün masraflar vakıflar tarafından karşılanmıştır.

Vakıf yükseköğretim kurumları, Türkiye eğitim sisteminde önemli yer tutuyor. Zaman zaman anayasaya ve yasalara aykırı "özel üniversite" kavramı ile ilişkilendirilmeye uygun bazı uygulamalar bulunsa da, vakıf yükseköğretim kurumlarının olumlu katkıları ve önemi inkâr edilemez. Vakıf üniversiteleri Türk bilim hayatının gelişimine ve yükseköğretime erişime yararı kadar artık uluslararası başarılarla da imza atmaya başlamış durumda.

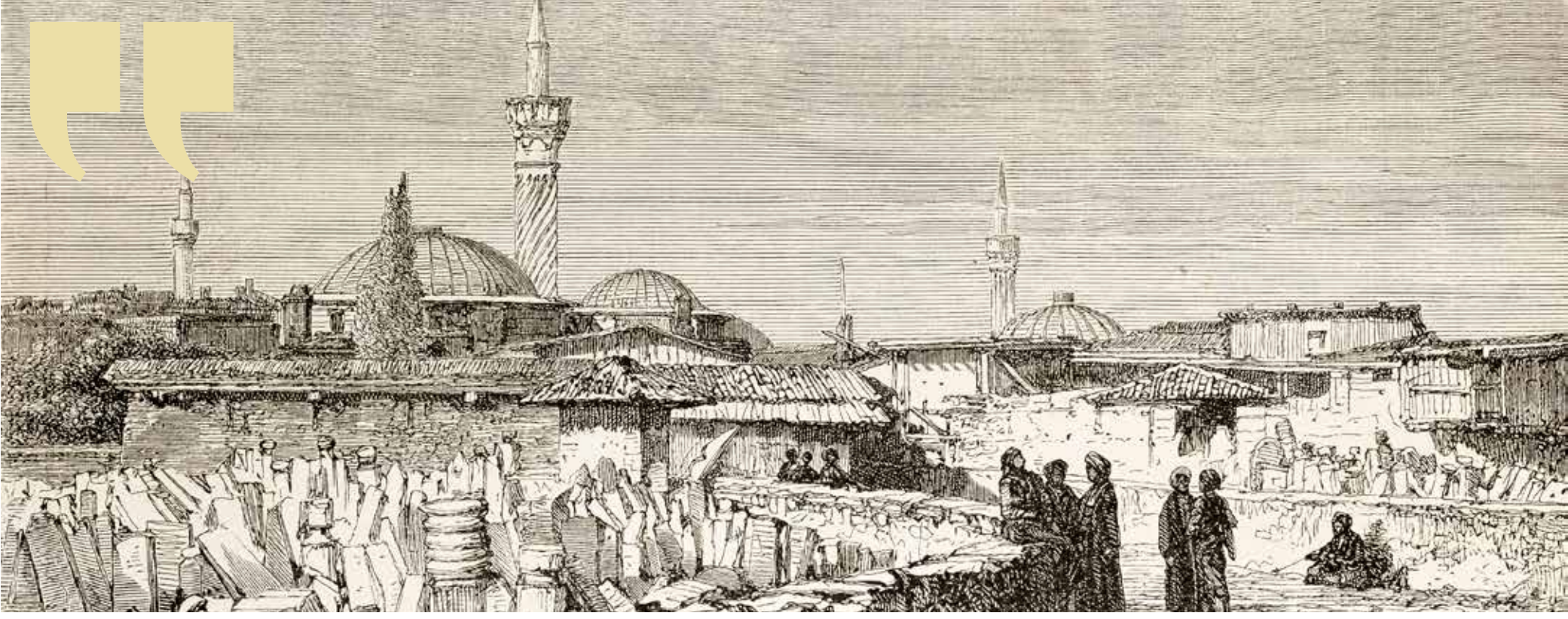
Eğitimde nasıl bir vakıf?

Vakıf üniversitelerinin özellikle son dönemde gelişiyor olması ve eğitime katkı sağlaması aslında baştaki soruyu ortadan kaldırmıyor. Yani günümüzde bilgi nasıl

"Kur'an-ı Kerim'in pek çok âyeti ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) pek çok hadisi iyilik yapmaya, kalıcı hayrat bırakmaya, insanın kendisinden sonra topluma hayrı ve yararı devam edecek iyilik müesseseleri bırakmaya davet eder."

Bugün dünyada “sadece parası olanlar okusun” demenin toplumsal ihtiyaçlar bakımından hiçbir çözüm olamayacağı düşünüldüğünde, çok geniş burs sistemleri kurmaktan başka çare bulunmuyor. Özellikle söz konusu olan üniversiteler ve buradan yetiştirilecek akademisyenler olduğunda, yüksek lisans düzeyinde en az yarı yarıya, doktora ise öğrenci bulabilmek için tam burs verilmesi zorunlu. Çünkü lisans eğitimi tamamlayan bir öğrenciyi çalışmaya başlamak yerine, bilim uğruna belki altı yıl daha okumaya ikna etmek gerekiyor.

Eğitim için finansman modelleri

Bursların çoğalması üniversiteler açısından, maliyetlerin yükseliyor olmasına rağmen, öğrencilerden öğrenim ücreti olarak toplanacak gelirin görece düşmesi sonucunu doğuruyor. İşte burada birkaç temel finansman modeli gündeme geliyor.

Temel finansman modellerini; “Bütün maliyeti merkezî devletin üstlenmesi”, “Federal sistemlerde merkezî devlet ile eyalet yönetiminin ortaklığı”, “Vakfiyeli üniversiteler” ve son olarak “Parçalı sponsorluk” şeklinde sıralamak mümkün.

Bu finansman modellerinden günümüz sistemine en uygun görünenleri “vakfiyeli üniversiteler” ile “parçalı sponsorluk” modelleri...

Birkaç istisna olmak üzere, on yıllardır adı duyulan en ünlü Amerikan üniversitelerinden Harvard, Yale, Duke, Columbia, Stanford ve Princeton’ın özel üniversite olduğunu ve bunların tümünün “vakfiyeli” üniversiteler olduğunu belirtmek gerekli. Tesis, donanım, kampüs, binalar, kütüphaneler, laboratuvarlar, müzeler, koleksiyonlar bir yana, her biri kendi başına bir şirket olan bu üniversitelerin, milyonlarca dolarla ölçülen menkul servetleri bulunuyor. Bu menkul servetler ve her alana yayılmış aktifler, başında uzman portföy yöneticilerinin bulunduğu profesyonel malî bürolar tarafından yönetiliyor. Üniversitelerin “vakfiyeleri” işletilerek, yıllık getirisi aşırı riske girmeden elde edilecek azamî düzeyde tutuluyor ve cari bütçe bu yolla takviye ediliyor.

“Parçalı sponsorluk” modeli

Bugünün şartlarına uygun bir diğer finansman modeli ise “parçalı sponsorluk”. Çünkü bilimin aklına gelebilecek bütün branşlarına hitap edebilecek fakülteleleri, merkezleri, enstitüleri, bölüm ve kürsüleri, kütüphaneleri ve menkul servetleri bugün sıfırdan kurmak hiç de kolay değil.

Bu nedenle özellikle Amerikan üniversiteleri, mezunlarıyla kurdukları iyi ilişkileri kullanarak destek alıyor. Yani mezun öğrenci, para kazanma çağına geldiğinde mezun olduğu eğitim kurumuna bağış yapmaya özendiriliyor. Bu yöntem Amerikan üniversitelerinin en büyük gelir ve aynı zamanda prestij kaynağı. Herhangi bir üniversiteye bağış yapmak isteyenler için hemen her şeyin bir fiyatı var. Bağışçı, bağış hacmine göre ismini kütüphanelere, araştırma merkezlerine, laboratuvarlara, yurt ve yatakhanelere ya da profesörlüklere yatırım yapabiliyor.

“Parçalı sponsorluk” ya da “vakıf içinde vakıf” uygulaması bugün Türkiye’de mevcut değil. Fakat İbn Haldun Üniversitesi bu orta kademe bağışları ve parçalı sponsorluk opsiyonunu Türkiye’ye yerleştirmek için çalışmalarını sürdürüyor. “Üniversiteye yardım edin” şeklinde soyut bir çağrıyla yetinmeyen İbn Haldun Üniversitesi, üniversite üzerinden bağışçıların adlarını nasıl yaşatabileceklerine ilişkin çeşitli formülleri hayata geçirmek için başlattığı çalışmalarının son aşamasına gelmiş durumda. Bu modelin yaygınlaşmasının, “yastık altı tasarrufların”, “altın hesabıyla” değerlendirilmesine benzer sonuçlar verebileceği, başka türlü yapılmayacak bağışların yükseköğrenime fon girişini artırabileceği ve daha çok öğretim üyesi ya da öğrenci için kaynak sağlayabileceği tahmin ediliyor.

İslam tarihinden bir portre

Ezber bozan bir kadın: İlk üniversitenin kurucusu Fatıma el-Fıhrî

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından dünyanın ilk üniversitesi olarak kabul edilen Fas'taki Karaviyyin Medresesi, Tunus doğumlu Müslüman ilim kadını Fatıma el-Fıhrî tarafından 859 yılında kuruldu.

El-Fıhrî, bugün Tunus olarak bilinen bölgede doğdu. Ailesi 9. yüzyılda Fas'taki orijinal evlerinden Fas şehrine göç etti. Zengin ve kültürlü bir ailede yetişen Fatıma el-Fıhrî, aileden kalan yüklü mirası halkın hayrına kullanarak medrese ve cami yaptırdı. Hatta öyle ki Kuzey Afrika'nın en büyük camisi olan Karaviyyin Camii Fatıma el-Fıhrî'nin eseridir. Yaptırdığı cami büyük bir kompleks olup, Karaviyyin Medresesi de bu kompleksin bir parçasıdır ve günümüzde hâlâ kullanılmaktadır.

Fatıma el-Fıhrî bir kraliçe değildi

Fatıma el-Fıhrî, üniversitenin yapımı tamamlanana kadar her gün oruç tutup ibadet etti. Fransız Rouven Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Foued Laroussi, el-Fıhrî'nin bütün bilgisini ve parasını üniversiteye aktardığını belirtiyor. Laroussi, "El-Fıhrî, ne bir kraliçe ne bir prenses ne de güçlü bir hükümdarın kızıydı. Sadece halktan bir kadındı. Bu yönü eserinin gücünü yansıtıyor. Babasından kalan bütün mirasını dine ve bilgiye olan aşkına harcadı." ifadelerini kullanıyor.

Üniversite kurulduğunda ilk kurulan kürsüler Kur'an ve fıkıh ilimleri üzerineydi. Zamanla tıp, astronomi, tarih ve coğrafya ilimleri de verilmeye başlandı.

Öğrencilerden ücret alınmaz, burs verilir.

Sürekli yüksek lisans eğitimi veren en eski kurum

Karaviyyin Üniversitesi tarihçiler tarafından, dünyanın en eski ve sürekli yüksek lisans eğitimi veren bir kurum olarak kabul ediliyor. Üniversite ayrıca İngiltere'nin Oxford, Mısır'ın el-Ezher ve ABD'deki Harvard üniversitelerinden çok önce kurulmuş durumda.

Karaviyyin Üniversitesi, Kuzey Afrika'nın önde gelen akademisyenlerinin yanı sıra, ülkenin en parlak öğrencilerini de cezbedi ve kısa süre içinde Müslüman dünyanın önde gelen manevî eğitim merkezlerinden biri olarak kabul edildi. Camiye birleşik olan üniversite, akademisyenleri çok geniş şekilde etkiledi.

Üniversite; Ebu el-Abbas, hukukçu Muhammed el-Fâsî, ünlü Avrupalı gezgin ve yazar Leo Africanus ve Yahudi felsefeci İbn Meymun gibi büyük düşünürler üretti. Kurumla ilişkili diğer tanınmış isimler arasında İbn Arabî, tarihçi İbn Haldun ve astronom el-Batruçî (*Alpetragius*) de yer alıyor.

İslam dünyası ile Avrupa arasındaki kültürel ve akademik ilişkilerde öncü rol oynayan üniversite; Kur'an-ı Kerim ve fıkıh yanında, dil bilgisi, tıp, matematik, astronomi, kimya, tarih, coğrafya ve müzik konularında eğitim merkezi oldu. Zamanla üniversitede doğa bilimleri, fizik ve yabancı dil konuları daha ağırlıklı olarak çalışıldı.

Kayıtlara göre Karaviyyin Üniversitesinde kızlar da eğitim alıyordu. Kadın âlimler hocalık makamında eğitim de verirdi. Kayıtlara göre İbn Hacer, İmam Malik, İbn Teymiyye kadın hocalardan ders alan ünlü âlimlerden birkaçı. Hadis ilminin önemli isimlerinden olan İbn Hacer, icazet aldığı kadın hocaları arasında Fatıma bint-i Münecca et-Tenuhiyye'yi örnek verir. Bir başka icazet aldığı kadın ise Fatıma el-Makdisiyye'dir

Eşsiz bir kütüphane: El-Karaviyyin

Fas'ın Fez kentinde bulunan ve dünyanın varlığını günümüze kadar koruyabilmiş en eski kütüphane unvanına sahip olan el-Karaviyyin Kütüphanesi üç yıllık yoğun yenileme çalışmalarının ardından 2016 yılında kapılarını yeni ziyaretçilerine açtı.

İbn Haldun ve İbn Rüşd'ün eğitimlerine

tanıklık eden, Papa Sylvester II'nin gezmeye gelip avlusunu adımladığı ve bu yıla kadar yalnızca araştırmacıların girebildiği eşsiz el-Karaviyyin Kütüphanesi, ihmal edildiği uzun yılların ardından restore edilerek dünyanın dört bir tarafından gelen meraklı okurları ağırlamaya başladı.

2012 yılında çalışmalarını başlatan Fas Kültür Bakanlığı, yenilemenin liderliğini Fas asıllı Kanada vatandaşı bir mimar olan Aziza Chaouni'ye bıraktı. Böylece el-Karaviyyin Kütüphanesinin kaderi bir kez daha başarılı bir kadının ellerine bırakıldı.

Chaouni ve ekibi, yapıdaki hasarları düzeltmenin ve mozaikleri titizlikle yenileyerek kütüphanenin orijinal güzelliğini korumanın yanı sıra, mekâna ufak bir kafe, avluya açık alan şemsiyeleri ve kütüphanenin içine müze ışıklandırmasını ekleyerek modern dokunuşlar yapmaktan kaçınmadı.

İbn Haldun'un "Mukaddimesi"

Restorasyonun asıl amacı, kütüphanenin içinde bulunan son derece kıymetli ve hassa el yazmalarını nemden ve zamanın etkilerinden korumaktı. Kütüphanenin, İbn Haldun'un Mukaddimesi'nin orijinal kopyasının ve 9. yüzyıldan kalma kûfi yazısıyla kaleme alınmış bir Kur'an-ı Kerim'in de bulunduğu 4000 yazma nadide koleksiyonu artık modern güvenlik sistemleriyle donatılmış, nem ve sıcaklık kontrolleri sürekli yapılan odalarda muhafaza ediliyor.

Vakıf yükseköğretim kurumları gelirlerinin analizi

MEHMET YÜCEL TÜRKSEZER *

Vakıf üniversitelerinin gelir kaynaklarının başlıcalarını; öğrenci gelirleri, kurucu vakıf katkısı ve bağışlar olarak sıralayabiliriz. Bu gelirleri takiben; proje gelirleri, döner sermaye gelirleri, teknoparklardan elde edilecek gelirler sıralanabilir.

Kurucu vakıf katkısı; 19.11.2015 tarihinde, Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 9. maddesinin 1. fıkrasında yapılan değişiklikle kurucu vakıf, yükseköğretim kurumunun bir yıllık cari harcamasını karşılamakla yükümlü iken sadece yeni kurulan birimin bir yıllık cari harcamasının %20'sini karşılamakla yükümlü kılınmış, böylece kurucu vakfın zorunlu katkısı bazı üniversiteler için zafiyete uğramıştır.

Diğer bir gelir kaynağı Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 30. maddesinde yer alan devlet yardımı olmakla birlikte bu yardım uzun yıllardır yapılmamaktadır.

Bir diğer gelir kaynağı ise; 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa eklenen Ek Madde 177'ye göre eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme ile her türlü yatırım harcamalarının gerektirdiği giderlerin karşılanmasında kullanılmak üzere vakıf yükseköğretim kurumlarının tüm personelinin ücretlerinden kesilecek gelir vergisi tutarı teşkil etmektedir. Bu geliri elde edebilmek için toplam öğrenci sayısının en az yüzde 50'si tam burslu olup ayrıca herhangi bir adla ücretlendirilmeyen ve toplam öğrenci sayısının en az yüzde 50'si tezli yüksek lisans ve doktora programlarındaki öğrencilerden oluşması gerekmektedir. Bu da hem güçlü bir vakfa sahip olmayı (%50 tam burs açısından) hem de tam anlamıyla araştırma üniversitesi olmayı gerektirmektedir.

Yukarıda sıraladığım gelir kaynakları ile bütçe oluşturulurken çoğu vakıf üniversitesinin en büyük kaynağı olan öğrenci gelirleri üzerinde biraz düşünmek gerekir.

Niçin düşünmek gerekir; çünkü son yıllarda vakıf üniversitelerindeki kontenjan açığı, doluluk oranlarındaki düşüşler, vakıf üniversitelerinin

durumlarını düzeltmeleri ve birtakım tedbirler almaları gerektiğinin sinyallerini vermiştir.

2016 yılında %90,6 olan doluluk oranı 2018 yılında %72,5'e düşmüştür. Bu da göstermektedir ki arz talepten fazla hâle gelmiştir.

İyi bir vakıf üniversitesi olmayı ve sınıf dağılımındaki başarı seviyesini önemseyen üniversiteler, öğrenci gelirlerinden değil diğer kaynaklardan gelecek gelirler (bağış, vakıf gelirleri vb.) ile bütçelerini oluşturmaktadır. Çünkü iyi üniversite olma hedefi ile öğrenci gelirleri ile üniversiteyi yönetmek birbiriyle çelişmektedir. Çok öğrenci olarak bütçe gelirlerinin büyük bir kısmını buradan sağlamak mı ya da makul seviyede öğrenci ile kaliteli bir üniversite olmak mı?

Bunun da sürdürülebilir olması ancak başka kaynaklardan gelecek gelirlerle düzenlenmelidir.

2016-2017 denetleme raporuna göre (2017-2018 denetleme raporları 2019 Şubat gibi yayınlanacağından 2016-2017 verilerini göstermek durumundayız) öğrenci gelirlerinin toplam gelire katkısı (tanıtım hariç) ilk vakıf üniversitelerinden olan İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesinde %35, Koç Üniversitesinde %47, Sabancı Üniversitesinde ise %51 olarak tespit edilmiştir. Kabaca cari giderlerin İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesinde %65'in, Koç Üniversitesinde %53'ün, Sabancı Üniversitesinde %49'un diğer kaynaklardan sağlandığı görülmektedir. Bu da yukarıda işaret ettiğim gibi hem iyi üniversite hem de sürdürülebilirliğin rakamlarını göstermektedir.

Bu üniversitelerin tam bursluluk oranlarına baktığımızda; İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi ile Koç Üniversitesinde %20, Sabancı Üniversitesinde %11 olduğunu görmekteyiz. Ancak bu bursluluk oranları 2016-2017 eğitim-öğretim yılı verileridir. Bu verileri değerlendirilirken örnek olarak sunduğumuz bu üç üniversitenin ilk kuruluş yıllarına bakmak gerekir. İlk vakıf üniversitesi olan İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi; 1984 yılında kurulmuş, 1986 yılında öğretime başlamış; Koç Üniversitesi 1992 yılında kurulmuş 1993 yılında öğretime başlamış; Sabancı Üniversitesi ise 1996 yılında kurulmuş ve 1999 yılında öğretime başlamıştır. Bu üniversitelerin elde edebildiğimiz verilere göre ilk kuruluş yıllarındaki bursluluk oranları şöyledir: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi 2434 öğrencinin %12'sini; Koç Üniversitesi 200 öğrencinin %25'ini

tam burslu olarak almıştır. Sabancı Üniversitesi ise 253 öğrencinin tamamını ücretli almıştır. Bu yıllarda şimdiki durumun tersine arz, talebin çok çok altında idi. Vakıf Üniversiteleri yeni kurulmaktaydı.

Vakıf üniversitelerinin sayısı artmaya başladığında örneğin 2001 yılında İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi bursluluk oranını %24'e, Koç Üniversitesi %29'a çıkartmıştır. Sabancı Üniversitesi ise ilk burslu öğrencisini 2002 yılında almış ve 372 öğrencisinin %46'sını tam burslu alarak, rekabete başarısını düşürmeden devam etmiştir.

Ülkemiz vakıf üniversitelerinin başarı grafikleri ve bütçeleri incelendiğinde; bir üniversitenin belli bir başarıyı elde edebilmesi, ismini duyurabilmesi ve bütçe gelir gider tablosunu makul seviyeye getirebilmesi yani kabaca ayakları üzerinde durabilmesi için 10 yıla ihtiyacı vardır. Hiç olmazsa öğrenci almından sonra 5 yıl geçmeli, ilk mezunlarını vermeli, mezunlarının iş bulmadaki sayısı ve başarısı o üniversitenin başarı göstergesi olmalıdır.

Üniversitelerin bütçelerindeki farklılıklar sadece bununla kalmayıp; açmış oldukları programlar, öğrenci sayıları, kampüsleri vb. itibarıyla da değerlendirilmelidir. Örneğin; tıp, diş hekimliği gibi fakülteleri ve buna bağlı hastaneleri olan üniversitelerin döner sermaye gelirleri, birçok ön lisans programı bulunan iki yıllık meslek yükseköğretim kurumlarının gelirleri gibi.

Daha önce görev yaptığım devlet üniversitesinde bütçenin cari harcamalar için verilen kaleminde yok denecek kadar az olarak belirlenmiş yatırım bütçesi ile hiçbir yatırımın tamamlanamayacağını gören rektörün kişisel çabaları ile iş adamlarından sağlanan bağışlarla tüm yatırımlar tamamlanmıştır. Tabii bu tür girişimler, kişisel olmadığında yani kurumsallaştığında ileriye dönük anlamlı hâle gelmektedir.

Sonuç olarak, yazımın başında belirttiğim bağış hakkında kısaca bilgi verecek olursam; bağışın kalıcı olması, elde edilen bağışın sadece o yıl bütçesinde kullanılması yanında uzun yıllara dayanan gelirleri ile gelecek yılın bütçesine katkı sağlaması gerekir. Sürdürülebilirliğin göstergelerini ise; iyi bir kampüs, güçlü akademik kadro ile akrediteye yönelik iyi fakat rekabet edebilecek farklı bir eğitim modeli, iyi bir stratejik plan, hedeflenen azami öğrenci sayısı, güçlü vakıf, belli bir süre, sıfır kira gideri ve sağlam gelir kaynakları olarak sıralayabiliriz.

* İbn Haldun Üniversitesi Rektör Danışmanı.

Fatih Sultan Mehmed'in Ayasofya bedduası

Fatih Sultan Mehmed Han, İstanbul'un fethinden sonra savaş hukukuna göre ganimet olarak kendi mülküne geçen ve cami olarak vakfettiği Ayasofya ile yakından ilgilendiği çok iyi biliniyor. Yıllarca bakım onarım görmeyen, bakımsızlıktan adeta harabeye dönem Ayasofya'nın imarı ile yakından ilgilenir.

Belki de, kendisinin fethin ardından cami olarak vakfettiği Ayasofya'nın 21. yüzyılda kapatılacağını daha o günden hisseden Fatih Sultan Mehmed, Ayasofya vakfı senedinin sonuna ilginç bir madde ekletmiştir. Fatih'in Ayasofya Vakfiyesini ünlü hâle getiren bu madde şöyledir:

*"Allah'ın yarattıklarından Allah'a ve O'nun rüyetine iman eden, ahirete ve onun heybetine inanan hiçbir kimse için, sultan olsun melik olsun, vezir olsun bey olsun, şevket ve kudret sahibi biri olsun, hâkim ya da mütegalib (zalim ve diktatör) olsun, özellikle zalim ve diktatör idareciler tarafından tayin olunan, fâsid bir tahakküm ve bâtil bir nezaret ile vakıflara nazır ve müteveli olanlar olsun ve kısaca insanlardan hiçbir kimse için, bu vakıfları eksiltmek, bozmak, değiştirmek, tağyir ve tebdil eylemek, vakfı ihmal edip kendi hâline bırakmak ve fonksiyonlarını ortadan kaldırmak asla helal değildir!
Kim ki bozuk teviller, hurafe ve dedikodudan öteye geçmeyen bâtil gerekçelerle, bu vakfın şartlarından birini değiştirirse veya kanun ve kurallarından birini tağyir ederse; vakfın tebdili ve iptali için gayret gösterirse; vakfın ortadan kalkmasına veya maksadından ve gayesinden başka bir gayeye çevrilmesine kastederse; vakfın temel hayır müesseselerinden birinin yerine başka bir kurum ikame eylemek (temel müesseselerden birinden taviz vermek) ve vakfın bölümlerinden birine itiraz etmek dilerse veya bu manada yapılacak değişiklik veya itirazlara yardımcı olur yahut yol gösterirse veya şer'i şerife aykırı olarak vakıfta tasarruf etmeye azmeylerse, mesela şeriate ve vakfiyeye aykırı ferman, berat, tomar veya talik yazarsa veyahut tevliyet hakkı resmi yahut takrir hakkı resmi ve benzeri bir şey talep ederse, kısaca bâtil tasarruflardan birini işler yahut bu tür tasarrufları tamamen geçersiz olan yazılı kayıtlara ve defterlere kaydeder ve bu tür haksız işlemlerini yalanlar yumağı olan hesaplarına ilhak ederse, açıkça büyük bir haramı işlemiş olur, günahı gerektiren bir fiili irtikâb eylemiş olur. Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti üzerlerine olsun. Ebediyen cehennemde kalsınlar, onların azapları asla hafifletilmesin ve onlara ebediyen merhamet olunmasın. Kim bunları duyup gördükten sonra değiştirirse, vebali ve günahı bunu değiştirenlerin üzerine olsun. Hiç şüphe yok ki Allah her şeyi işitir ve her şeyi bilir."*

Yaklaşık 6 asırdır korunuyor

Fatih Sultan Mehmed'in 1462 tarihli olan ve yaklaşık 65 metre uzunluğunda kimi kısımları ceylan derisine yazılı olan vakfiyesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü arşivlerinde korunuyor. Yılın belirli zamanlarında açılan vakfiye restore ediliyor. Arapça yazılmış olan vakfiyenin dışı atlas ipek, dışındaki kâğıt ve deri ise ona yapıştırılmış durumda. Türünün tek örneği olarak nitelendirilen Ayasofya Vakfiyesinin 4 örneği daha bulunuyor ancak Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünde korunan nüsha en eski vakfiye özelliği taşıyor.

Ayasofya Vakfiyesinde, aralarında Ayasofya, Fatih ve Zeyrek camilerinin de bulunduğu 12 caminin, şifahanelerin, imarethanelerin, hastanelerin bütün gelir giderlerinin kayıtları bulunuyor. Osmanlı döneminde, vakfiyeler yılda bir kez düzenlenen tören ile açılıp herkesin huzurunda okunuyor ve vakfiyede yer alan şartların uygulanıp uygulanmadığı kontrol ediliyordu. Eğer şartlar yerine getirilmemişse tamamlanması için uyarı veriliyor, yine yapılmazsa ceza sistemi uygulanıyordu.

نساء عربيات ومسلمات تأسست على أيديهن أشهر الأوقاف التعليمية والجامعات

واشترطت أن يوجد فيها نحو عشرين طالباً ليلاً ونهاراً وخصصت لهم ما يكفيهم.

نانا أسماء: تعليم النساء في غرب إفريقيا
عالمة وفقهية وشاعرة ومربية، كان لها أثر بالغ في نشر التعليم بين النساء بوسائل متعددة في نيجيريا وغرب إفريقيا.

ولدت نانا أسماء حفيدة عثمان بن فودي، المجدد الديني الشهير. ولدت عام 1792م وبدأت بإنشاء حلقات لتعليم النساء القراءة والكتابة وتدريبهم على أعمال متفرقة تساعدن على إعالة أنفسهن.

كما ألقت قصائد لتساعد في تعليم قواعد الفقه والتجويد، ويقال بأن من علمتهن هن بدورهن، أصبحن سفراء لمهنتها، وبدأن حلقات تعليم جديدة.

فاطمة بنت الخديوي إسماعيل: أرض جامعة القاهرة

إذا كانت امرأة عربية هي مؤسسة أول جامعة في العالم، فإن واحدة من أعرق الجامعات العربية وهي جامعة القاهرة، تدين بكثير من الفضل في تأسيس مقرها لأميرة اشتهرت بكرمها: الأميرة فاطمة بنت الخديوي إسماعيل.

وهبت الجامعة التي كانت تسمى بالجامعة المصرية عام 1909، قطعة أرض قرب قصرها بضواحي القاهرة، لإقامة مقر جمع العديد من كلياتها، كما أوقفت على الجامعة 674 فدانا بدلتا مصر، وأعطت مجوهراتها التي قدرت وقتها بـ 18 ألف جنيه مصري لإقامة مبنى الجامعة، كما تبرعت بالعديد من الكتب والمخطوطات النادرة التي أهديت لها من ملوك وأمراء العالم.

ولم تكن الأميرة بذلك، بل أصرت على أن تكون نفقات وضع حجر أساس لجامعة عام 1914 من مالها الخاص.

الملكة عفت: رائدة تعليم البنات

خاضت الملكة عفت آل ثنيان، زوجة العاهل السعودي الراحل الملك فيصل، معركة تعليم البنات في مجتمع كان يحرم فقهاه تعليم النساء. وعندما رفض الأهالي إرسال بناتهم للقسم المخصص لهن في المدرسة، أقامت مدرسة للبنات في قصرها.

رضية بنت إلتشمش من سلالة المماليك الأتراك الذين حكموا عاصمة الهند دلهي بين عامي 1210-1526م، وهي المرأة الوحيدة التي توجت سلطانية دلهي، وأول حاكمة مسلمة في جنوب آسيا.

الأدز الكريمة جهة صلاح: مدارس اليمن

والدة الملك علي داود، خامس ملوك الدولة الرسولية في اليمن. تولت الحكم في غياب ابنها حين كان معتقلاً في مصر 14 شهراً، فكادت أن تتور الاضطرابات في اليمن، إلا أنها ضبقت البلاد حتى عودته.

لها تأثير إيجابي على التعليم في اليمن، إذ بنت المدرسة الإصلاحية في مدينة زبيد، ومدرسة في قرية المسلب من وادي زبيد ومدرسة في قرية السلامة في تعز ومنحت لكل ذلك أوقافاً كافية، وتوفيت في تعز باليمن سنة 1361م.

تتر الحجازية

أنشأت المدرسة الحجازية عام 1360م، وكان فيها مكتبة ومسجد وسبيل للأيتام يُصرف لهم الطعام والنقود، وملابس في الصيف والشتاء. إنها خوند تتر الحجازية ابنة السلطان الملك الناصر محمد بن قلاوون، وزوجة الأمير بكتمر الحجازي، التي منحت مدرستها بالقاهرة أوقافاً ضخمة.

خوند بركة: مدرسة أم السلطان

أنشأت بركة أم السلطان الملك الأشرف شعبان بن حسين عام 1370م مدرسة عرفت باسمها "مدرسة أم السلطان"، وكان على بابها حوض ماء للسبيل. وهي من المدارس المهمة، وفيها دفن ابنها الملك الأشرف، كما ذكرها المقري في كتابه. نائلة خاتون: المدرسة المرادية ببغداد.

نائلة خاتون هي زوجة مراد أفندي

مكتوبجي، أحد رجال الدولة العثمانية بالعراق. لما توفي زوجها، أوقفت سنة 1874م بيته في بغداد، وجعلته مدرسة تعرف باسم مدرسة نائلة خاتون أو المدرسة المرادية.

عينت فيها مدرساً وإماماً ومؤذناً وخداماً،

أصبح جامع القرويين أول معهد ديني وتطور ليصبح أكبر كلية عربية في بلاد المغرب الأقصى، ولا تزال الجامعة تعمل كمؤسسة أكاديمية حتى اليوم.

قال ابن خلدون عن فاطمة الفهرية التي توفت عام 878م: "فكانما نبهت عزائم الملوك بعدها".

ست الشام: راعية العلم وبانية المدارس

لها دور يحفظه التاريخ وكتب التراث في رعاية العلم والعلماء والأدب والأدباء وبناء المدارس والإنفاق عليها بسخاء. إنها الخاتون فاطمة، وفي بعض المصادر "زمرد بنت نجم الدين أيوب، أخت صلاح الدين الأيوبي (1219م).

اهتمت ست الشام بالأعمال الخيرية، غير أنها ساهمت في رعاية العلم عبر إنشاء مدرستين: المدرسة الشامية البرانية (1186م)، التي عيّنت فيها خيرة علماء عصرها، واشترطت عليهم ألا يدرسوا بمدارس أخرى لضمان تفرغهم وتلبية حاجة الطلبة من الاهتمام الكافي. كما أوقفت على المدرسة أوقافاً ضخمة من أموالها.

والمدرسة الشامية الجوانية، التي حولت من خلالها بيتها إلى مدرسة، وتبرعت لها بأوقاف كثيرة حتى أصبحت المدرسة من أكبر المدارس وأعظمها في دمشق. وقد عيّنت الفقيه الشافعي تقي الدين ابن الصلاح (1245م) مديراً لها.

خاتونات الأيوبيين والتعليم

إلى جانب ست الشام خاتون، كان لنساء السلاطين وأمراء الدولة الأيوبية المسميات بـ "الخاتونات" دور في رعاية العلم وبناء المدارس وإطلاق ما يسمى بالوقف التعليمي.

من أبرز نماذج ذلك خاتون أم شمس الملوك التي أنشأت المدرسة الخاتونية، وأوقفت عليها وادي الشقراء بدمشق. والعديد من الخاتونات اللواتي رعين التعليم وبنين مدارس في حلب وحماة ودمشق والقاهرة.

سلطنة رضية: مدارس دلهي

قامت ببناء مئات المدارس والمكاتب وازدهرت العلوم تحت رعايتها. إنها سلطنة

تاريخنا أنّ نساء العرب كان لهنّ الرّيادة والفضل في تأسيس الأوقاف التعليمية ونشر التعليم ببناء المدارس والجامعات، منذ قرون بعيدة. أول جامعة في العالم كانت مؤسستها امرأة مسلمة، وأعرق وأكبر جامعات العرب تدين بالفضل لأميرة عربية، فيما يظل للنساء دور عظيم في بناء المدارس ورعاية العلم والعلماء عبر التاريخ العربي الإسلامي.

من خاتونات الدولة الأيوبية إلى نساء المماليك، أسست النساء المدارس في مصر والشام واليمن والعراق.

وصل جهد المرأة المسلمة إلى إنشاء منظومة تعليمية فريدة في غرب إفريقيا في منتصف القرن التاسع عشر، ومن قبلها، كان لسلطنة دلهي بالهند أيادي بيضاء في تأسيس المدارس ورعاية العلماء.

لم يقف دور المرأة العربية على تأسيس المدارس والجامعات، بل كان منهن العالمات والفقيهات والمحدثات، وتذخر كتب التراث بنساء عظيمات عالِمات في الفقه والحديث، منهن السيدة نفيسة بنت الحسن وشهدة بنت الأبري الكاتب، وفاطمة بنت علاء الدين السمرقندي، وهجيمة بنت حيي الأوصابية وأسماء بنت أسد بن الفرات وخديجة بنت الإمام سحنون ومسعودة الوزكيتية وغيرهن كثيرات.

في السطور التالية نستعرض رائدات يحفظ لهن التاريخ دورهن العظيم في نشر التعليم في شتى بقاع الدنيا.

فاطمة الفهرية: مؤسسة أول جامعة في العالم

لا يعلم الكثيرون أن جامعة القرويين التي أنشئت عام 859م في مدينة فاس المغربية، والتي تعد أقدم جامعة في العالم، وفقاً لما أوردته موسوعة جينيس للأرقام القياسية، وتخرّج منها أكثر من رموز الفلسفة والدين والأدب العربي، وشخصيات غربية بارزة، تأسست على يد امرأة عربية هي فاطمة بنت محمد بن عبد الله الفهرية القيروانية.

ورثت مالاً، فاشترت به أرض جامع القرويين الذي تحول إلى جامع وجامعة. باشرت البناء فيه برمضان عام 245هـ، وحفرت فيه بئراً لاتزال قائمة.

Best graduate student award recipient, Ambreen Sultan

Ambreen Sultan, currently pursuing her Master's degree in Financial Economics at the School of Business at Ibn Haldun University, was awarded the "Best Graduate Student" prize at the International Conference on Foreign Direct Investment, co-organized by Istanbul Technical University and Invest Turkey Agency.

Professor Recep Şentürk, President of İbn Haldun University, congratulated Ambreen Sultan during the IHU graduate student orientation program, and presented her with a wrist watch. During the ceremony, Professor Şentürk said, "To aim to be the best of the best, is one of our university mottos. Ambreen has already started to move towards that goal, and she is one of the best examples of how Ibn Haldun University invests in its students." Prof. Şentürk added, "If you always work to reach your goals, we will always be right beside you."

"FDI for Economic Growth: The case of Turkey"

Ambreen Sultan's project, entitled "FDI for Economic Growth: The case of Turkey", aims to investigate the impact of foreign direct investment (FDI)

and trade policy on economic growth in Turkey.

As the research literature suggests, FDI is critical to promote economic growth in developing countries, and Turkey is among these countries. Ambreen's project posits that Turkey has thus attracted FDI as part of its reformation policy to achieve "Vision 2023." Since the major portion of FDI flows in Turkey comes from Europe, North America and Gulf countries. The global crisis in 2008 has affected the FDI flows in the country. Her study considers the time period before and after the crisis (2005-2017) in order to investigate whether the FDI and trade policy impact economic growth in the short and long run. Using the Cobb-Douglas production function, her study captures the impact of gross fixed capital formation and labor force on production, while consider-

ring foreign direct investment and trade openness as total factor productivity to influence the growth in production. She employs the vector error correction model (VECM) to capture long and short run dynamics of study variables. The main findings of her study suggests that FDI and trade openness has significant positive impact on economic growth. Furthermore, the granger causality test reveals a uni-direction causal relationship running from FDI to GDP and a bi-directional causal relationship between GDP and trade openness. Her study concludes that FDI and trade openness are important factors that explain the economic growth process in Turkey.

"This is a positive return for what has been invested to me"

Speaking to Açık Medeniyet, Ambreen Sultan believes that Ibn Haldun

University has invested in her and she feels responsibility to pay back a positive return. She said that she is thankful to Allah Almighty Who provided her the opportunity to pay back a very small return within after one year. "The credit here goes to Ibn Haldun University and its administration that is working under the leadership of our very esteemed President, as well as to my highly esteemed professors at the School of Business, and to my fellows couragues, whom I thank for their support." she said.

In May this year, Ambreen Sultan also represented Ibn Haldun University at an international level by participating in the "International Conference on Social Sciences and Humanities", organized by International Balkan University, in Skopje, Macedonia.

İbn Haldun Tasavvuf Mûsikîsi Korosu çalışmalarına başladı

İbn Haldun Üniversitesi ile Başakşehir Belediyesi iş birliği ile hem Türk medeniyetinin mûsikî birikimine işaret etmek hem de bu nadide eserleri geleceğe kavuşturmak için kurulan İbn Haldun Tasavvuf Mûsikîsi Korosu çalışmalarına başladı.

Koro üyelerine dinî mûsikînin seçkin örnekleri meşk usulü ile öğretilecek ve icra ettirilecek. İbn Haldun Tasavvuf Mûsikîsi Korosu, meşk faaliyetlerini Başakşehir'de gerçekleştirecek. Koro çalışmalarını aksatmadan devam eden katılımcılara sertifika verilecek. Ayrıca eğitim esnasında, koro ile beraber konserlerin tertip edilmesi planlanıyor.

"Mûzik, her kesime hitap edilen ortak bir dil"

İbn Haldun Tasavvuf Mûsikîsi

Korosu hakkında bilgi veren Proje Koordinatörü Dr. Mehmet Öncel, müziğin her kesime hitap eden ortak bir dil olduğunu söyledi. Öncel, katılımcılara tasavvuf mûsikîsinin köşe taşı isimlerinin eserleri ve hizmetlerinin anlatılacağını belirterek şöyle konuştu: "İbn Haldun Üniversitesi olarak halkımızla mûsikî cihetinde bir araya gelebileceğimizi düşündük. Çünkü müzik, her kesime hitap edebilen ortak bir dil. Bunu seçmelerimiz sırasında da gördük. 7'den 70'e farklı meslek gruplarından yirmi üç müziksever ortak bir amaç için bir araya geldi. Hedefimiz, 'Cebraîlî Yöntem' dediğimiz yöntemle, bire bir, meşk yoluyla, katılımcılarımızın hem manevî yönden gelişmelerine katkı sunmak hem de kadim mûsikî ge-

leneğimizi devam ettirerek sonraki nesillere aktarmak için bu projeye başladık. Korumuz, şimdilik sadece erkek üyelerden oluşuyor ama inşallah çok yakında kadınlardan oluşan bir koro kurmak için de çalışmalar yapacağız." İbn Haldun Tasavvuf Mûsikîsi Korosu, bu vesileyle İtrî'den Nâyi Osman

Dede, Hammâmizâde İsmail Dede Efendi'den Zekâi Dede'ye, Muzaffer Ozak Efendi'den Ahmet Hatipoğlu'na ve Safer Dal'a kadar tasavvuf mûsikîsinin köşe taşı isimlerini, biyografilerini ve eserlerini tematik bir şekilde koro katılımcılarına aktaracak.

Eğitime hizmet eden vakıflar

Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı (TÜRGEV)

Günümüzde gençlerimiz için sunulan imkânların hem devlet kanadında hem de sivil toplum kanadında ivme kazandığını görüyoruz. Birçok dernek ve vakfın sunduğu eğitim alanındaki bu imkânların sayıları artıyor. Bununla birlikte, salonları ve binaları dolduracak kardeşlerimizin aileleri bir güven ortamı arıyor. Bu güven ortamını sunabilecek büyük bir dikkat ve özveri gerektiren bir olgu olarak karşımıza çıkıyor. İşte TÜRGEV'in 1996'dan bu yana varlık nedeni de tam olarak bu; güvenilir bir barınma ve eğitim imkânı sunmak. Tüm eğitim hayatı boyunca öğrencinin yanında olabilmeyi başaran vakfımız, hayata ve kariyere hazırlıkta öğrencinin en büyük destekçi oluyor. Vakfımız, bu hizmetleri yalnızca kız çocuklarına hasrediyor. Çünkü kızlarımıza sunulan imkânların sayı ve kalite olarak hâlâ istenen oranda olmadığını görüyoruz. Oysa kız çocuklarının hayatları zenginleştiğinde toplumların refahı ve huzuru hızla yükseliyor. Bizler de kendi toplumumuzun huzurunun ve refahının yükselişine bu yolla çok değerli ve hızlı bir katkı verdiğimizize canı gönülden inanıyoruz.

"Bir Yurttan Daha Fazlası" mottomuz ile geleceğin Türkiye'sinin mimarı genç kızlarımızın eğitimine hizmet veriyoruz. Kızlarımız, eğitim süresince konaklamak için seçtiği yurttan; sanat atölyesinde resim dersi, müzik atölyesinde keman dersi alabilir; dikiş dikmeyi öğrenerek üniversitesinden mezun olabilir. Veya akademik yazım teknikleri ile lisansını bitirmeden akademik ürün ortaya koyacak yetkinliğe ulaşabilir. Aynı zamanda yurtlarımızda ağırladığımız alanında uzman hocalar, yazarlar ile gündeme ilişkin bir perspektif ve farkındalık geliştirebilir. Bu ve bunun gibi birçok başlıktaki eğitimler ile kız çocuklarımızın eğitimlerine ve yetişmelerine katkı sağlamak istiyoruz.

Topluma çok değerli katkılar sunarak gelecek yürüyüşümüze güç kazandıracak kızlarımızla 22 yıldır yürüdüğümüz yolda, bu inanç ve motivasyonla hizmet veriyoruz.

Dr. Fatmanur Altun / TÜRGEV Yönetim Kurulu Başkanı

Ensar Vakfı

Ensar Vakfı, yaşı kırka dayanan bir vakıf. İlk günlerinden itibaren ülkemizde yüksek tahsil gören, maddî imkânları kısıtlı öğrencilere burslar vermek yoluyla eğitimlerini sürdürmelerine fırsatlar sunan bir vakıf. O günlerden bugünlere on binlerce üniversite öğrencisi bu burslar yoluyla eğitimlerini tamamladı. Bu ülkeye bilgisiyile, birikimiyle değer kattı. Verilen her bir bursun, bu ülkenin yetişmiş insan kıymetine önemli bir katkı sunduğuna inanıyor ve bu perspektifle burs hizmetimizi sürdürüyoruz.

Vakfın kuruluş felsefesinde İmam Hatip ve İlahiyat camiasının mayası var. Bu mayaya ülkemizde insanımızın doğru dinî bilgiye doğru kanallar yani örgün eğitim sistemi, yayınlar, müfredatlar ve tabii ki bu alanda yetişen eğitimci ve akademisyenler yoluyla erişilmesi gerektiğini aşıyor. Bunun için vakfın kuruluşundan bir yıl sonra din ve kültür hayatımıza ışık tutan bir yayınevi "*Ensar Neşriyat*" ihdas edildi.

15 yıl önce ülkede din eğitimi alanındaki tıkanmaları açmak ve hem akademik bilgi hem de saha tecrübeleriyle birikim sunmak amacıyla Değerler Eğitimi Merkezi kuruldu. Bu merkez Türkiye ve dünyadaki din eğitimi ve dinî sosyal ilimler alanında yaptığı çalışmalarla eğitim politikalarına önemli katkılar sundu. Örneğin 2012 yılında örgün eğitim sistemi içerisinde seçmeli din eğitimi derslerine (*Kur'an-ı Kerim, Hz. Peygamberin Hayatı, Temel Dinî Bilgiler*) yer verilmesinin teorik arka planında bu merkezin hazırladığı raporlar ve kamuoyu çalışmalarının önemli bir tesiri olduğu kanaatindeyiz. "*Değerler Eğitimi*" kavramı henüz Türkiye akademisinde yeniyen ve sahada bu alana dair çalışmalar yokken "*Değerler Eğitimi*" adıyla bir ihtisas merkezi kurulması ve yaptığı çalışmalar vesilesiyle hem örgün hem de yaygın eğitimin içerisinde bu alana dair önemli gelişmelerin yaşanması vakfın kurucu iradesinin öngörüsünün ne kadar isabetli olduğunu göstermektedir. İslamî sivil toplum kuruluşlarında sanat ve tasarım alanının ehemmiyetinin pek gündemde olmadığı bir dönemde (2008), İstanbul Tasarım Merkezi ismiyle bir eğitim ve sanat merkezinin kurulması aynı öngörünün bir sonucudur. 40 yıllık tecrübesiyle Ensar Vakfı;

eğitim, araştırma, yayın ve burs hizmetleriyle eğitim-kültür ve sosyal hayata dair sorumluluklar üstlenmektedir.

İsmail Cenk Dilberoğlu / Ensar Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

İlim Yayma Vakfı

1951 yılında İlim Yayma Cemiyeti ve 1973 yılında İlim Yayma Vakfı, "*İlim rütbesi rütbelerin en yücesidir*" nebevî buyruğunun işaret ettiği ilimle mücehhez "*güzel insan*" yetiştirmek üzere kuruldu. Sahip olduğumuz sosyal ve kültürel değerleri kapsayan maddî manevî öğeler eğitim ilkelerimize yön vermektedir.

Büyük bir aşk ve idealle yola çıkan İlim Yayma Vakfı, yarım asra yakın bir zamandır yolculuğunu sürdürüyor. İrfan ve hikmetle bezenmiş hakiki ilmi yaymayı, geliştirmeyi misyon edinen vakfımız; iyiliğin egemen olduğu bir dünya için, ülkemizin ve insanlığın hayrına çalışacak çok yönlü ilim, fikir, sanat ve siyaset adamları yetiştirmek için gayret sarf ediyor.

Kurulduğu günden bugüne verdiği burslarıyla, inşa ettiği yurtlarıyla, kurslarıyla, İlim Yayma Vakfı İrfan okulları ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesiyle bu uğurda hizmet sunmaya devam ediyor.

Geçmişin derin köklerini, millî ve manevî birikimlerini rehber misali taşıyarak faziletli ve baki hedeflerin peşinde ömrünü feda edecek gençliğin yetişmesi için şerefle mihmandarlık etmiş İlim Yayma Vakfı; ilmin, irfanın, bilimin ve sanatın engin odağı, renkli topraklarımızın renkli insanların da gür sesi olmuştur.

Gayesi şahsiyetli ve muhsin bir gençlik yetiştirmek olan İlim Yayma Vakfı olarak bugünün ve yarının dirayetli, güçlü ve muzaffer fertlerine kucak açmaktan kıvanç duyuyoruz.

Yücel Çelikkilek / İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

Türkiye Maarif Vakfı

Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye adına yurt dışında örgün ve yaygın eğitim vermek üzere 17.06.2016 tarihinde kurulan bir eğitim vakfıdır. Özel kanunla kurulan ve bütçesi kamu kaynaklarından tahsis edilen bir eğitim kurumu olarak uluslararası alanda faaliyet göstermektedir. Kuruluşunun üzerinden kısa bir süre geçmesine rağmen iki yıl

içerisinde Afrika'dan Asya'ya pek çok ülkede açtığı ve devraldığı okulları vasıtasıyla yaygın bir eğitim ağı kurmuş bulunmaktadır. Kırkın üzerinde temsilciliği, yüzden fazla okulu ve on iki bini aşan öğrenci sayısı ile küresel bir eğitim markası hâline gelmiştir.

İyi insan yetiştirme ilkesini kendine şiar edinmiş bir vakıf olarak; başka işletmelerden ve kurumlardan farklı olarak kullandığı dil, üslup ve tutum açısından tam bir zarafet ortamı içerisinde öğrencilerine yaşam boyu öğrenme perspektifini kazandırarak, eğitimin sadece okul hayatını kapsayan bir süreç olmadığını öğretmektedir. Bunun için çok yönlü metotlar içeren, dinamik, bütüncül ve kapsayıcı bir eğitim sistemi geliştirilmiştir. Türkiye Maarif Vakfının eğitim anlayışı yerel ve geleneksel kültürleri koruyarak, insanlığın ortak evrensel birikimi olan değerleri yeni nesillere aktarmak; böylece yeni nesilleri yarının dünyasına hazırlamaktır.

Türkiye'nin dünyaya açılan eğitim ajanı kimliğini taşıyan Türkiye Maarif Vakfı, örgün eğitim faaliyetlerinin yanında dünya genelinde Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde Türk diasporasının ihtiyaçlarını karşılayacak kültür ve dil çalışmaları yapmaktadır. Ayrıca üniversiteler ile iş birlikleri geliştirerek ortak araştırma projeleri yürütmektedir. Birleşmiş Milletler, 2030 vizyonu içerisinde 21. yüzyılda herkese eşit ve adil biçimde kaliteli eğitime ulaşma imkânının sağlanması yer almaktadır. Türkiye Maarif Vakfı tüm bu hedefleri kendisine referans alarak, gelişmekte olan pek çok dost ve kardeş ülkede açtığı okullar ve sağladığı eğitim destekleri vasıtasıyla bu ülkelerin gelişme, kalkınma ve dünyayla bütünleşme amaçlarına da hizmet etmekte ve Türkiye'nin eğitim alanında dünya ile entegrasyonunu güçlendirici bir misyon yüklenmektedir.

Eğitim aynı zamanda insanî gelişmeye, küresel barışa ve toplumsal adaleti sağlamaya yönelik stratejik bir yatırımdır. Bu bağlamda Türkiye Maarif Vakfı olarak kaliteli eğitim imkânlarını yaygınlaştırmanın, eşitsizliklerin giderilmesi, çatışmaların önlenmesi ve sürdürülebilir bir geleceğin tesisi için son derece önemli olduğuna inanıyoruz.

Prof. Dr. Birol Akgün / Türkiye Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

Sürdürülebilir yükseköğretimde vakıf fonlarının rolü: Dünya uygulamalarından örnekler

.....
NİHAT GÜMÜŞ*

Tarih boyunca birçok sosyal hizmetin ihtiyaç sahiplerine sunulmasına vesile olmuş vakıf müessesinin tahsis edilebildiği en önemli alanlardan biri eğitimidir. Vakıf kurumunun günümüzde küresel anlamda en yaygın olarak kullanıldığı sahalardan biri ise özellikle Anglosakson hukuk sistemlerinin egemen olduğu Batılı ülkelerdeki üniversite vakıflarıdır. Bugün dünyanın en iyi eğitim kurumları olarak kabul edilen Harvard, Oxford, Cambridge, Yale, Stanford gibi üniversitelerin faaliyetleri bu üniversiteler bünyesinde yönetilen vakıflar aracılığıyla yürütülmektedir. Dünyanın vakıf varlıkları açısından en büyük 10 üniversitesinin varlık toplamı 2017 yılı itibarıyla 200 milyar ABD dolarına yaklaşmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Dünyanın en büyük 10 Üniversite Vakfı (2017)

Üniversite	Vakıf (Milyar ABD)	Yıllık Araştırma Bütçesi (Milyar ABD - 2017)	Getiri (2017)
Harvard	36.0	1,077	4.3
Yale	27.1	882	7.0
The University of Texas System	26.5	622	9.6
Stanford University	24.7	1,066	10.7
Princeton University	23.8	305	7.5
Massachusetts Institute of Technology	14.96	946	11.4
University of Pennsylvania	12.2	1,296	14.0
Texas A&M University System	11.55	892	9.6
University of Michigan	10.9	1,436	12.2
Northwestern University	10.4	713	8.2
Toplam / Getiri Ortalama	198.1	9,235	9.5

Kaynak: time.com/money/5116456/college-endowments-returns-2017/

Modern üniversite vakıflarını tarihsel muadillerinden ayıran en önemli husus bu vakıflara yapılmış olan bağışların yönetilme biçimidir. Bu vakıflar sadece, bağışçılardan toplanılan varlıkları eğitim amacıyla kullanan kuruluşlar değildir. Aynı zamanda finans sisteminin en önemli yatırımcı kuruluşları arasında yer almaktadırlar. Vakıflara ait varlıklar bir fon bünyesinde toplanmakta, profesyonel varlık yönetim kuruluşlarınca yönetilmekte, elde edilen gelirler ise genel olarak üniversitelerin araştırma bütçelerinin ve diğer giderlerinin finansmanında kullanılmaktadır (Şekil 1). Bu çerçevede, öğrenim ücreti ve hibeler yoluyla sağlanan üniversite gelirlerine ek olarak önemli bir gelir kaynağı teşkil edilebilmektedir. Örneğin, Harvard Üniversitesinin gelirlerinin üçte birinden fazlası bu yolla edinilmektedir.

Şekil 1: Vakıf Fonlarının İşleyişi

Üniversite vakıf fonlarının üniversiteler için sürdürülebilir bir gelir kaynağı sağlamanın yanında bir diğer önemli işlevi ise farklı alanlara yapmış oldukları yatırımlarla finansal sektörün gelişimine ve derinleşmesine sağladıkları katkılardır. Yine Harvard Üniversitesi vakıf fonunun yapmış olduğu yatırım kalemleri incelendiğinde sabit getirili enstrümanlardan hisse senedi piyasası ürünlerine, gayrimenkul ve doğal kaynaklardan girişim sermayesi yatırımlarına varan geniş bir dairede yatırımlarının bulunduğu gözlenmektedir (Tablo 2). Diğer üniversite vakıfları için de benzer durumlar söz konusudur.

Tablo 2: Harvard Üniversitesi Vakfının Yatırım Alanları (2016)

Varlık Sınıfı	Ayrılan Yatırım Oranı (%)
Yerel Hisse Senetleri	10.5
Yabancı Hisse Senetleri	7.0
Gelişmekte olan Ülke Hisse Senetleri	11.5
Girişim Sermayesi	20.0
Sabit Getirili Ürünler	14.0
Gayrimenkul	14.5
Doğal Kaynaklar	10.0
Yerel Tahviller	9.0
Yabancı Tahviller	1.0
Enflasyona Endeksli Tahviller	2.0
Yüksek Getirili Tahviller	0.5
Toplam	100.0

Ülkemizde vakıf üniversitelerinin malî yapısını incelendiğinde genel itibarıyla öğrencilerden elde edilen gelirler ile belirli bir aile tarafından sağlanan kaynaklara aşırı seviyede bağımlı yapılar oldukları gözlenmektedir. Bu durum gerek üniversitelerde verilen eğitimin ve yapılan araştırmaların kalitesi gerekse üniversitelerin sürdürülebilirliği açısından ciddi kısıtlar oluşturmaktadır. Her ne kadar istinazlar olsa da çoğu vakıf üniversitesi eğitime salt kâr getirecek bir yatırım alanı olarak bakmakta ve bu durum öğrencilerden elde edilen gelirlerin öğrenci başına yapılan harcamaların çok üzerinde olduğu, kalite kaygısının düşük olduğu üniversite yapılarının doğmasına neden olmaktadır.

Üniversite vakıf fonu sisteminin ülkemizde de uygulanması üniversitemize, genel olarak patron üniversitesi olarak tabir edilebilecek yönetim yapılarından uzaklaşarak, kurumsal yönetim ilkeleri ile daha uyumlu yönetim yapılarına kavuşabilme, süreklilik arz eden gelirler yoluyla fiziksel imkânlarını, eğitim kalitesini ve araştırma bütçelerini artırabilme noktasında önemli katkılar sağlayacaktır.

* İbn Haldun Üniversitesi İşletme Bölümü.

Turkey's primary target: total struggle with inflation

The Turkish economy's primary targets are to combat inflation and to reduce the current account deficit to sustainable levels, stated the Minister of Treasury and Finance.

"The tight stance in fiscal policy is backed by structural reforms, and our macroeconomic stabilization policy will place economic growth on a healthier path in the medium term," Berat Albayrak said in a statement.

Albayrak's remarks came after Turkey's statistical authority announced that the country's economy grew by 5.2 percent in the second quarter of this year.

"Despite the moderate slowdown in consumption and investment, economic growth in the second quarter continued with domestic demand," he said.

"However, both the solid performance of exports and tourism revenues provided the net foreign demand's positive contribution to economic growth." Albayrak added.

The minister commented that this is a sign that the process of economic stabilization has begun, which is one of Turkey's major targets.

He said the growth figures revealed that the Turkish economy is moving in the direction of export-led growth -- another essential target.

"Preliminary indicators show that de-

celeration in domestic demand will become evident in the third quarter," he said.

"Throughout the rest of the year, it is expected that the net foreign demand will effectively contribute to growth, with the continuing strong trend in export and tourism revenues, plus the falling import demand."

Albayrak also noted a need for a set of macroeconomic stabilization policies designed to support a more determined fight with inflation and the fragile points in Turkey's current account deficit.

"A fair share of the prosperity brought by this growth will be achieved with the help of our qualified human resources and strong society," he added.

Turkey's annual inflation was 17.90 percent in August, up from July's figure of 15.85 percent. Over the past five years, the annual inflation saw its lowest level at 6.13 percent in April 2013, while the figure reached its highest level last month.

Süleymaniye Medreseleri eski günlerine dönüyor

İbn Haldun Üniversitesi Süleymaniye Yerleşkesi, uzun süren yenileme çalışmalarının ardından Süleymaniye İmaretinde düzenlenen törenle 2018-2019 akademik yılı için açıldı.

1550'de inşasına başlanan ve içerisinde bulunan yapıları 10 yılda tamamlanan Süleymaniye Külliyesinde yer alan Mülâzimler Medresesi, Dârulhadis, Dârulkurra, Medrese-i Sâlis ve İmaret, bundan böyle İbn Haldun Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsü, İslamî İlimler Fakültesi, İslamî İlimler Enstitüsü ve Onur Programına ev sahipliği yapacak. Yüzyıllarca ilim tedris edilen Süleymaniye Medreselerinde yaklaşık 100 yıldır eğitim yapılamıyordu. Medreseler, İbn Haldun Üniversitesinin İslamî ilimler alanındaki birçok çalışmasına mekân teşkil ederek, yapılış gayesine yeniden hizmet etmiş olacak.

Yükseköğretim alanında tarihi öneme sahip olan açılış törenine İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. İrfan Gündüz, Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Necmeddin Bilal Erdoğan, Rektör Prof. Dr. Recep Şentürk, TÜRGEV Yönetim Kurulu Üyesi Esra Albayrak, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Mevlüt Uysal, Fatih Belediye Başkanı Hasan Suver, Başakşehir Belediye Başkanı Yasin Kartoğlu, Vakıflar Genel Müdürü Dr. Adnan Ertem, akademisyenler ve öğrenciler katıldı.

Süleymaniye Camii İmam Hatibi Ekrem Nalbant'ın Kur'an-ı Kerim tilaveti ile başlayan törende konuşan İbn Haldun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Şentürk, "Burada toplanmamız için yapılan davet sadece bizim davetimiz değil, Kanuni'nin, Ebussuud Efendinin davetidir. Açılış törenimize gelmekle onların da

davetini kabul etmiş olduk." dedi.

"Süleymaniye Külliyesi yeniden dünyanın en gözde ilim merkezi olacak"

Medreselerin İbn Haldun Üniversitesine tahsis edilmesinin ardından sürdürülen restorasyon çalışmalarına değinen Prof. Şentürk, "Amacımız dünyanın dört bir yanından buraya topladığımız seçkin hocalarımız ve öğrencilerimizin katkılarıyla tarihteki şanına yakışır şekilde Süleymaniye Külliyesini yeniden dünyanın en güzide ilim ve araştırma merkezlerinden biri hâline getirmek." diye konuştu.

Prof. Şentürk, "Süleymaniye Medreselerinde İbn Haldun Üniversitesinin İslamî İlimler Fakültesinde okuyan 112 lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencisi ve Medeniyetler İttifakı Enstitüsünde (MEDİT) eğitim alan 103 yüksek lisans ve doktora öğrencisi öğrenim görecektir. Bunun yanı sıra İslamî İlimler Enstitüsü ile Onur Programı da faaliyetlerini Süleymaniye Medreselerinde sürdürecektir." şeklinde konuştu.

Süleymaniye Medreselerinde bir kütüphane oluşturulacağını söyleyen Prof. Şentürk, "Dünyada Kanuni Sultan Süleyman ve Mimar Sinan hakkında yazılmış ne kadar eser varsa toplayacağız. Ayrıca Süleymaniye Medreselerinde hocalık yapmış tüm isimlerin basılmamış tüm eserlerini de basacağız. Ebussuud Efendinin Tefsiri bunların ilki olacak. Süleymaniye

1550'de inşasına başlanan ve içerisinde bulunan yapıları 10 yılda tamamlanan Süleymaniye Külliyesinde yer alan Mülâzimler Medresesi, Dârulhadis, Dârulkurra, Medrese-i Sâlis ve İmaret, bundan böyle İbn Haldun Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsü, İslamî İlimler Fakültesi, İslamî İlimler Enstitüsü ve Onur Programına ev sahipliği yapacak.

Kütüphanesi dünyanın bir referans merkezi hâline gelecek." ifadelerini kullandı.

Prof. Şentürk, Süleymaniye Medreselerinde halka açık Buhari ve Mukaddime derslerinin de çok yakında başlayacağını da sözlerine ekledi.

"Vakıf eserleri vakfiyelerine uygun şekilde değerlendirilmeli"

İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Necmeddin Bilal Erdoğan ise vakıf eserlerinin uygun kullanılması gerektiğine değindi. Birçok vakıf eserinin, medresenin, külliyenin, hanların ve hamamların çeşitli vakıf ve dernekler tarafından kullanıldığına dikkat çeken Erdoğan, "Vakıf eserlerinin birçoğu ne vakfiyesine uygun şekilde ne de topluma ya da kamuya faydalı bir şekilde değerlendiriliyor. Örneğin İstanbul'un merkezinde halkın hizmetinde olsun diye tahsis edilmiş olan yüzlerce dönüm arazinin bir yılda belki sadece yüz kişi tarafından kullanıldığı biliyoruz. Bununla ilgili bir yaptırım gelmemiş olsa bile bu tahsisleri kullanan kurumlar, halk tarafından izlendiklerinin,

buraların doğru kullanılıp kullanılmadığının bilindiğinin farkında olmuş olsalar inanıyorum ki bu eserlerimiz çok daha verimli, çok daha etkin bir şekilde kullanılacaktır." dedi.

Süleymaniye Medreselerinin açılışının, hem ecdadın vakfiyelerinin ihya edilmesi hem de buralarda yapılan hizmetlerin topluma, millete ve dünyaya katkı sağlaması amacını güttüğünü belirten Erdoğan, "İbn Haldun Üniversitemizin maksadı ve hedefi tam da budur. Bu medreselerin yeniden dünya çapında ilim merkezleri olması, en üst düzeyde İslamî ilimlerin, sosyal bilimlerin gelişmesine katkı sunulması, hem üst düzey öğrencilerin yetişmesi hem de uluslararası düzeyde çalışma yapan hocalarımızın burada ders verdiği mekânlar olması hedeflenmiştir." ifadelerini kullandı.

Törende konuşan İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. İrfan Gündüz de, köklerden kopmadan geleceğe doğru gelişen bir üniversite anlayışını hayata geçirmeye çalıştıklarını belirtti. Prof. Gündüz, "Bu anlamda

vakıf müesseselerinin geleceği çok önemli. Üniversitemiz, 'köklerden göklere' anlayışıyla kuruldu. Medeniyetimizin göz bebeği bir yerde eğitim vermek, bu hedefin gerçekleşmesini hızlandıracak. Burası vakıf gayesi doğrultusunda yeniden ayağa kaldırılıp medeniyetimizin ilerlemesine katkı sağlayacak." dedi.

"Tarihi bir güne tanıklık ediyoruz"

Süleymaniye Medreselerinin yeniden ihya edilmiş törenine katılan Vakıflar Genel Müdürü Adnan Ertem de, tamamen eğitime hasredilmiş bir mekânda yüz yılın ardından vakfiyesine uygun şekilde İbn Haldun Üniversitesinin İslamî İlimler eğitimine başlayacak olmasından en büyük heyecan duyanlardan birisi olduğunu söyledi.

Selamlama konuşmalarının ardından Allâme Muhaddis Muhammed Avvame, Prof. Dr. Bruce Lawrence ve Doç. Dr. Mehdi Çiftçi tarafından açılış dersleri verildi. Süleymaniye Medreseleri, Muhammed Avvame'nin dualarıyla açıldı.

Süleymaniye Külliyesi her boyutuyla ele alındı

İbn Haldun Üniversitesine tahsis edilen ve 3 Ekim'de düzenlenen görkemli bir açılışla vakıf gayesine uygun bir şekilde yeniden ilim dünyasının hizmetine sunulan Süleymaniye Külliyesinin her boyutuyla ele alındığı 1. Süleymaniye Sempozyumu büyük bir katılımıyla düzenlendi.

Medrese-i Sâlis'te yeni akademik yıl ile birlikte eğitime başlayan İbn Haldun Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsü (MEDİT) tarafından düzenlenen 1. Süleymaniye Sempozyumunda eğitim, mimari, tarih, sanat ve yönetim tüm boyutlarıyla ele alındı.

"Medreselerde işin özü müfredat idi"

İki gün boyunca 7 oturumda Süleymaniye Külliyesinin her boyutuyla ele alındığı sempozyuma, alanında önde gelen 20'den fazla akademisyen katılarak bildiriler sundu. Sempozyumun açılış paneline Prof. Dr. Alparslan Açıkgenç, Prof. Dr. Mehmet İpşirli, Doç. Dr. Yasin Yılmaz ve Prof. Dr. Suraiya Faroqhi katıldı.

"Osmanlı eğitim sisteminin zirve kurumu Süleymaniye Medreseleri" başlıklı sunumu gerçekleştiren Prof. İpşirli, kendilerinden önce kurulmasına rağmen Osmanlıların medreseleri sevdiğine dikkat çekerek, Osmanlı döneminde medreselerin hem dinin öğrenilmesi hem yayılması konusunda esaslı bir kültürel kurum kimliğinde olduğunu belirtti. Prof. İpşirli, "Süleymaniye Külliyesinin XVI. asrın ortalarından, medreselerin kapatılmasına kadar hiçbir kesintiye uğramadan eğitimini sürdürdüğüne dikkat çekerek, devam ettiren bu kurumdan hem tanınmış ilim adamları hem de dinî ilimler ve tıp başta olmak üzere devletin ihtiyaç duyduğu alanlarda uzmanlar yetişmişti." dedi. Medreselerde işin özünün müfredat olduğunu ifade eden Prof. İpşirli, "Medreselerde okunan kitapları tek tek tanımadıkça medrese sistemini tam anlamıyla mümkün değil. Biz henüz kabuğu kırıp içeriye nüfuz edebilmiş değiliz."

ifadelerini kullandı.

"Kanunî vakfiyesi ve Süleymaniye Külliyesi" başlıklı sunumu gerçekleştiren Doç. Dr. Yasin Yılmaz, Kanuni Sultan Süleyman'ın kurduğu vakıfların mali destek verdiği kurumların Kanunî vakfiyesinde bütün ayrıntılarıyla kaydedildiğine dikkat çekti. Doç. Yılmaz, "Süleymaniye Külliyesi içerisindeki cami, sosyal yardım sağlanması amacıyla imaret, eğitim ve ilmi faaliyetlerin yürütülmesi için dârulhadis, dört medrese, sıbyan mektebi, sağlık hizmetleri alanında dârüşşifa ve tıp medresesi ile talebe odaları ve tabhane inşa edilmiştir." dedi.

İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Suraiya Faroqhi ise "The Ottoman expansion into the Indian Ocean during the reign of Sultan Süleyman (1520-66)" başlıklı sunumunda, Osmanlı'nın genişlemesinin, Hint Okyanusu ile Mekke ve Medine'ye yönelik Portekiz tehdidi ile birlikte okunması gerektiğini söyledi.

"Bu külliye Osmanlı mimarisinin 500 sene önceki gücünü gösteriyor"

Süleymaniye Sempozyumunun "Süleymaniye mimarisi" başlıklı ikinci oturumunda Prof. Dr. Suphi Saatçı ve Prof. Dr. Zeynep Aygen birer tebliğ sundu. Prof. Saatçı, Süleymaniye Külliyesinin yer seçiminin çok önemli olduğuna dikkat çekerek, bunu her mimarın kolay kolay yapamayacağını söyledi. Prof. Saatçı, "Batı'da benzer büyüklükteki yapıların ve katedrallerin inşası 100 yılı aşkın sürede tamamlanırken, Sinan'ın böyle büyük bir külliye'yi 7 yılda inşa etmesi, Osmanlı yapım teknolojisinin 500 sene önceki gücünü göstermesi bakımından çok önemlidir. Cami aynı zamanda Kanuni Sultan Süleyman'ın kimliğini ölümsüzleştiren bir yapı olarak algılandı. Osmanlı medeniyet tasavvurunun bir ürünü olan Süleymaniye, İslam medeniyetinin en büyük abidesidir." ifadelerini kullandı. Prof. Dr. Zeynep Aygen ise, arşivlerde yer alan tamir belgelerinin şehircilik tarihi açısından çok önemli bilgiler içerdiğine vurgu yaptı. Prof. Aygen, "Süleymaniye Camii ve Külliyesi arşiv belgeleri bize; vakıf yapısı, tamiratlar, yapıyı kullananlar ve malzemelerin geldiği coğrafyayı anlamamıza yardımcı olabilecek bilgileri barındırmaktadır." diye konuştu.

"İlmiyle âmil, fazlıyla kâmil hocalar ders verdi"

Süleymaniye Sempozyumunun üçüncü oturumunda İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Vehbi Baysan ile Doç. Dr. Mehdi Çiftçi ve Prof. Dr. Tuncay Zorlu, "Süleymaniye Medreselerinde eğitim ve müfredat" başlıklı tebliğler sundu.

Dr. Vehbi Baysan, Osmanlı'nın kuruluşuyla birlikte el attığı alanlardan birinin medreseler olduğuna dikkat çekerek, bu süreçte müfredatın sistematik olarak oluşmaya devam ettiğini söyledi. Dr. Baysan, "Kanunî vakfiyesinde, Süleymaniye medreselerinde ilmiyle âmil, fazlıyla kâmil hocaların görevlendirilmesi isteniyor. Devrinin en büyük âlimleri buralarda ders veriyor." diye konuştu.

Doç. Dr. Mehdi Çiftçi de, Dârulhadis'in kuruluş tarihinden Osmanlı'nın son dönemine kadar Osmanlı medrese sisteminin zirvesinde yer aldığına dikkat çekti. Doç. Çiftçi, Dârulhadis'te derslerin kitap adıyla anıldığını, sınıf geçme değil, ders geçme olduğunu kaydetti. "Osmanlı Devletinde hekim olmak" başlıklı tebliği sunan Prof. Dr. Tuncay Zorlu ise, Osmanlı tıp anlayışının temel özelliklerinden bazılarının bütüncül tıp anlayışı, kadim bir halk tıbbı uygulaması ve sahte hekimlerle mücadele olduğunu belirterek, "Osmanlı hekimini ya da tabibini bugünkü disiplinler yaklaşım çerçevesinde anlamak zordur. Bir hadis âliminin, fıkıhla, tasavvufla, tefsirle ya da benzer bir İslamî ilim ile uğraşması ya da kitap yazması ne kadar anlaşılabilir bir durumsa, aynı âlimin tıp ilmiyle uğraşması da o kadar anlaşılır bir durumdu ve dönemin ilim paradigması içerisinde bir karşılığı vardı." ifadelerini kullandı.

Sempozyumun ilk gününün son oturumunda ise "Osmanlı ulemasının meslekî ve entelektüel ilişki ağları ve gruplaşmaları" konusu ele alındı. Katılımcılardan Dr. Abdurrahman Atçıl, "Osmanlı İmparatorluğunda XV. yüzyılın sonlarında meslekî ve entelektüel gruplaşmalar ve Molla Lütüfî'nin katli meselesi" başlıklı sunumu gerçekleştiren, Gürzat Kami, "XVI. yüzyılda bilâd-i Arab'dan genç bir âlimin ilişki ağları: Bedrüddin el-Gazzî ve seyahatnamesinde bahsettiği kişiler" konulu tebliği sundu. Üçüncü katılımcı Abdurrahman Karaaslan'ın sunumunun başlığı ise, "XVI. yüzyılın ikinci yarısında Sahn-ı Seman Medresesinde bir wdebîyat okulu" oldu.

"Sinan'ın taşla yaptığını İtrî seslerle yaptı"

Eğitim, mimarî, tarih, sanat ve yönetim açılarından Süleymaniye Külliyesinin konuşulduğu Süleymaniye

Sempozyumunun 28 Ekim Pazar günü ilk oturumu "Süleymaniye ve müzik" başlığında gerçekleştirildi. Oturuma; Prof. Dr. Sadettin Ökten, Beşir Ayvazoğlu, Savaş Barkçin ve Doç. Dr. Yalçın Çetinkaya katıldı. "Sinan, Süleyman ve İtrî" başlıklı tebliği veren Prof. Ökten, "Sinan'ın Süleymaniye Camiinde ortaya koyduğu mimari ile bestekâr İtrî'nin bestelediği eserler ve müzikleri arasında aynı medeniyet tasavvurunun ürünleri olmaları hasebiyle bağlantılar kurulabilir. Sinan'ın Süleymaniye'de taşlarla yaptığını; İtrî, müziklerinde seslerle yapmıştır." dedi. Beşir Ayvazoğlu, "Yahya Kemal'in şiirinde ve düşünce dünyasında Malazgirt ve Süleymaniye", Savaş Barkçin, "Süleymaniye: Mimarının müziği" ve Yalçın Çetinkaya ise "Medeniyetin bedeni mimari, ruhu müzik" başlıklı sunumlarını gerçekleştirdi.

Süleymaniye Sempozyumunun altıncı oturumunda ise "Dönemin edebiyatı" başlığında sunumlar gerçekleştirildi. Dr. Zeynep Kevser Şerefoğlu, Doç. Dr. Sadık Yazar ve Doç. Dr. Dursun Ali Tökel oturumun konuşmacıları oldu. Süleymaniye Sempozyumunun son oturumunda ise konu "Arşiv ve vakıf" oldu. Oturumda Osmanlı Arşivi Daire Başkanı Önder Bayır, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşiv ve Tescil Müdürü

Mevlüt Çam ile Esra Yıldız, Dr. Kenan Yıldız ve Prof. Dr. Bülent Arı tebliğlerini sundu.

"Vakıf eserleri bânilerinin himmetini ihya eder"

Hayrattan, hayır eserlerinden doğan bir medeniyet ile karşı karşıya bulunduğu dikkat çeken Mevlüt Çam; İstanbul, Şam, Mekke, Medine ve Rodos'ta bulunan ve vakfiyesi mevcut vakıflar ile Kudüs'te bulunan ve vakfiyesine ulaşamayan Kanuni Sultan Süleyman Han vakıflarını anlattı. Kanuni Sultan Süleyman'ın vakfiyesinin bir yerinde, "Şüphe yok ki yapılar bânilerinin himmetini ihya eder!" vizesini söylediğini belirten Çam, vakfiyenin başka bir yerinde ise, "Vakıf eserlerinden faydalananlar ne olacak?" sorusuna Kanuni'nin "Asûde-i hâl, müreffehû'l-bâl olurlar." yanıtı verdiğini kaydetti.

Prof. Arı da, "Avrupa arşiv kütüphanelerindeki Osmanlı tarihi" başlıklı tebliğinde, "Mukayeseli Osmanlı-Avrupa araştırmaları için çoğu Avrupa ülkesinde muazzam malzeme var. Özellikle İngiltere, Almanya, Fransa, Viyana, Venedik ve aslında bizim olan Bulgaristan arşivleri özel önem taşıyor." ifadelerini kullandı.

Ne dediler?

Prof. Dr. Suraiya Faroqhi (İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü)

► "Salon düzeni, teknik ve izleyicinin sunumları takibi açısından oldukça başarılı bir sempozyum oldu. Bundan sonra düzenlenecek Süleymaniye Sempozyumlarında katılımcıların genel tebliğlerden çok, spesifik konulara vurgu yapmasının daha yararlı olacağını düşünüyorum."

Muhammed Talha Çelik (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Bölümü Lisans Öğrencisi)

► Okuduğum bölüm gereği, Süleymaniye Sempozyumunun mimarlıkla ilgili oturumunu izlemeye geldim. Aslında Süleymaniye

Külliyesinin İbn Haldun Üniversitesine

devredildiğini burada öğrendim. Bu gerçekten çok güzel bir şey. Bunu oturumda Prof. Dr. Zeynep Aygen de ifade etti. Buradaki medreselerin yaşatılması açısından böyle bir karar çok güzel. İnşallah devamlı olur. Sempozyum, alanında gerçekten uzman kişileri görme ve dinleme imkânı sundu bize. Uzun yıllar bu sempozyumun daha fazla konuk ve oturumla sürmesini isterim.

Dr. Abdurrahman Atçıl (İstanbul Şehir Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi)

► "Gerçekten başarılı bir sempozyum, bir başlangıç oldu. Bundan sonrasında Süleymaniye; bütüncül bir yaklaşımla, diğer birimler ve kurumlarla, olaylarla bağlantıları da araştırılarak çalışılmalı."

Sevdâ Coşkun (Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Lisans Öğrencisi)

► Sempozyumda alanında uzman birçok hocanın yer alması ve bu sempozyumun halka açık olarak sürdürülmesi bize yeni ufuklar açtı. Sempozyumla birlikte eğitim faaliyetlerinin de burada hızla yürüyeceğini anlıyoruz. Geçmişte

asırlardır süren bir eğitim faaliyetinin, bugün yeniden başlaması bir eğitimci olarak beni çok mutlu etti. Süleymaniye'yi sadece cami olarak değil, bir külliye olarak ele almak, eğitim açısından çok verimli bir ortamın doğmasını sağlayacak bizler için. Eğitim alan arkadaşlar bu atmosferden çok olumlu etkilenecektir.

Prof. Dr. Zeynep Aygen (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü)

► "Sempozyum, disiplinler arası bir kapsamda düzenlendi ve bu çok yararlı oldu. Farklı disiplinlerden akademisyenler ve uzmanlarla tanışma şansı elde ettik. Bu sempozyum, yeni çalışmalara kapılar açtı. Bu nedenle düzenleyicilere ve katılımcılara çok teşekkür ediyorum."

Ne dediler?

Prof. Dr. Mehmet İpşirli (*İstanbul Medipol Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü*)

► Bu sempozyum çok güzel bir şey. Bundan birkaç ay önce Sahn-ı Seman Medreseleri bir vakıf üniversitesine devredilmişti. Süleymaniye Medreseleri de İbn Haldun Üniversitesine devredildi. Bu çok güzel bir şey.

İnşallah diğer medreseler de yine üniversitelere devredilir. Aslında Osmanlı medreseleri hep vakıf medreseleriydi. Sadece devlet tarafından denetlendi. O nedenle bu medreselerin vakıf üniversitelere devredilmesi, oldukça manidar ve aslına uygun bir davranıştır. Burada çok güzel programlar yapılacağını Süleymaniye Sempozyumu sırasında da dinledik. Özellikle yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin, yaklaşık 90 bin yazma eserin bulunduğu dünyanın en büyük kütüphanelerinden birinin yanında yapılacak olması çok önemli. Son derece isabetli bir karar, emeği geçen herkesi kutluyorum.

Fatma Karabulut (*Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Mimarî Koruma ve Restorasyon Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi*)

► Sempozyum için Süleymaniye konusunun seçilmesi gerçekten çok önemli. Süleymaniye inanılmaz bir mekân. İstanbul'un en önemli tepelerinden biri üzerinde konumlandırılmış, cami ve eğitim alanı

olarak medreseler, onun yanında teraslama yöntemiyle planlanmış sosyal alanlar, mimarî açıdan çok etkileyici. Sempozyumun, kadim medeniyetimizin eserlerine olan duyarlılığı daha da artırdığını düşünüyorum. O nedenle bu tarz sempozyumların devamlılığın olması gerektiğini düşünüyorum. Süleymaniye konuşuluyor, Süleymaniye ruhunu yaşamak istiyoruz ve bunu ancak bu mekânda yani Süleymaniye'de hissedebiliriz. O nedenle sempozyum için burasının seçilmesini de takdir ediyorum. Bunun için İbn Haldun Üniversitesine çok teşekkür ediyorum.

Mustafa Doğan (*İbn Haldun Üniversitesi MEDİT Yüksek Lisans Öğrencisi*)

► "Sempozyum, alanında önde gelen hocaların öncelikli olarak Süleymaniye Külliyesi, Süleymaniye Camii ve Kanuni Sultan Süleyman devri hakkında tebliğ sundukları bir imkân. Öğrenciler olarak bizim için bulunmaz bir fırsat, elimizden geldiğince istifade ettik."

Hamide Coşkun (*İbn Haldun Üniversitesi MEDİT Yüksek Lisans Öğrencisi*)

► Bu sempozyum çok iyi bir fırsat. Daha önce Süleymaniye Külliyesinin açılışına da katılmıştım. Süleymaniye gibi bir yerde, medreselerin yeniden ihya edilmesi ve bizim eğitimimize katkı sağlaması bizim için büyük mutluluk. Bugün çok değerli hocalarımızı dinliyoruz. Bu sempozyum İstanbul'da tarihi ve ilmi faaliyetlerin

nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğine bir örnek.

Ebussuud Efendinin Tefsiri için büyük iş birliği

İbn Haldun Üniversitesi, Süleymaniye Külliyesini eğitim için yeniden ihya ederken, bununla birlikte Külliye ile anılan tüm eserleri de kitlelere ulaştırmak için çalışmalarını sürdürüyor. Bu çerçevede, Süleymaniye İmaretinde düzenlenen 1. Süleymaniye Sempozyumu sırasında, İbn Haldun Üniversitesi ile Fatih Belediyesi, Ebussuud Efendinin Tefsiri ve diğer eserlerinin yeniden ihya edilmesi için iş birliği protokolü imzalandı. Protokole, İbn Haldun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Şentürk ve Fatih Belediye Başkanı Hasan Suver imza attı. Protokol çerçevesinde Ebussuud Efendinin Kur'an-ı Kerim Tefsirinin tıpkıbasımı, Arapça tahkiki ve Türkçeye çevirisi yapılacak. Proje dört yıl sürecek.

Kızlarımızın yarınlarımız

Kızlarımızın umutları, ülkemizin yarınları demek.
Onların güven içinde eğitim almalarını sağlamak da
bizim için milli bir görev demek.

@ | www.turgev.org ☎ | 0 212 532 1996

Sürdürülebilir eğitim

MEHMET ÖZAY *

Yükseköğretim kurumlarının, eğitim-öğretim faaliyetlerini ve bunların artık günümüzde doğal uzantıları kabul edilen bilimsel etkinliklerini ve yayınlarını sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirebilmeleri, söz konusu bu kurumların sağlam temeller üzerine inşa edilmeleri ve bu yapılaşmanın süreklilik arz etmesiyle bağlantılıdır. Bu yapılaşmanın, maddî ve maddî olmayan temelleri kendini çeşitli şekillerde ortaya koyarken, hiç kuşku yok ki bu iki olgunun bir aradığı kaçınılmaz bir bağlayıcılık arz etmektedir. Bu noktada, bir yükseköğretim kurumunun devlet temelli veya özel teşebbüs ürünü olması, maddî ve maddî olmayan koşulların tedariki hususunda farklılaşmalara yol açmaktadır. Bu anlamda, yükseköğretim kurumlarının varlığının özel bir teşebbüs sonucunda gündeme gelmesi, bu yapının bütünüyle sivil bireyler ve kurumlar

üzerinden gerçekleştirildiği anlamına gelir. Böylesi yükseköğretim kurumlarının varlığının sürdürülebilirliği, klasik vakıf geleneğinde belli "akar"lara bağlıdır. Günümüzde ise, kurumsal sürekliliği sağlayan böylesi akarın yerine, belki de bu geleneğin bir başka bağlamda görünümü olan bağış (endowment) olgusu günümüz sosyoekonomik koşullarının bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede, üniversite ve bağışçı açısından iki temel çıkış noktasından bahsetmek mümkün. Öncelikle üniversite bir kurum olarak, günün getirdiği akademik yapılanmanın çeşitliliği ve derinliliği ile ekonomik yapılaşmanın getirdiği zorlamalar ve zorluklar noktasında tek başına kişi veya kurumun üstlenebileceği bir yapı olmaktan çıkmıştır. Bağışçı noktasından bakıldığında ise, yine bir önceki durumla bağlantılı olarak, geniş kapsamlı ve derinlikli akademik yaşamın bütün bir alt yapısının yükünü üstlenecek sermaye birikiminden uzak olması ve/veya böyle bir sermaye birikimi olması dahi, bu sermaye birikiminin sürdürülebilir bir nitelik kazanmaması gibi bir tehlike söz konusudur. Bu durum, kaçınılmaz olarak bir akademik kurumun varlığına sürdürülebilir bir niteliğin nasıl kazandırılacağı sorusunu karşımıza çıkarmaktadır. Batı'da olduğu gibi Doğu'da da akademik kurumlar devlet desteğinden bağımsızlaşma eğilimlerine ve çeşitli ölçeklerde

kurumsal sürdürülebilirliklerini özel kesimden desteklerle gerçekleştirmektedirler. Bu sürece destek verenler noktasında, örneğin ilgili ülkelerin -diyelim ki, kraliyet veya sultanlık çevreleri, ekonomik donanımlarıyla dikkat çeken iş çevreleri ve hatta geçmişte bilim çevrelerinde yer almış tekil kişileri ve aileleri de görmek mümkün. Söz konusu bu çevreler, özel yükseköğretimin sürdürülebilir işleyişinde yeni formülasyonların hayata geçirilmesindeki rolleriyle öne çıkmaktadırlar. Bu destekçi yapılar, ilgili yükseköğretim kurumunda bir birimin maliyetini üstlenmek suretiyle çoklu yapıya ortak olmaktadır. Burada "akar" olgusunun tekil bir nitelikten çoğul bir niteliğe dönüştüğü görülmektedir. Ve adına destekçi denilen grubun zaman içerisinde birbiri yerine ikame edilen yapılar hâlinde ilgili yükseköğretim kurumunun sürdürülebilirliğini sağlamaktadırlar. Bu noktada, bir destekçi unsur, kendi ilgi ve uzmanlık sahasına uygun bir bölüm veya birime destek verebilmektedir. Buna mukabil, destekçi kendi profesyonel alanının akademik çalışmalarla geliştirilmesi gibi doğrudan veya dolaylı bir kazanım da elde etme imkânına sahip olabilmektedir.

* İbn Haldun Üniversitesi Sosyoloji Bölümü.

الولايات المتحدة تعلن رسمياً إغلاق مكتب منظمة التحرير الفلسطينية في واشنطن

على خلفية رفضها سعي السلطة الفلسطينية إلى فتح تحقيق جنائي ضد إسرائيل أمام المحكمة الجنائية الدولية

أعلنت الولايات المتحدة رسمياً يوم الاثنين 10 أيلول / سبتمبر 2018، إغلاق مكتب منظمة التحرير الفلسطينية بالعاصمة واشنطن، على خلفية رفضها سعي السلطة الفلسطينية إلى فتح تحقيق جنائي ضد إسرائيل أمام المحكمة الجنائية الدولية. وقالت الخارجية الأمريكية في بيان نشرته على موقعها الإلكتروني، إن الإدارة الأمريكية "قررت بعد مراجعة دقيقة إغلاق مكتب البعثة العامة لمنظمة التحرير الفلسطينية في واشنطن". وأضافت: "يتفق هذا القرار مع قلق الإدارة الأمريكية والكونغرس بشأن المحاولات الفلسطينية الرامية إلى فتح تحقيق ضد إسرائيل أمام المحكمة الجنائية الدولية". وجاء في البيان: "لقد سمحنا لمكتب منظمة التحرير الفلسطينية بالقيام بعمليات تدعم هدف تحقيق سلام دائم وشامل بين الإسرائيليين والفلسطينيين منذ انتهاء النزاع السابق في نوفمبر / تشرين الثاني 2017 (..) مع ذلك، لم تتخذ منظمة التحرير الفلسطينية أي خطوات لبدء مفاوضات مباشرة وذات مغزى مع إسرائيل"، بحسب قولها.

وكانت إدارة الرئيس دونالد ترامب قد أعلنت نوفمبر / تشرين الثاني 2017، قرارها إغلاق مكاتب بعثة منظمة التحرير الفلسطينية في واشنطن، بعد أن طالب الرئيس الفلسطيني محمود عباس في خطاب أمام الجمعية العامة للأمم المتحدة بفتح تحقيق جنائي ضد إسرائيل. لكن وزارة الخارجية الأمريكية أعلنت لاحقاً أنها ستسمح لبعثة المنظمة بمواصلة العمل ضمن مهلة 90 يوماً يتم تمديدها، قبل اتخاذ قرار بإغلاقها اليوم. ويرفض عباس التعاطي مع إدارة ترامب منذ قرارها في 6 ديسمبر / كانون الأول 2017، اعتبار القدس عاصمة لإسرائيل، ثم نقل السفارة الأمريكية من تل أبيب إلى القدس في 14 مايو / أيار الماضي. وأعلن عباس مراراً رفضه لـ "صفقة القرن" الأمريكية، التي يقول إنها تسقط القدس واللاجئين وتبقي المستوطنات الإسرائيلية، وتعطي إسرائيل هيمنة أمنية. وترفض إسرائيل وقف الاستيطان والقبول بحدود ما قبل حرب يونيو / حزيران 1967 أساساً لحل الدولتين، ما أدى إلى توقف مفاوضات السلام منذ أبريل / نيسان 2014.

Eğitim vakıflarından vakıfların eğitimine:

Yükseköğretim sisteminde vakıf üniversiteleri

.....
ÖMER FARUK EROL *

Anayasanın 130. maddesinde, çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin devlet tarafından kanunla kurulacağı düzenlenmiştir. Ayrıca kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumlarının kurulabilmesine de imkân tanınmıştır.

Yükseköğretim hizmeti, anayasal düzenleme ile temelleri oluşturulmuş bir kamu hizmetidir. Anayasa Mahkemesine göre kamu hizmeti, devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da

bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir. Dolayısıyla yükseköğretim eğitim hizmeti, toplumun genel ve ortak eğitim gereksiniminin karşılanması ve kamu yararının sağlanması amacıyla yürütülen sürekli ve düzenli eğitim etkinliği olarak ifade edilebilir.

Vakıflar tarafından devletin gözetim ve denetimine tabi olarak kurulan üniversiteler, anayasada açıkça belirtildiği üzere kazanç amacına yönelik faaliyet göstermemelidir. Bu durum, vakıflar tarafından kurulan ve kamu hizmeti sunan üniversitelerin kazanç amacı olmaksızın finansman modeli oluşturmasını zorunlu kılmaktadır. Keza Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 28. maddesinde, vakıfların kendilerine kazanç sağlamak amacı ile yükseköğretim kurumu kuramayacağı, kurmuş oldukları yükseköğretim kurumundan herhangi bir surette gelir, kazanç ve hak elde edemeyecekleri düzenlenmiştir. Ayrıca vakıf yükseköğretim kurumlarının kaynak aktarımı yapmasının yasak olduğu ve hangi hâllerin kaynak aktarımı olarak sayılacağı belirtilmiştir. Netice itibarıyla, vakıf yükseköğretim kurumlarının kazanç amacına yönelik olmaksızın faaliyet göstermesi zorunluluğu, hiçbir surette gelir elde edemeyeceği anlamında değil, ticarî amaçla kâr elde etmemesi olarak yorumlanmalıdır. Dolayısıyla

vakıf yükseköğretim kurumlarının finansman modeli, kâr elde etmeye yönelik değil, kurumun işleyişini sağlamaya ve eğitim hizmetini sürekli ve düzenli kılmaya yönelik olmalıdır.

Günümüzde hem uygulamada hem literatürde vakıf üniversite modeli yerine (veya yanına) şirket üniversite modelinin de olması gerektiği yönünde görüşler beyan edilmektedir. Belirtmek gerekir ki yükseköğretim hizmetinin kamu hizmeti olduğu ve anayasada açıkça özel hukuk tüzel kişisi olarak sadece vakıflar tarafından üniversite kurulabileceği düzenlemesi karşısında bu görüşlerin doğrudan uygulama alanı bulunmamaktadır. Şirket üniversitesi modeli önerileri yükseköğretim hizmetinin hem yapısal hem içeriksel olarak değişmesi ve gerekli yasal değişikliklerin gerçekleştirilmesi ile mümkündür.

Son olarak, mevcut yükseköğretim sisteminde hem devlet hem vakıf üniversitelerinin sayısının artması Yükseköğretim Kurulunu yapısal ve işlevsel olarak yeniliklere sevk etmektedir. Bu yenilik ve değişiklikler ele alınırken vakıf-şirket üniversite model yapısının da geniş kapsamlı katılım ile tüm yükseköğretim paydaşlarının görüşlerinin alınarak tartışılması isabetli olacaktır.

* İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

Turkey announces intention to build “safe zones” east of Euphrates for YPG terror

As part of Turkey's all-out fight against terrorist groups in Syria and its ongoing efforts to create stability, President Recep Tayyip Erdoğan said that Turkey aims to increase the number of safe zones in the country, including east of Euphrates, held by the PKK terrorist group's Syrian affiliate, the People's Protection Units (YPG).

"In the areas once occupied by terrorists, Syrian children can now go to school without fear. They do that in Afrin, al-Bab and Jarablus. God willing, we will increase the number of safe zones in Syria, in a way that will also cover the east of the Euphrates." Erdoğan said du-

ring an event in New York, U.S., organized by the Turkish-American National Steering Committee (TASC).

"We will continue our struggle until threats posed by terrorism ends and the gangs targeting Syria's future are rooted out" President Erdoğan told the audience, which included representatives of non-Turkish Muslim communities in the U.S.

The eastern parts of the Euphrates River in northern Syria is held by YPG, including Manbij, Hasakah, Raqqa, Tal-Abyad, Kobani and Qamisli. The group, with the support of the U.S., captured control of the region from Daesh terro-

rists. However, in areas under its control, the YPG has exercised oppression on locals, including forced immigration that affected demographics, forced recruitment, as well as child soldiers, arbitrary arrests, and other human right violations.

During a visit to the U.S., Erdoğan voiced Ankara's intention to clear the YPG from the east of Euphrates, and this is significant because the group is supported militarily by Washington. The Turkish president also criticized the U.S. administration for supporting YPG under the pretext of fight against Daesh. The Washington administration has

supplied several thousand truckloads of weaponry and military equipment, despite the organic links between YGP and the PKK, the latter of which is in the list of terrorist organizations recognized by the U.S.

In case of an operation in the eastern parts of the Euphrates, four targets will be the priority against YPG. The northeastern parts of the Euphrates River, including Tal Abyad, Kobani, Qamisli and Rasul Ayn, are the most likely targets of an operation to eliminate YPG from the region and to establish a new safe zone for civilians.

Deism

.....
 ÜZEYİR OK *

Deists accept religion as a natural (*inborn*) and rational phenomenon but deny any revelation or any prophetic agency as an epistemic source. The reason could be that they cannot reconcile rationally different components of established religions. Alternatively, they may be cultivated in a secular social atmosphere with poor enculturation in traditional values. Deism is not a new-born case for Muslims. It was a philosophical movement in the time of al-Ghazali. In addition, in Islamic history the well-known philosopher and physician Abu Bakr M. Ibn Zakariya al-Razi (*9th century*), according to Abdurrahman Badawi, believed in God but refuted to believe in revelation and prophecy and criticized religions in general. He denied the miraculousness of religious text and preferred scientific books over all sacred books. He explained the religiosity of lay people with imitation, influence of clergy, repetitive (*i.e. reinforced*) practices of religion, and naivety of believers.

During my military service in 2001, I met a man who in one occasion said 'I am religious but in a way different than public people are.' Later, I transformed this expression verbatim into an item in a survey conducted in 2008 with 996 participants to check whether there are others who believe in the same way. Interestingly, 40% of participants agreed or completely agreed with the item. The results of my previous studies (*with mostly university students*) showed that around 10% of people experience high or very high level of religious tension (*doubt, conflict, anxiety*) in their thinking about religion. Around 16% question their faith. I assume that majority of these cases are temporary states peculiar to the period of late adolescence or early young adulthood. Accordingly, the number of absolute and committed atheists did not reach 1%.

In another survey done with 300 adolescents in 2009, students were

asked to respond to the item 'God created universe and left it to people to run without any interference by Him', which is rather deistic in its nature. Only 13.5 % of them agreed or strongly agreed with the expression. In a most current study, those who experience religious tension strongly is no more than 13%.

As a result, it seems that the idea that 'deism currently became popular in secondary schools' may be a fabricated exaggeration intended to shape a political agenda. It is normal that adolescents deeply question their faith in the period of identity formation. Faith is one of the essential components of their identity. Only through this questioning that young people achieve their identity through appropriation, and make habitual beliefs individualised (*make their own*). Given that leaving one's faith inherited from the family or society causes heavy costs of being excluded from society, experiencing social isolation, and feelings of deep guilt, in the end of the questioning process only around 20% become able to achieve their faith identity, be it theistic, mystic, atheistic, pantheistic after the process of questioning. Committed atheism or some other form of unorthodox belief is extremely rare among these. Others, either regress after facing doubts or never dare questioning.

It possible to argue that religion is not only a matter of intellectual exercise. Psychologically, it provides individuals with a secure base, a coping mechanism, ground for attachment and inner strength. Sociologically, Muslim societies have been able to tolerate diversity in faith provided that it does not bear a political agenda. Healthy religious commitment is always possible if religious education and socialization are consistent, tolerant, open, liberated from myths and superstitions, based on a combination of rationality, integrity, wisdom (*hikmah*), and 'divine' love (*marifah*); and become facilitative instead of enforcing and indoctrinating the hands of insincere clergy and cold bureaucracy. Those who 'believe in a different way' and become theists, pantheists, or even atheists within Ummah should be seen as an intellectual challenge rather than a threat to Muslim civilization.

* *Ibn Haldun University Psychology Department.*

طفرة في العلاقات الاقتصادية التركية - القطرية

تخطو العلاقات الاقتصادية التركية - القطرية خطوات جديدة ومتسارعة تنعكس إيجاباً على البلدين فالجانب القطري وجد من خلال هذه الاتفاقيات داعماً قوياً لمواجهة الحصار الجائر المفروض عليه منذ الخامس من يونيو 2017، فيما وجد الجانب التركي في مثل هذه الاتفاقيات مزيداً من العوائد الاقتصادية الوفيرة.

ويشهد البلدان حالياً طفرة في العلاقات الاقتصادية بينهما في إطار تعزيز أواصر التعاون والإخاء بينهما،

حيث جرى توقيع اتفاقية الشراكة التجارية والاقتصادية «TEOA» في إطار المبادرة بإقامة نظام التجارة الحرة «الجديدة الشاملة والواسعة» بين البلدين ووقع الاتفاقية وزير التجارة التركي روهصار بكجان ووزير الاقتصاد والتجارة القطري سعادة الشيخ أحمد بن جاسم بن محمد آل ثاني.

وتهدف الاتفاقية إلى ضمان استمرار الاستثمارات من قطر، بالإضافة إلى تحرير شامل للبضائع بين تركيا وقطر والخدمات وتخفيض تكلفة المنتجات النفطية المكررة والغاز الطبيعي، كما تغطي الاتفاقية أيضاً خدمات الاتصالات السلكية واللاسلكية والخدمات المالية.

وبلغت قيمة الصادرات التركية إلى قطر، في الأشهر السبعة الأولى من العام الحالي، 611 مليون دولار، والواردات 195 مليون دولار.

بينما تولى المقاولون الأتراك، تنفيذ 137 مشروعاً بقيمة إجمالية 14.8 مليار دولار، حتى اليوم، في قطر.

فيما تعد تركيا وجهة اقتصادية مهمة للدوحة، حيث تبلغ الاستثمارات القطرية في تركيا أكثر من 20 مليار دولار، وتتركز تلك الاستثمارات في قطاعات الزراعة والسياحة والعقار والبنوك. بدوره، أوضح الدكتور محمد العادل، رئيس المنظمة التركية العربية للتعاون الاقتصادي والاستراتيجي، أن الشراكة الاستراتيجية بين قطر وتركيا تعزز الأمن والاستقرار في المنطقة، لا سيما أن حجم الاستثمارات القطرية في تركيا يصل إلى 25 مليار دولار بعد دفعة الاستثمارات الأخيرة. ولفت إلى أن الشراكة القطرية - التركية تعمل على توطيد الصناعة والتكنولوجيا في قطر، من خلال إقامة مناطق صناعية مشتركة داخل قطر لتحويل قطر إلى بلد مصدر للعديد من المنتجات إلى الأسواق الإقليمية والعالمية.

جدير بالذكر أن الاستثمارات المشتركة بين البلدين تتوجه نحو القطاعات الحيوية مثل قطاع الطاقة، إضافة لتعزيز الاستثمارات التركية داخل قطر خاصة في مجال تنفيذ مشاريع البنية التحتية، التي تحتاجها قطر لاستضافتها بطولة كأس العالم عام 2022.

وتشهد العلاقات القطرية التركية تنسيقاً على كافة الأصعدة، انطلاقاً من الرؤى المشتركة للبلدين في مجمل القضايا العربية والإقليمية والدولية.

İnanç krizi, fırsat ve riskler

Diyanet İşleri Başkanlığının "Güncel Dinî Meseleler" başlıklı istişare toplantısına ilişkin bir değerlendirme

HASAN KAPLAN *

Diyanet İşleri Başkanlığı alanında uzman yaklaşık 70 akademisyen ve eğitimcinin iştirakiyle düzenlediği istişare toplantısında "Güncel Dinî Meseleler" başlığı altında deizm, ateizm ve nihilizm gibi konuları etraflıca müzakere ederek ülkemizdeki dini algının normalleşmesine yönelik önemli bir adım attı.

Üç gün süren müzakereleri maddeler hâlinde kısaca özetlersek;

1. Konulara ilişkin, geçerliliği ve güvenilirliği tartışılır birkaç saha araştırması haricinde, kayda değer somut ve kapsamlı alan araştırmalarının olmayışı, tartışmaların genellikle teorik eksende yürütülmesine sebep oldu.

2. Katılımcıların çoğunluğu Türkiye'deki dinî gelişmelerden kaygılı; bazıları dinî yozlaşmadan, bazıları dinî ilgisizlikten, bazıları dinî savrulmadan, bazıları dinî fanatizmden, bazıları da deizm, ateizm ve nihilizm gibi akımlardan endişeli. Ben şahsen bu gelişmelerden ziyade, bu gelişmelerin nasıl yönetileceğinden endişeliyim. Çünkü dinî yozlaşma, dinî ilgisizlik, dinden kaçış, dinî

savrulma ve deizm gibi etiketlerle dile getirilen hususlar aslında psikolojik (*bireysel*), sosyolojik (*toplumsal*), felsefi (*evrensel*) ve teolojik (*kozmik*) boyutlara sahip bir inanç krizi sorunudur ve önemli olan da bu krizin nasıl yönetileceğidir.

3. Davetli hocalarımızın çoğunluğunun uzmanlık alanı kelim ve felsefe olduğu için tartışmalar genellikle krizin makro yani "felsefi" ve "teolojik" boyutuyla sınırlı kaldı; Tanrı'nın varlığı, mahiyeti, Tanrı-evren ilişkisi, vahiy/nübüvvet ve kötülük problemi gibi klasik konular tartışıldı.

4. Krizin mikro seviyeden makro seviyeye doğru sistematik bir yaklaşım içerisinde ele alınması gerekliliğini vurguladığım toplantıda, mikro (*psikolojik/bireysel*) boyuta ilişkin görüşlerim özet olarak şöyledir: Kriz; "gelişmekte" olan canlılar için normaldir, fitrî bir durumdur, bir geçiş ve olgunlaşma sürecidir. İnanç krizi de hem beden hem de ruhen; bebeklik, çocukluk, ergenlik ve gençlik gibi çeşitli gelişimsel evrelerden geçerek büyüyen bireylerde görülen sancılı bir olgunlaşma zamanıdır. Kriz, deri değiştirmek gibi gelişimde hassas bir geçiş süreci olup hem fırsat hem de riskler içerir.

Fırsatlar

Eğer bu inanç krizi iyi yönetilirse;

- İmanda olgunlaşma, taklitten tahkike geçme, inancın "içselleştirilerek" kimlik ve kişiliğin temel bileşeni hâline gelmesi gibi manevî ve özsel unsurların ağır bastığı dindarlık gibi hayırlı sonuçlar elde edilebilir.

Riskler

Eğer bu inanç krizi iyi yönetilmezse;

- Ya korku ve suçluluk eksenli sorgusuz sualsiz mutlak itaat içeren patolojik bir "vesayet dindarlığı" (Örneğin FETÖ, Adnan Hoca, Badeci Şeyh vb.),

- Ya şeklin, ritüellerin, gösterişin, nitelikten ziyade niceliğin, değerlerden ziyade diğerlerinin ön plana çıktığı araçsallaştırılmış bir dindarlık (Örneğin sol elle yemek yemenin kul hakkı yemekten daha fazla önemsenmesi),

- Ya lafızcılığın / literalizmin ağır bastığı seleflik ve benzeri radikal dinî hareketlere yönelme,

- Ya da bütün bu yozlaşmalara tepki olarak dinden ve inançtan tamamen uzaklaşma (*deizm, ateizm vb.*) gibi riskler ortaya çıkar...

Sonuç olarak

Endişesini duyduğumuz **inanç krizi**; aslında şekilcilik, taklit ve fanatizm gibi dinî yozlaşma biçimlerinden sıyrılma, fitrata uygun içselleştirilmiş olgun bir dinî/manevî yönelimin ortaya çıkması için iyi bir fırsattır. Bu krizi fırsata çevirmek için başta ebeveynler olmak üzere, okullarda din dersi öğretmenlerinin, din eğitimcilerinin, imamların ve vaizlerin; dinî inancın ve pratiğinin sırasıyla psikolojik (*bireysel*), sosyolojik (*toplumsal*), felsefi (*evrensel*) ve teolojik (*kozmik*) unsurlarını bir bütün olarak dikkate alarak bu hassas gelişim süreçlerinde bireyleri "ötekileştirmeyecek" olumlu roller üstlenmeleri gerekiyor.

* İbn Haldun Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi.

International boycott puts pressure on Israeli music scene

Israel's Meteor Festival was meant to bring together indie groups from around the world in what organizers billed as a Woodstock-like "cutting edge musical journey that surpasses borders and distorts time and space."

Instead, some 20 acts, including headliner Lana Del Rey, withdrew at the last minute amid apparent pressure from a Palestinian-led international boycott campaign.

The cancellations turned the weekend festival, held in the bucolic setting of an Israeli kibbutz, into the latest battleground between Israel and the boycott movement that says it seeks to end Israeli rule over Palestinians.

Campaign organizers claimed success, saying cancellations reflect growing opposition to Israeli government policies among international the millennials.

"The fact that these artists are cancelling shows just how differently the younger generation views Israel," said Diana Buttu, a Palestinian analyst who supports the movement known as BDS. The campaign, founded in 2005, calls for boycotts, as well as divestment and sanctions against Israeli businesses, cultural institutions and universities.

A growing list of performers, including Israeli-American actress Natalie Portman and singer Lorde, have canceled appearances in Israel in recent months out of concern over Israeli policies.

اعتبارات عند شراء هاتفك الخليوي

حازم جودة *

البث داخل البيئة العمرانية مما يؤدي إلى تصغير كل خلية بث وبالتالي ينخفض التعرض المفروض على الناس لإشعاع الراديو من مراكز البث الخلوية.

خطر التعرض للإشعاع الكهرومغناطيسي

أعلنت الوكالة الدولية للأبحاث عن السرطان "IARC" يوم 31 أيار/ مايو 2011 أن حقول ترددات الراديو قد تعرّض الإنسان لخطر مرض السرطان من نوع "Glioma" والورم الخبيث في الجهاز العصبي المركزي في المخ.

نصائح مهمة يجب اتباعها مع هواتفك الذكية:

- مراعاة قيمة "SAR" للهاتف الخليوي عند الشراء.
- لا تطل فترة الحديث في الهاتف.
- استخدم سماعات الرأس لتجنب التعرض لهذه الإشعاعات.
- في حال كانت الإشارة ضعيفة، فتجنب إجراء المكالمات، فإن نسبة الإشعاعات ستزيد أكثر.
- لا تستخدم هاتفك أمام أجهزة إلكترونية أخرى حتى لا تزيد نسبة الإشعاعات.
- امنع/ي أطفالك من استخدام الهواتف لفترة طويلة.
- في الختام، الشركات لا تزال تعمل بشكل جيد من أجل توفير تقنية آمنة، وإلى حين ذلك وجب التقيد بالنصائح السابقة، وعدم التقليل من مخاطرها، فالوقاية خير من العلاج.

محرر اللغة العربية - صحيفة الحضارة المنفتحة.

معدل الامتصاص النوعي

إن المصطلح الذي يصف كمية الطاقة التي يمتصها الجسم في وحدة معينة من الزمن هو معدل الامتصاص النوعي "SAR" Specific Absorption Rate، ويصف هذا المصطلح معدل الطاقة الإشعاعية الممتصة بواسطة أنسجة جسم الإنسان في فترة زمنية قدرها 6 دقائق. وتقاس بالواط لكل كيلوجرام من الجسم وهي تتناسب طردياً مع مربع شدة الحقل الكهربائي في حالة الترددات الأعلى من 100 كيلوهرتز وتعتبر هذه الكمية المرجعية التي تبني عليها إجراءات الوقاية من الإشعاع لإمكانية حدوث تأثيرات بيولوجية أو صحية.

قامت المفوضية الدولية للوقاية من الإشعاع غير المؤين (ICNIRP) بوضع معدل تعرّض تختلف قيمته باختلاف النطاق الترددي المستخدم في تشغيل الأجهزة مقاساً بالواط لكل كغم من الجسم، فمثلاً عند تشغيل الأجهزة المتنقلة باستخدام النطاقات الترددية "900" و"1800" ميغاهيرتز المخصصة محلياً وعالمياً في تشغيل شبكات الاتصالات الراديوية الخاصة بتقديم خدمات الجيل الثاني والرابع المتنقلة يجب ألا يتجاوز معدل الامتصاص النوعي عن (1,6 واط/كغم من وزن الجسم حسب المواصفات الأمريكية، 2 واط/كغم حسب المواصفات الأوروبية) مسافة صفر للجسم.

في الظروف الجيدة للبث والاستقبال ينخفض مستوى ال "SAR" وفي الظروف السيئة للبث والاستقبال يزيد مستوى ال "SAR" وقد يصل إلى أعلى قيمة مسجلة في النشرة الملحقة للهاتف المحمول.

بناءً على الحذر الوقائي يوصى بزيادة عدد مراكز

ينتج الهاتف المحمول طاقة أقل من الطاقة التي يُنتجها مركز البث الخليوي (الهوائيات)، ولكن لأننا نضع الهاتف المحمول بالقرب من جسمنا وخاصة بالقرب من الرأس يمتص الجسم هذه الطاقة مباشرةً من الأنتينا المتواجدة في الهاتف الخليوي لذلك ينبغي علينا مراعاة كمية الإشعاع الصادر عنه عند عملية الشراء.

يعرض استعمال الهاتف المحمول رأس المتكلم للطاقة العالية مقارنةً بترددات الراديو التي تؤدي إلى احتراق الجسم في ظروف معينة. ونصّف مستوى امتصاص الجسم للإشعاع من الهاتف المحمول بوحدة ال "SAR". ينخفض مستوى ال "SAR" كلما انخفض إنتاج الطاقة من الهاتف الخليوي ومعنى ذلك أنه يجب على المنتجين للهواتف الخلوية المحمولة إجراء قياس لمستويات معدل الامتصاص النوعي ومراعاة الحد الأقصى من مستوى البث المتاح تبعاً للمواصفات الأمريكية أو الأوروبية وذكر أعلى مستوى ل "SAR" في دليل الاستعمال للهاتف الذي تمّ قياسه.

Türkiye'nin İlk Resmi Altın Rafinerisi olan İstanbul Altın Rafinerisi (İAR), Türkiye'de ürettiği külçe altınları ile, İstanbul Altın Borsası, T.C. Darphanesi ve bankalar tarafından kabul gören ilk rafineridir.

Londra Külçe Piyasalar Birliği'nin (LBMA) "En İyi Rafineri Listesi"nde Yer Alan (İAR), Ürettiği Altın Külçeler İle, "Dünyanın En Büyük Vadeli Altın Borsası Olarak Bilinen Comex ve Dubai Altın ve Emtia Borsası Takas İşlemlerinde, Ürettiği Külçe Altınları İle Kabul Gören İlk ve Tek Türk Değerli Maden Rafinerisidir.

444 7 427

www.iar.com.tr
twitter.com/altinrafinerisi
facebook.com/AltinRafinerisi

Sosyal bilim öğrencileri neden klasik İslamî ilimleri öğrenmeli?

ABDULLAH ENES TÜZGEN *

İbn Haldun (1332-1406), bilginin doğasına dair bir değerlendirme yaparken, ilimleri tasnif etmenin bir yolunun da evrensel ilimler ve bir medeniyete has ilimler şeklindeki ikili ayrım olduğunu söyler. Ona göre evrensel ilimler farklı coğrafyalarda yaşayan toplumların insanı, doğayı ve toplumu anlamak için ürettiği ve insanlık birikiminin ortak ürünü olan bilimlerdir. Matematik, fizik, tıp gibi alanlar sadece bir medeniyete ait değil, tüm insanlığın ortak bilgi birikiminin ürünleridir. İkinci bir kategori olarak değerlendirdiği bilimler ise her bir medeniyetin kendine has olan, o medeniyete mensup insanların dünya görüşünü, hayata bakışını ve ihtiyaçlarını yansıtan bilimlerdir. İslam medeniyeti için bu ilim dallarına örnek olarak Kur'an ilimleri sayılabilir. Özellikle 19. yüzyıl ile beraber, bir medeniyete has olan ilimler ile evrensel addedilen ilimler arasındaki ayrım kaybolmaya başladı. Batı medeniyetine mensup devletlerin, dünyanın

neredeyse tamamına yakını sömürgeleştirilmesi ile o güne kadar dünya tarihinde tecrübe edilmemiş bir fiili durum ortaya çıktı. O zamana kadar her zaman birden fazla medeniyet havzasının hayatiyetini sürdürdüğü bir dünyadan (Çin, Hint, İslam vb.) tek medeniyetin siyasî, ekonomik ve ilmî sahayı hükmü altına aldığı bir dünyaya evrildi insanlık. Ve böylece bir taraftan her bir medeniyete has olan ilimler kaybolmaya yüz tutarken, diğer taraftan normalde bir medeniyete has olarak üretilen bazı ilimler evrensel bilim statüsüne erişti.

Bu noktada klasik ilimler, İslam medeniyetinin mensuplarının hayata bakışlarını, doğayı ve insanı anlayışlarını gösteren bir bilgi birikimi olarak 1400 yıldır ulema tarafından geliştirilerek ilerleyen ancak özellikle son yüzyılda ihmal edilmiş ve kıymeti anlaşılmayan eşsiz bir hazine olarak karşımızda durmaktadır.

Klasik ilimleri öğrenen bir sosyal bilim talebesi üç mühim ve kıymetli özellik kazanacaktır. İlk olarak, klasik ilimleri tahsil ederek farklı bir bilgi birikimi ve farklı ilmî disiplinler ile karşılaşacaktır. Bu durum, üniversitelerdeki çift anadal programlarına (ÇAP) tekabül edebilecek bir avantaj sağlayacaktır öğrenciye. Her bir akademik disiplinin belirli soruları, teorileri, metotları vardır. İki bölüm okuyan bir öğrenci iki farklı bilimin sorularına, teorilerine, metotlarına, akademik perspektifine aşına olacağından ilim yolculuğunda akranlarına göre en az iki kat zenginleşecektir. Bilim yapmanın farklı veçhelerini böylece görecektir. Bununla bağlantılı olarak ikinci husus da

klasik ilimler öğrenen öğrencinin elde edeceği mukayese imkânıdır. Klasik ilimler tahsili öğrenciye dünyaya bakışta farklı bir perspektif sunar. Böylece ilim talebesi, hâkim sosyal bilim anlayışı ile İslam medeniyetinin ürettiği ilmî anlayışı mukayese edebilir, zihnindeki soruyu cevaplarırken karşılaştırmalı bir şekilde meselelere yaklaşabilir. Mesela bir ekonomist, değer nasıl ortaya çıkar, emek nedir gibi sorulara; bir siyaset bilimci meşruiyet nedir, otorite kimdir sorularına; bir sosyolog, toplum nasıl ortaya çıkar, sınıfsal farklılıklar nasıl yönetilmelidir sorularına veya bir hukukçu hak nedir, bireysel hak ve kamu hakkı nasıl tanımlanmalıdır sorularına mukayeseli bir perspektif ile yaklaşarak analizini zenginleştirebilir, hakikate bir adım daha yaklaşabilir.

Günümüzde bir sosyal bilim öğrencisinin klasik ilimler tahsil ederek kazanacağı üçüncü önemli özellik ise içinde yaşadığımız dünyanın, bizim için normal, standart ve tabii gözüken ekonomik, siyasî ve sosyolojik yapılarının aslında mutlak olmadığı şuurudur. Alternatif bir dünyanın mümkün olduğu bilinci, klasik ilimleri öğrenen bir öğrenci için daha mümkün hâle gelir. Ve böylece dünyanın hâl-i hazırındaki hâliyle ilgili iyi gitmediğini düşündüğümüz, doğru olmadığını varsaydığımız özelliklerini değiştirebilmek için klasik ilimler bize yeni ufuklar açar!

* İbn Haldun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Qatar becomes first Gulf state to grant permanent residency

Qatar has officially become the first Gulf country to allow some non-permanent international residents to obtain permanent residency, granting them access to a comprehensive welfare system and commercial rights previously only available to citizens.

The decree, issued by Emir Sheikh Tamim bin Hamad Al Thani, allows up to 100 expatriates to obtain permanent residency each year, a milestone development for the world's biggest exporter of natural gas.

To be eligible to apply, residents born abroad must have lived there 20 years, while residents born in Qatar need to have lived there for at least 10 years. Applicants must also have a passing command of the Arabic language, sound legal standing and proof of sufficient income.

Spouses of Qatari citizens, children of Qatari women married to foreigners, and children of naturalized Qataris

will automatically become permanent residents.

Those who rendered "significant service" to the country or have special skills are exempt from this criteria.

Citizens' privileges are closely guarded by the six members of the Gulf Cooperation Council (GCC), and Qatar's move breaks new ground for the group. The new allowance will doubtless encourage expatriate employees to continue working in the country.

Qatar pledged to undertake sweeping labor reforms last year, including an exit visa policy, introduction of a minimum wage, and a grievance procedure for employees.

تركيا تلغي التعامل بالعملات الأجنبية في عقود البيع والإيجار

بموجب مرسوم رئاسي نشرته الجريدة الرسمية التركية، يوم الخميس 13 أيلول/سبتمبر 2018، تُستخدم الليرة التركية في عقود بيع وشراء وتأجير العقارات والأموال المنقولة، عوضاً عن العملات الأجنبية.

وبحسب "المرسوم الخاص بتعديل القرار رقم 32 حول

حماية قيمة العملة التركية"، فإن بدل عقود بيع وشراء وتأجير العقارات والأموال المنقولة المبرمة بين الأشخاص المقيمين على أراضي الدولة التركية، والالتزامات المالية الناجمة عنها لن تُحدد بالعملات الصعبة أو بما يعادلها، باستثناء حالات محدودة تقررها وزارة المالية.

وتشمل العقود بيع وشراء العقارات والأموال المنقولة، واستئجار كافة الأملاك بما فيها وسائل النقل والتمويل، والأعمال والخدمات والمؤلفات المنفذة عن طريق التأجير.

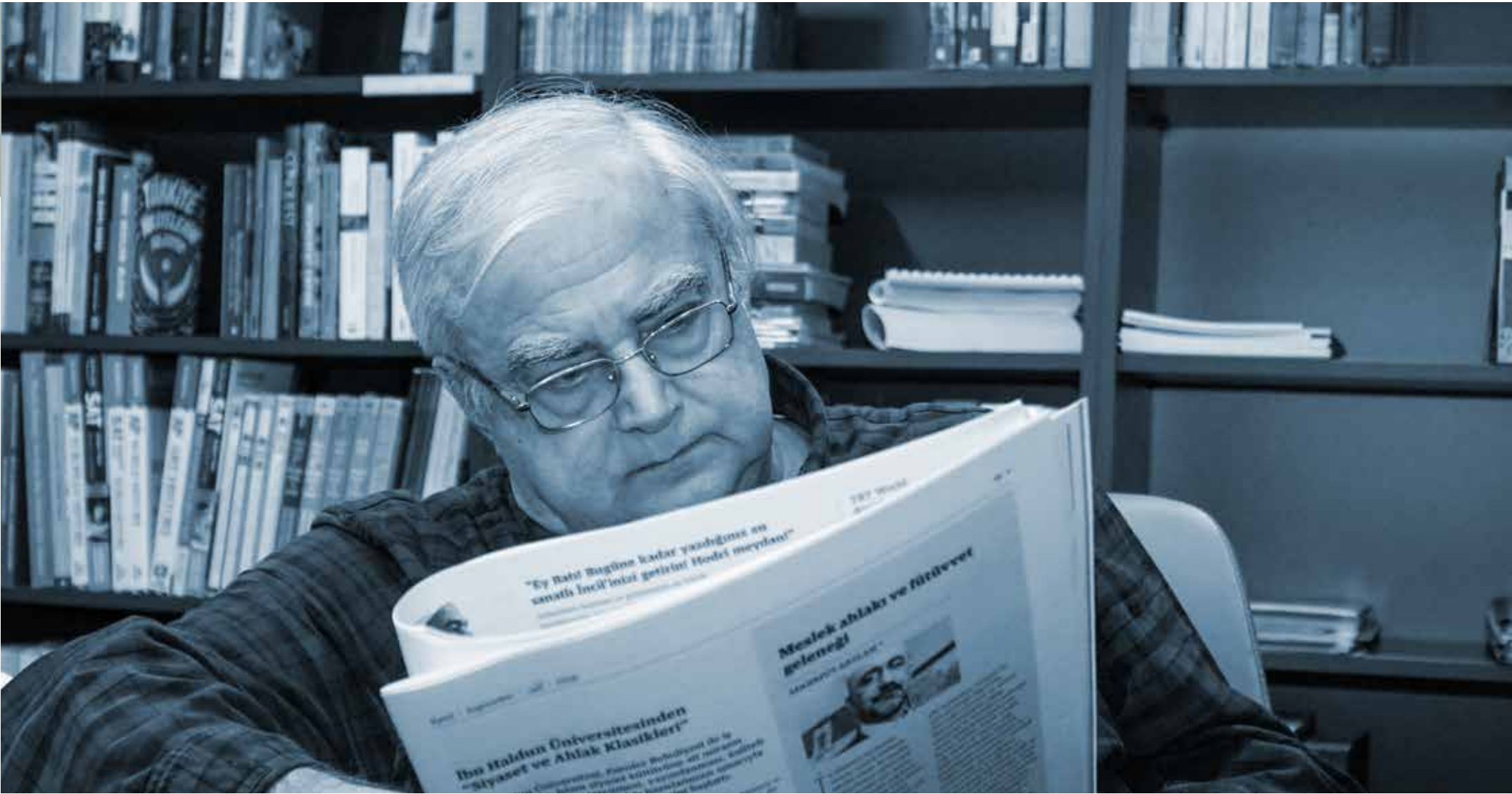
أما العقود المبرمة سابقاً والمحدد بدلها بالعملات الأجنبية، فيُعاد تحديد بدلها بالليرة التركية بين أطراف العقود باستثناء حالات تقررها الوزارة المعنية، خلال 30 يوماً من دخول المرسوم حيز التنفيذ.

وأشار المرسوم إلى أن وزارة الخزانة والمالية ستشرف على تطبيق الأحكام المذكورة.

“

Vakıf üniversiteleri için en iyi finansman modeli: Parçalı bağış sistemi

”

“

Prof. Dr. Halil Berktaş, Türkiye’de tarih denilince ilk akla gelen isimlerden birisi... Bunun yanında, ABD’nin en önde gelen üniversitelerinden Yale Üniversitesinde aldığı lisans ve lisansüstü eğitim ile Harvard Üniversitesinde misafir öğretim üyesi olarak ders vermesi onu, Amerikan yükseköğretim sistemi hakkında da uzman durumuna getirmiş durumda.

İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü Başkanlığının yanında çok sayıda idarî görevi de bulunan Prof. Dr. Halil Berktaş’a son yıllarda tam olarak anlayışamayan yükseköğretimde vakıf geleneğini konuştuk... Prof. Berktaş’a, Türkiye’de bu sistem tam olarak nasıl uygulanmalı, ABD’de bu sistem nasıl yürüyor, dünyada kaliteli yükseköğretim için neden vakıf sistemine ihtiyaç duyuluyor sorularını yönelttik ve keyif ile okuyacağınız, bilgi dolu bir röportaj gerçekleştirdik. Keyifli okumalar...

Yükseköğretimde vakıf sisteminin uygulanması neden önemli?

Genel olarak öğretim, özel olarak yükseköğretim çok pahalı bir şey. Üniversite dediğiniz olayın maliyeti çok yüksek. Onsuz olmuyor fakat öte yandan gerçekleştirilmesi de alabildiğine zor. Onsuz olmayışının nedeni, toplumların kalifiye insan ihtiyacı. En basiti, çeşitli mesleklere giriş yeteneği ve yetkisini kontrol etmeniz lazım. “*Bu gerçekten ehliyetli bir doktor mudur, ehliyetli bir mühendis midir, ehliyetli bir fizikçi midir, ehliyetli bir tarihçi midir?*” sorularının yanıtını verecek bir belgelendirme, bir doğrulama sistemi kurmak zorundasınız. Zaten diploma dediğimiz şey tam da bu. Biz “*mezuniyet belgesi*” diyoruz ve aslında bu, bir mesleğe giriş belgesi, o mesleği icra etmeye ehil (*mezun = izinli*) olduğunuzun belgesi anlamına geliyor. İkinci olarak toplumların, kalifiye profesyonellerin ötesinde, daha genel ve bulutumsu bir anlamda elitler yetiştirmeye ihtiyacı var. İlla şu ya da bu meslek sahibi olmanın ötesinde, toplumun devamlılığını sağlayacak, toplumu çekip çevirecek ve topluma kültürel olarak damgasını vuracak birikimde elitler yetiştirmek tarihsel bir zorunluluk. Üçüncü olarak da, bütün bunları yaparken aynı zamanda yeni bilgi üretmeleri; ya tamamen orijinal bilgi üretmeleri ya da kendileri her alanda öncü bilgi üretmeseler bile, en azından dünyada belirli yerlerde üretilen bilgileri çok hızlı transfer edebilmeleri lazım. Gerek yaratıcılık gerekse resepsiyon mekanizmaları çok iyi ve hızlı çalışabilmeli.

Yükseköğretimde vakıf sisteminin uygulanması neden önemli?

Genel olarak öğretim, özel olarak yükseköğretim çok pahalı bir şey. Üniversite dediğiniz olayın maliyeti çok yüksek. Onsuz olmuyor fakat öte yandan gerçekleştirilmesi de alabildiğine zor. Onsuz olmayışının nedeni, toplumların kalifiye insan ihtiyacı. En basiti, çeşitli mesleklere giriş yeteneği ve yetkisini kontrol etmeniz lazım. “*Bu gerçekten ehliyetli bir doktor mudur, ehliyetli bir mühendis midir, ehliyetli bir fizikçi midir, ehliyetli bir tarihçi midir?*” sorularının yanıtını verecek bir belgelendirme, bir doğrulama sistemi kurmak zorundasınız. Zaten diploma dediğimiz şey tam da bu. Biz “*mezuniyet belgesi*” diyoruz ve aslında bu, bir mesleğe giriş belgesi, o mesleği icra etmeye ehil (*mezun = izinli*) olduğunuzun belgesi anlamına geliyor. İkinci olarak toplumların, kalifiye profesyonellerin ötesinde, daha genel ve bulutumsu bir anlamda elitler yetiştirmeye ihtiyacı var. İlla şu ya da bu meslek sahibi olmanın ötesinde, toplumun devamlılığını sağlayacak, toplumu çekip çevirecek ve topluma kültürel olarak damgasını vuracak birikimde elitler yetiştirmek tarihsel bir zorunluluk. Üçüncü olarak da, bütün bunları yaparken aynı zamanda yeni bilgi üretmeleri; ya tamamen orijinal bilgi üretmeleri ya da kendileri her alanda öncü bilgi üretmeseler bile, en azından dünyada belirli yerlerde üretilen bilgileri çok hızlı transfer edebilmeleri lazım. Gerek yaratıcılık gerekse resepsiyon mekanizmaları çok iyi ve hızlı çalışabilmeli.

Bunların tümünü sağlamak hiç de kolay olması gerek?

Şimdi bu, kaçınılmaz olarak aşırı kapasite ve âtil kapasite demek. Modern bir mega üniversitenin bütün bölümlerini, enstitülerini, araştırma merkezlerini, lisans, master ve doktora programlarını düşünün. Bunlar üç aşağı beş yukarı toplumdaki mesleklere tekabül ediyor. Bazılarının müşterisi çok, bazılarının az veya çok az olabilir. Büyük bir üniversitede arkeoloji ve sanat tarihi ya da sadece sanat tarihi bölümünü düşünün. Başka dalların yanı sıra Çin Sanatı veya Hitit Arkeolojisi veya Türkî Diller üzerine doktora öğrencisi çıkaracak mı, çıkarmayacak mı? Bu öğrenciler bir olabilir, iki veya üç olabilir, en fazla beş olabilir ama mutlaka olmalı. Çünkü o bölüm ve o öğrenciler olmasa, söz konusu ülkenin Çin tarihçisi, Hint sanat tarihçisi ya da Sibiryalı antropologu olmayacak. Bir bilgi ve bilim dalı tamamen kesintiye uğrayacak o ülkede, tabii yeryüzündeki iddiası ve konumuna göre, o andan itibaren büyük bir kopukluk oluşacak ve o alanda özgün bilgi üretme ya da dünyada üretilen bilgileri hızla alabilme kapasitesinden yoksun kalacak.

Bu anlamda Türkiye'nin yoksun olduğu şeyleri nasıl sıralarsınız?

En basiti, Türkiye'nin (*Türkî halklarla ilgilenenler hariç*) hiçbir ciddi Asya tarihi ve kezâ Afrika tarihi bölümü yok. Ya hiç yok ya da dünya bilim âleminde varlığını hissettirmiyor. Hele Afrika; coğrafyasıyla, dilleriyle, kültürüyle, etnolojisi, antropolojisi ve tarihiyle Türkiye'de nâmevcut gibi. Afrika dillerini bilen, Afrika tarihini özgün kaynaklarından çalışabilen, Afrika antropolojisiyle gidip görerek uğraşabilen üç beş uzmandan dahi yoksunuz. Bu örneği tam da şu nedenle verdim; Türkiye, bugün, Afrika'ya açılma çabası içinde ama akademik kapasite açısından sıkıntıdayız. Bu kapasiteyi er ya da geç kuracaksınız, ancak bu çok maliyetli olacak. Diyelim ki en az on kadrosunun olduğu Afrika araştırmaları enstitüleri, merkezleri ya da bölümleri kuracaksınız. Yılda belki bir doktora öğrencisi alacak ve beş yıl sonrasında başlayarak gene yılda bir doktora öğrencisi mezun edeceksiniz. Bunu, âtil kapasite nedir, aşırı kapasite nedir, biraz olsun somutlamak için söylüyorum.

“Topluma, kültürel olarak damgasını vuracak birikimde elitler yetiştirmek tarihsel bir zorunluluktur.”

Âtil kapasiteden tam olarak neyi kastediyorsunuz?

Binalar mesela; enstitüleri, fakülteleri, bölümleri, sınıfları, öğretim üyelerini, idarî ofisleri ve öğrenci mekânlarını barındıran binalar... Ya da bir başka özel bina türü; kütüphaneler... Nereye baksanız âtil kapasite çıkar karşınıza. Ofisler ve derslikler her zaman kullanılmaz. Bir sınıf, sabahtan akşama yüzde yüz dolulukta olmaz. Akademisyenler memur değildir, bazen arşivde, bazen kütüphanede, bazen laboratuvarında, bazen evinde çalışır. Belki yazı yazmak için kapanır ya da araştırma iznini alarak bir sömestr veya bir yıllığına başka bir ülkeye gider. Odası çoğu zaman öylece kalır, değerlendirilemezsiniz. Başkasını oturtmaya kalksanız, öyle gerilimler çıkabilir ki astarı yüzünden pahalıya gelir.

Kitaplar ve kitaplıklar deseniz... Şimdi Harvard'ın Widener'a, Lamont'a ve diğer kütüphanelerine ya-

yılmış toplam koleksiyonu 20 milyon cildi aştı sayıyorum. Peki, bu 20 milyon cildin belirli bir anda acaba yüzde kaç kullanılabılır? Ya da farklı unsurlarının değişik kullanım oranları ne kadardır? Nitekim Harvard ve başka birçok Amerikan üniversiteleri, merkez kütüphanelerini dahi en az ikiye ayırıyor bu yüzden. Lisans öğrencilerinin derslerine çalışırken en fazla kullanacağı, diyelim 50-100 bin kitap, bir yerde toplanıyor ve orası bir lisans çalışma kütüphanesi oluyor, Harvard'daki Lamont gibi. Kapanmaz, 7/24 açıktır, gecenin üç veya dördünde koltuğunda uyuyakalmış, bir süre sonra kalkıp yeniden çalışmaya başlayacak onlarca öğrenciyle karşılaşabilirsiniz. Peki, geri kalan 19,900,000 kitaba ne oluyor? İşte bu araştırma kütüphanesidir (*research library*), araştırmacılar için gereklidir. Kim ne kadarını kullanır, bunu hiçbir zaman bilemezsiniz. İşte gene Harvard'da yok, yoktur; 17. yüzyıldan itibaren hemen her konuda ne yayınlandıysa, raflarında görebilir veya katalogundan bulup deposundan çağırabilirsiniz. Şimdi bu ve benzeri kütüphanelerdeki tüm kaynaklar, her tez öğrencisi veya başka araştırmacılar tarafından kullanılır mı? Uzmanlık gerektiren kitap, makale, dijital belge veya elyazmalarının kullanım oranı belki yüzde 1-5 olabilir. Ancak hepsinin, bir gün birisinin kullanma ihtimaline karşı mevcut ve hazır olması gerekir.

Dahası, Ernest Gellner'ın benim çeşitli amaçlarla çok sık başvurduğum özlü ifadesiyle insan, “*Eksik programlanmış bir yaratık*”tır (*an under-programmed animal*). Kıymetli araştırmanın, zihinsel parlaklığın, dehanın nereden ve nasıl patlak vereceğini bilemezsiniz. Onun için ağı mutlaka geniş atmak, hem de çok geniş atmak zorundayız.

O zaman sizin bahsettiğiniz tarzda bir üniversitenin maliyeti nasıl karşılanacak?

Yükseköğretim ve öğretim, büyük bir aşırı ve kısım âtil kapasiteyi; belirli bir anda belki yüzde 90'ı kullanılmayan ama parlak kullanıcılarını bekleyen kapasiteleri beraberinde getiriyor. Bu iş çok pahalı... O kadar pahalı ki binalarının, bilim ve teknoloji dallarını da içeren üniversitelerde (*nükleer hızlandırıcılar dâhil*) bütün fizik-kimya-biyoloji laboratuvarları ile astronomi ve astrofizik rasathanelerinin, deney ekipmanlarının, kütüphanelerinin, yurtlarının, spor salonlarının, kafeteryalarının sırf yapım ve idame masrafları ile amortisman oranlarını; bir de üzerine, öğretim üyelerinin “*giydirilmiş*” maaşlarının üniversiteye maliyetini düşündüğünüzde, bu kâr getirecek bir işletme değildir ve olamaz. Gecekondu tipi girişimlerden ya da bir arkadaşımın deyimiyile “*Mickey Mouse türü*” üniversitelerden bahsetmiyorum. Ciddi ve iddialı kurumlar için, bunun olabilirliği hayalini

tümüyle kafadan çıkarıp atmak gerekir. Fikrimi keskinleştirerek şöyle de diyebilirim; “Kapitalist bir toplumda üniversiteler, kapitalizmin ruhuna aykırı müesseselerdir.” Mikroekonomik teori- de vardır bunu açıklama yolları; externalities (dışsal- lıklar) deriz, (çevre kirliliği gibi) bazı süreçlerin toplu- ma zararının ya da (savunma veya eğitim gibi) diğer bazı süreçlerin ise topluma faydasının, bireylerin kârı veya zararından çok farklı olabileceğini anlatma- ya çalışırız. Bu örnekte, yükseköğretim ve öğrenimin sosyal faydası, tek tek tüketicilerine bindirebilece- ğiniz maliyeti çok aşmaktadır. Toplumlar kendileri- ni bilgi ve kültür üzerinden üretir ve yeniden üretir, devamlılıklarını sağlarlar. Üniversiteler de bu bilgi ve kültürün üretimi ve yeniden üretiminde tayin edici bir öneme sahiptir. Olmazsa olmaz; modernite önce- si toplumlarda da olamazdı, bugün hiç olamaz. Ama ya tüketiciler yani öğrenciler ve aileleri? Maliyeti onlara yansıtmaya kalktığınızda, olsa olsa en zenginlerin çocukları okuyabilir. Antrparantez şunu da söylemek isterim; Türkiye’de, gayet iyi bili- yorum ki iş camiasının ve büyük zenginlerin önemli bir kısmı bunu anlamış değil. Öyle büyük iş adamları, çok büyük bankacılar var ki kurmuş ve ailelerinin ismini vermiş oldukları üniversitelere, “Artık ne za- man kâra geçecek? En azından, ne zaman zarardan kurtulacak ve bizden sübvansiyon istemeyecek?” diye bakıyorlar. Üniversiteleri gerçekten iyiyse ve öyle de- vam ederse bunun mümkün olmaması gerektiğini anlamış değiller.

Peki, bu çelişkinin çözüm yolu nedir?

Şimdi ortada, toplumsal faydası muazzam, maliye- ti ise tüketicilerine paylaşılamayacak kadar büyük bir kurum var. Bir çözüm, bunun bütün maliyetini devletin karşılaması. “Topluma faydası bu kadar bü-

”

“Gelir ve serveti elveren insanları hayırseverliğe (philanthropy) iten asıl motivasyon, kabul edelim ki isimlerinin yaşamasıdır.”

yük olan bir şeyin maliyeti nasıl karşılanır?” diye dü- şündüğümüzde, toplum adına hareket edecek, şu ya da bu şekilde bütün toplumu temsil ettiği ve toplu- mun çıkarlarını göz önünde bulundurduğu farz edi- lebilecek, sadece devlet var. Millî savunmada ol- duğu gibi üniversitelere de devletin bakması, olası çözümlerden biri. Nitekim birçok ülke, gelişmesinin belli bir alanında buna yönelmiş durumda. Avrupa (Kıta Avrupası) üniversiteleri esas olarak devlet üni- versiteleri. Yakın zamana, 1980’lerin başına kadar, Türkiye’nin bütün üniversiteleri de devlet üniver- sitesiydi. Evet, devlet bu işi yapabilir. Ama nasıl ya- par? Bir, her şeyi kendisi kontrol etmek arzusuyla yapar. İki, çok anlamadan yapar. Dolayısıyla üç, va- satlaştırarak yapar. En üst düzeyde mükemmelliye- ti arayarak değil, bir üstün başarı iddiasının peşinde koşarak değil, “ortalamalaştırarak” yapar. Her üni- versite, fakülte ve bölümün alacağı öğrenci sayı- nı belirler ve bunlar genellikle çok yüksek rakamlar olur. Çünkü devlet bir yandan da kamuoyu baskı- sı altındadır, kitlelerin “benim çocuğum da üniversite okuyacak.” baskısıyla yüz yüzedir.

Bu realite hiç de iç açıcı değil...

Eskiden gençlerin çok büyük bir kısmı en fazla lise- de okuyup hayata atılırken, bugün herkes yükseköğ- renim görüp hayata atılmak istiyor. Böyle bir eşige gelindi. Bugün aynı şey master programlarıyla ya- şanmakta. Şimdi artık herkes yüksek lisans yapmak istiyor. Hayata başarıyla atılmanın anahtarını, lisans artı yüksek lisans sunuyor. Buna, daha iyi bir deyim bulamadığımız için yükseköğretimin demokratikleş- mesi diyoruz. İşte devletler ve hükümetler üzerin- deki baskıyı artıran da bu. Çünkü daha çok üniver- si- te kurma ve daha fazla sayıda gence yükseköğretim olanağı sunmayı siyasî bir zaruret hâline getiriyor. Bu da üniversitelerin çoğalması ve mevcut kaynakla- rın, giderek daha fazla üniversiteye ve daha fazla öğ- renciye sığ bir şekilde, giderek incelen bir tabaka hâ- linde yayılması sonucunu doğuruyor.

Madalyonun diğer yüzünde, yükseköğretime yeni ta- lip olan kitleler, karşılayamayacakları bir maliyetle yüz yüze geliyor. Fakat öğrencinin önemli bir kısmı bunu da verebilecek durumda değil. Demokratik şef- faflıkla el ele giden çeşitlenme (diversity), çokkültür- cülük (multiculturalism) ve pozitif ayrımcılık vurgu- ları, en tepedeki özel üniversitelere bile bu konuda bir şeyler yapma çabasını dayatıyor. Bu da giderek daha kapsamlı burs politikalarına yol açıyor.

İşte bu noktada, devletlerin bununla baş etmesi gi- derek zorlaşıyor. İşin içine çok miktarda burs ver- mek ve dolayısıyla öğrenciden toplayabileceği geliri kendi eliyle azaltmak girince, devletin hiç yapama- yacağı bir durum oluşuyor.

Yani yeni finansman yöntemleri gerekiyor?

Peki, ABD’de nasıl yapıldı bu?

Harvard nasıl çıkmış ortaya? 1630’larda, bugünün öl- çülerinde küçük bir bağışla, iki bin cilt kitapla bir ila- hiyat semineri olarak vücut bulmuş. 1636 Harvard, 1701 Yale... O yıllarda Amerika ne ki? Sonrasında Harvard, Amerika büyürken büyümüş. Yeni ortaya çıkan ve giderek serpilme bir zengin sınıf, bağışlarını Harvard’a birden bire değil, 400 yıl boyunca yapmış. Yani taş üstüne taş konmuş; bir edifice, bir cephe tuğla tuğla yükselmiş; 5 dolar, 10 dolar, 1000 dolar, 5000 dolar, 100,000 dolar ve 1 milyon dolar olarak bugünkü durumuna ulaşmış. İşte bunu bugün “sıfır- dan” kuramazsınız artık. Dahası, geçmişte ve bugün, en büyük zengin dahi sırf kendi başına “sıfırdan” bir üniversite kurması olanaksız. Sadece kendi kişi- sel servetiyle, bırakın bir mega üniversiteyi, daha dar bir ihtisas üniversitesini bile kurması ve bütün mali- yetini kendisinin karşılaması olanaksız. Amerika’da Brown Üniversitesini Nicholas Brown (1764), Vanderbilt’i Cornelius Vanderbilt (1873), Stanford’u Leland Stanford (1885-1891) kuruyor. Ama sonraki yıllar ve on yıllarda hiçbirinin ilk başışı, bütün ma- liyeti karşılamıyor. Hepsi biliyor, farz ediyor, başka- larının bir anlamda “yardıma” geleceğini. Bu da bizi parçalı bağış veya parçalı vakıf sistemine getiriyor.

Nedir peki, parçalı bağış ya da parçalı vakıf sistemi? Çözüm burada mı?

Dünyadaki işleyişle vakıf sistemi nedir? Parçalı ba- ğış veya parçalı vakıf sistemi nasıl uygulanır? İlla üniversiteler için olması şart değil tabii. Herhangi bir kurum için de olabilir.

Gelir ve serveti elveren insanları hayırseverliğe (phi- lanthropy) iten asıl motivasyon, kabul edelim ki isimlerinin yaşamasıdır. Tabii bunun yanı sıra, ken- dilerini yetiştiren kurumlara karşı güçlü bir kim-

”

“Her zaman söylem olarak şunu tekrarlayıp duruyoruz: ‘Biz çok eski ve köklü bir toplumuz. Osmanlılara, onlardan önce Selçuklulara, onlardan önce ilk Türk-İslam devletleri kadar gerilere giden bir medeniyete sahibiz.’ Peki, bu doğru mu? Değil!”

Türkiye’de de görüyoruz, Kıta Avrupası örneğin- de de görüyoruz, tesis eksik, öğrenci sayısı çok fazla, öğretim üyesi maaşları geçmişe göre iyileşti ama olması gerekene göre düşük. Öğretim üyesi - öğren- ci oranı çok yüksek. Örneğin Yale ve Harvard’da öğ- retim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 1:7 veya 1:8 iken, Türkiye’nin birçok üniversitesinde 1:30 veya üstü gibi oranlara çıkabiliyor (daha doğrusu düşebili- yor). Öyle üniversitelerimiz var ki, sınavlar ilk ve or- taokul gibi test usulüyle, çoktan seçmeli, boşluk dol- durmalı, doğru-yanlış seçmeli sorularla yapılmaya devam ediliyor. Öğretim üyesi öğrencilerini tanıma- yor; devamsızlık var mı, yok mu, onu bile belirleme şansı çok az. Bunlar sadece Türkiye’nin değil, Kıta Avrupa’sının da realitesi.

lik ve aidiyet bağı da devreye giriyor. Bu, Türkiye’de o kadar güçlü değil. Ama özellikle Amerika’da; faraza Yale mezunlarının Yale’e, Harvard mezunlarının Harvard’a, Williams mezunlarının Williams’a bağlılığı son derece güçlü. Biz de bunu yapmanın, benzer bir kültürü ve aidiyeti geliştirmenin yollarını arıyoruz.

Peki, ABD vakıf üniversiteleri bahsettiğiniz maliyeti topluma nasıl yayıyor?

Amerika’daki devlet ve eyalet üniversiteleri dışındaki tüm üniversiteler aslında vakıf üniversitesi. Bu üniversiteler maliyeti topluma iki yolla yayıyor ve paylaşıyorlar. Birincisi, üniversiteye herhangi bir amaç ve şarta bağlı olmaksızın yapılan “küçük” bağışların toplamı var. Her üniversitenin Mezunlar Cemiyeti son derece örgütlü. Her mezuniyet sınıfının kendi sekreteri ve kasadan var. Birbirleriyle yarışıyorlar. Bu yolla her yıl muazzam paralar topluyorlar. İkincisi ise şartlı vakıf, şartlı bağış ya da parçalı bağış diyebileceğimiz uygulamalar. Kendi adınıza bir araştırma merkezi, bir enstitü, bir bölüm, bir profesörlük, bir kürsü ya da bir doktora bursu gibi, bir Amerikan üniversitesine büyükten küçüğe hemen her şeyi vakfetmeniz mümkün. Her şeyin bir fiyatı var. Bir Avrupa Araştırmaları Merkezi, bir Orta Doğu Araştırmaları Merkezi kurmak istiyorsanız, örneğin ben anne ve babamın adına bir Türkiye Çalışmaları Merkezi kurmak istesem, her şeyin yıllık maliyeti hesaplanıyor. Sonra şu isteniyor; öyle bir miktar bağışlayacaksınız ki, o para üniversitenin bütün sermayesine katılacak ve geliri her yıl bu maliyeti karşılayacak. Böyle bir merkezin kuruluş bedeli yani vakfedilecek özel bağış, şu an 50 milyon dolar civarında. Ya da tek bir profesörlüğü ele alalım. Bir profesörün yıllık maaşı ve belki o profesörün yanına asistan verilecek bir doktora öğrencisinin yıllık bursu hesaplanıyor ve deniyor ki, örneğin “Gökhan Gökçe Medya ve İletişim Profesörlüğü” ihdas etmenin bugünkü bağış bedeli 7 milyon dolardır.

Bu kadar yüklü rakamları kim ödüyor?

Gelişmiş kapitalist ülkelerin en gelişmiş olan Amerika’da böyle bir filantropi kültürü oluşmuş durumda. Amerikan üniversiteleri bununla dönüyor. Brown, Vanderbilt, Stanford gibi kurucu yatırımcıların sağladığı ilk sermayenin “yardım”ına, sonraki yıllar, on yıllar ve yüzyıllarda işte böyle bir sistem koşuyor. Bunun için elverişli kültürel zemin ve yatırım alışkanlıkları zaten mevcut. Çünkü bakın, bizatihi Amerikan kapitalizmi zaten halka açık şirketler ve hisse senetleriyle ayakta duruyor. Yükseköğretimde de benzer bir şey söz konusu. Şirketlerin ve borsanın varoluş biçiminin bir muadili, üniversiteler için gerçekleşiyor. Bireyler, başkalarının kurmuş ve bir yere getirmiş olduğu üniversitelere, kendi adlarına kürsü, bölüm, doktora bursu, enstitü, merkez, laboratuvar yaratarak veya kurdurarak, adeta hissedar, paydaş oluyorlar. Kimse de bundan gocunmuyor, bunu bir eksiklik, bir olumsuzluk olarak görmüyor. “Hay Allah! Neden tamamı bana ait değil?” demiyor. “Tamamı bana ait olmazsa, ben yokum!” demiyor. Bu şekilde parçalı bağış yapmayı, büyük bir kurumun şu ya da bu alt birimine destek vermeyi kabul ediyor.

Bu sistemi Türkiye’de teknik ve kültürel olarak uygulamak kolay mı?

İşte orada çeşitli sıkıntı ve zorluklar söz konusu. Meseleyi bütün bir kapitalist sistemin işleyiş ilkeleri olarak koyduğumuzda; bırakın üniversiteleri, Türkiye kapitalizmi büyük şirket ve holdinglerin halka açılması bakımından da derinlik kazanmış de-

ğil ki. Bir kere, genel olarak piyasada hissedarlık kavramına yönelik algıda hâlâ sorun var. Üniversitelere gelince; her türlü hayır ve hasenat işinde olduğu gibi burada da bizim toplumumuzun, gelir ve servet düzeyi bakımından bu tür bağışlarda bulunabilecek insanlarımızın tutumu, maalesef “*Tamamen benim olmalı.*” tutumudur. Bu, çok yaygın bir anlayış. Birincisi, aslında bağışseverlik bizim toplumumuzda o kadar da yaygın değil. İkincisi, tamamen kendilerinin kurabileceği bir şey var mı diye bakıyorlar. Tersten söylersek, başkasının kurmuş olduğu ve yürüten bir şeye katkıda bulunmaya hiç sıcak bakmıyorlar. Örneğin Sabancı ve Koç Üniversiteleri adına, kişisel ilişkilerinizi kullanarak böyle çağrı veya tekliflerle gittiğinizde, işin içine rekabet giriyor, kıskançlık giriyor; “*Ne hâlleri varsa görsünler!*”, “*Olacaksa tamamen bana ait olmalı!*” deniyor. İnsanların reaksiyonu ise, “*Sabancı zaten bir üniversite kurmuş, benim Sabancı’ya verecek neyim olabilir, her türlü ihtiyacı kendileri karşılasın.*” şeklinde oluyor... Bir süre önce ben, Sabancı Üniversitesindeyken, başka birçok öğretim üyesi gibi maaşımdan üniversitenin

“Afrika dillerini bilen, Afrika tarihini özgün kaynaklarından çalışabilen, Afrika antropolojisiyle gidip görerek uğraşabilen üç beş uzmandan dahi yoksunuz.”

burs fonuna katkı yapıyordum. Bir gün fakülte yönetiminde bir şeyi sınamak istedim. “*Eski liseli vesair arkadaşlarımdan istesem, kendi adlarına burs tesis edemezler mi?*” diye sordum. Zamanın dekanı bu teklifimi çok olumsuz karşıladı. “*Ne gerek var, bu bağışlar üniversitenin genel burs fonuna katılmalı. Burslar kişilerin adlarını taşımamalı. Buna negatif bakarız.*” diye cevap verdi. Çok şaşırımdım. Tartışmayı sürdürerek, “*Yani, benim çok param olsa bu ve benzeri bağışları kendi adıma yapamaz mıyım?*” dedim. Cevap yine negatif oldu. Çok ironik çünkü kendisi lisans ve doktorasını Amerika’da yapmış, o sistemi çok iyi bilmesi gereken bir arkadaştı. Genel olarak kolektivist bir kültüre sahibiz ve bireyliğe, bireyselleşmeye iyi bakılmıyor. Değişik uygulama ve yaklaşımlardan rahatsız oluyoruz. Her şey homojenleşsin, her şey yeknesaklaşsın, her şey genel bir fon içinde erisin, isimsiz ve anonim olsun diye bir beklenti var. Tabii bir de doğrudan doğruya bilip bilmemek meselesi var temelde. Hatta şu faktörlerin hepsi eklenebilir: Bilmek bilmemek, zaman ufku, toplumun ne kadar yeni ne kadar eski olduğu ve kutuplaşma sorunu. İlkinden başlayalım; mesela İbn Haldun Üniversitesi olarak topluma böyle bir şey olduğunun yeni yeni anlatmaya girişiyoruz. Her şeyden önce

böyle bir modelin varlığı Türkiye’nin iş camiasında, büyük gelir ve servet camiasında doğru dürüst bilinmiyor.

İkincisi; toplumun yeniliği, gençliği ve zaman ufku sorunuyla yüz yüzeyiz. Her zaman söylem olarak şunu tekrarlayıp duruyoruz: “*Biz çok eski ve köklü bir toplumuz. Osmanlılara, onlardan önce Selçuklulara, onlardan önce ilk Türk-İslam devletleri kadar gerilere giden bir medeniyete sahibiz.*”

Doğru değil mi?

Hayır. Türkiye aslında çok yeni ve yeni yetme bir toplum. Hiç öyle yüzyıllar boyu devamlılık içinde gelen bir istikrar ve gelenek kültürü ile bundan kaynaklanan bir öz güveni yok. Türkiye’deki iş camiasının bence hiç yok: Birincisi; imparatorluğun gerileme, küçülme ve çöküş süreçleri; ikincisi, dıştan içe göçler, kaçışlar, yer değiştirmeler; üçüncüsü, moderniteye geçişte meydana gelen kırılma ve kopuşlar; dördüncüsü, siyasî iktidarın keyfîlik ve hoyratlıkları, geleceğe ve istikrara dair derin endişeler yaratmış. Bir uçta Varlık Vergisi, diğer uçta 28 Şubat. Neye güven duyacaksınız? Türkiye’deki iş âlemi, yatırımcılar, büyük servet ve mülkiyet sahipleri, Cumhuriyet devletinin gölgesinde gelişmiş bir sınıf. Aile servetlerinde, mal varlıklarında, dolayısıyla zaman ufukları ve vizyonlarında çok büyük bir kısıtlılık, kırılmalık, tedirginlik söz konusu. Bir bakıma Amerika, Türkiye’ye kıyasla çok daha genç bir toplum. Ama kapitalist geleneklerinin çok daha uzun geçmişi var. Bugün de insanlar bağış yaparken yüz yıl öncesini hatırlıyor ve yüz yıl sonrasını düşünüyor. Türkiye’de ise bugün kaç büyük iş adamı, kaç zengin aile, “*kendisinin*” yüz yıl öncesini hatırlıyor ve yüz yıl sonrasını düşünebiliyor? Böyle bir kısa vadeli söz konusu. Bu ülke 20. yüzyıl başında dünyaya gözlerini açmış ve kendini hep şu veya bu “*acil durum*” ile karşı karşıya bulmuş, hayatta kalıp kalmayacağını sorgulamış. Balkan Savaşları, Birinci Dünya Savaşı, Millî Mücadele, her nasılsa dışında kalmayı başardığımız İkinci Dünya Savaşı, derken askerî darbeler, devletin iş hayatına sürekli müdahalesi... İnsanlar kendi servetinden, aile mülkünün devamlılığından ve şirketinin kalıcılığından emin olamıyor.

Sizce bu, “emin olamama hâli” bugün de sürüyor mu?

Tüm bunların üzerine, bugünkü Türkiye’nin aslında iki Türkiye’ye ayrılmış olması, laik-Kemalist ve dindar-muhafazakâr diye tarif edilebilecek iki kesime ayrılmış olması biniyor. Bu iki kesim dünya görüşleri, siyasal tercihleri, kimlik ve aidiyetleri bakımından birbirinden o kadar ayrıştı ki, ortak bir bağış ve yatırım havuzunun teşekkül etmesi imkânsız. Kabul edelim ki Türkiye’nin bir burjuvazisi değil, iki burjuvazisi var. Şimdi ise bu iş âlemi, yukarıda sözünü ettiğim iki kesime ayrılmış bulunuyor. Kutuplaşma derin. Birbirlerinin şirketlerine ortak olmaları mümkün olmadığı gibi, birbirlerinin üniversiteleri ile diğer kültür girişimlerine ortak olmaları da mümkün değil. Bu da Türkiye’nin işini çok zorlaştırıyor. Mesela bugün çeşitli vakıflar var. Eğitim öğretim alanına yatırım yapıp burs verdiklerini söylüyorlar. Ama en basitinden, o kesimden birinin öbür kesime giderek burs araması mümkün değil. “*Öteki*”nin üniversitesine kürsü veya bölüm vakfetmek suretiyle paydaş olmak, hiç mümkün değil. Kültüre, kimliğe ve aidiyete bakarak pozitif ve negatif anlamlar veriliyor. Bir “*bütün Türkiye*” projesi ne yazık ki oluşmuyor. Bu da karşımızda büyük bir engel oluşturuyor.

Türk edebiyatının “Dede Korkut”undan geriye Şiirleri kaldı

Türk edebiyatında “Dede Korkut” ve “Beyaz Kartal” olarak anılan ve 88 yaşında hayatını kaybeden şair Bahaettin Karakoç, şiirleriyle gönüllerde yaşayacak.

Bahaettin Karakoç (1930-2018)

Şiirleri, hikâye ve yazıları çok sayıda sanat ve edebiyat dergilerinde yayımlanan, Türk şiirine ve halk müziğine “Mihriban” gibi birçok önemli eserleri kazandıran Abdürrahim Karakoç’un ağabeyi olan Bahaettin Karakoç, geride pek çok eser bıraktı.

1930:

Şair bir ailenin üç çocuğundan biri olan Bahaettin Karakoç, Kahramanmaraş’ın Elbistan ilçesinde dünyaya geldi.

1949:

İlk şiiri Yurt gazetesinde yayımlanan şairin böylece 79 yıllık sanat hayatı başlamış oldu.

1973:

1960’lara kadar yazıp çeşitli dergilerde yayımlattığı şiirlerini kitaplarına almadı. Karakoç’un asıl sanat dönemi yayımlanan “Seyran” adlı kitabıyla başladı.

1983:

Kayseri Sanatçılar Derneği tarafından yılın şairi seçildi.

1986:

“Beyaz Kanatlı Kartal” adlı kitabıyla şiir dalında Türkiye Yazarlar Birliği ödülünü aldı. 37 sayı sürecek “Dolunay Sanat ve Edebiyat Dergisini” çıkarmaya başladı.

1989:

Türkiye’yi temsilen Struga Uluslararası Şiir Akşamları Festivaline katıldı.

1991:

Diyanet Vakfı tarafından düzenlenen “münâcât” yarışmasında “Beyaz Dilekçe” isimli şiiriyle birincilik kazandı.

1993:

“Türkçenin Uluslararası 2. Şiir Şöleni” için gittiği Kazakistan’ın Almatı şehrinde “Büyük Abay Ödülü” ile ödüllendirildi.

1997:

Malatya Büyükşehir Belediyesinin açtığı “Malatya” konulu şiir yarışmasında birincilik ödülünü aldı.

2004:

Tarsus Belediyesinin düzenlediği “Karacaoğlan Şelale Şiir Akşamları” etkinliklerinde her yıl bir şaire verilen “Karacaoğlan Onur Ödülünü” aldı.

2011-2012:

İstanbul Küçükçekmece Belediyesince “Onur Ödülü”, İstanbul Sultanbeyli Belediyesince “Türk Şiirine Hizmet Ödülüne” layık görüldü.

2014:

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesince fahri doktora unvanı verildi.

2015:

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından “2015 yılı, Yazar, Fikir Adamı ve Ödülleri”nde “Üstün Hizmet” ödülüne layık görüldü.

2018:

16 Ekim’de evinde rahatsızlanmasının ardından Kahramanmaraş’ta hayatını kaybetti.

Eserleri

“Mevsimler ve Ötesi”, “Seyran”, “Zaman Bir Beyaz Türküdür”, “Sevgi Turnaları”, “Ay Şafağı Çok Çiçek”, “Kar Sesi”, “İlkyazda”, “Bir Çift Beyaz Kartal”, “Menzil”, “Uzaklara Türkü”, “Güneşe Uçmak İstiyorum”, “Şiir Burcunda Çocuk”, “Beyaz Dilekçe”, “Güneşten Öte”, “Dolunay Şiir Güldestesi”, “Leyl-ü Nehar Aşk”, “Aşk Mektupları”, “İhlamurlar Çiçek Açtığı Zaman”, “Ay Işığında Serenatlar”, “Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri”, “Ben Senin Yusuf’un Olmuşum”, “Gündemde Yine Aşk Var”, “Seyran”, “Sabah Esintileri” ve “Kar Sesi”...

The reduction of education to economic ends

JEREMY COLE *

The justification for national and global financing and investment in education, particularly since the advent of human capital theory in the 1960s, has increasingly come from economic arguments based on the extent to which investing in education provides a return on this investment to the economic productivity of the nation-state and the global economy. The economic role and impact of education is obviously important, but a critical question to ask is whether the economic perspective on the objectives of education is necessary but not sufficient to define the objectives of education, writ large, as well as the institution of schooling.

Human capital theorists focus on a singular aspect of the human experience: homo economicus, or economic man. This conception of the human being, derived from, among others, John Stuart Mill, focuses on the supposed rational and self-interested nature of the human being. Mill argued, in his *Essays on Some Unsettled Questions of Political Economy*, that this conception of man is an incomplete conception, but nonetheless an important aspect of the human being that could be separated out and analyzed. Despite Mill's belief that this was only one aspect of the human being, and despite critiques of homo economicus (for example, in the recent book by Peter Fleming, *The Death of Homo Economicus*, as well as by some economists), significant institutional and policy structures remain in place that continue to rely on this singular, segmented, contested conception of the human being.

An illustrative example of one such existing, influential structure is in the World Bank's investment in education in the developing world since the 1960s. The World Bank was founded in 1944, in the twilight of World War II, when the global political and economic system was in a period of profound change. Having just lived through the consequences of a global economic system that crippled Germany with debt, restricted international trade, and no longer maintained stable monetary exchange rates tied to gold, delegates from 44 Allied nations gathered in Bretton Woods, New Hampshire, to develop a framework for a new global economic system. The World Bank was one of several global institutions that was founded from this conference, with an original mandate to provide loans to help rebuild European countries devastated by the war. As reconstruction in Europe moved forward, the Bank expanded its mandate to countries in the developing world. In providing loans to nations in Latin American,

Africa and Asia, in the 1950s, the Bank focused on tangible infrastructure projects where the return on investment was clear – providing the capital (while at the same time increasing the debt load of borrowing nations) to build dams, electrical grids, irrigation systems, and more.

In the late 1950s, however, the leadership at the Bank began to take a closer look at investing in sectors that were less tangible – or, in Bank terms, less bankable. Providing capital to build a bridge provides an easy prospect for a tangible return on that investment: not only in seeing the actual bridge built, but also in tracking how that bridge (or power grid, or road) enabled economic growth. Providing capital for less tangible projects, like the education sector, involved the Bank even more deeply in national policy discussion and, indeed, discussions at the very heart of a nation's educational values, which necessarily asks questions such as: What does it mean to be human? What types of learning channels does the human being have? What does it mean to be well-educated? What is knowledge, and which knowledge should be prioritized?

Despite concerns among some in the Bank at the lack of ability to directly track the return on investment in the education sector, within a few years, the Bank was loaning capital to countries to support their education systems. Since 1962, the World Bank has invested in education at all levels – from pre-primary to post-secondary. This work has resulted in over \$70 billion in investments in education to support over 1,500 projects all across the world. In the early years, the Bank focused on its bread and butter: infrastructure. Building a school was an easy way to track how the loan was spent. Fairly quickly, however, the Bank began to focus more broadly on education policy. By providing loans only when certain conditions are met, the Bank has the leverage to influence the way nations think about education. Since 1962, the Bank has become increasingly involved in influencing education policy in the developing world, which in turn has meant an increasing focus on economic justifications for educational spending and policy choices. This focus has led to a significant and controversial influence by the Bank in the domestic educational affairs of nations across the globe.

While this is but a very brief overview of a much longer story, the primary point for this article is that the World Bank – a major international institution driven by economic principles and staffed by a significant number of economists – has relied through history upon an economic analysis of education and its return for society. The influence of the theory of homo economicus remains alive institutionally and from a policy standpoint through institutions like the World Bank, which is set up, understandably so, to focus on economic growth and development.

An economic analysis of education and its worth and objectives is an important part of a broader analysis of the role of education in society. But

as thinkers from Plato to Aristotle to Ghazali to Dewey to Seyyed Hossein Nasr, and more, have shown, the economic import of education is but one perspective on the aims and objectives of education. With institutions like the World Bank setting the norms for educational thinking in many parts of the world, the challenge is that economic thinking has come to have too much influence over educational philosophy, policy and institutions. The imperialism of education by economists (as argued by scholars such as Stephanie Allais) is a real risk in our world, and it relies upon a singular model of the human being that does not take into account the multiplex reality of the world, and of the human being.

As Neil Postman has argued, far too many educational thinkers focused on the engineering problem of education – how to teach, how many classrooms to have, what textbooks to use – and ignore, or assume as settled, the metaphysical problem of education. This metaphysical problem seeks to ask the question: what is the aim and objective of education? A purely economic perspective on education does the same thing: it assumes the objectives of education are clear, and singular, and focuses primarily on the engineering issues of education. In much modern economic thinking, the aim of education is to produce homo economicus: human beings whose creed is self-interest, whose purpose is material wealth, and whose ethic is uncertain. But this way of thinking about education is quite new, from a historical standpoint. Traditionally, educational thinking from the East to the West has been based on a multiplex perspective of the human being, insuring not only growth of the rational brain, but also growth of character, and reason.

All of this has significant implications for the financing of education today. This reductionist economic view has led education, particularly higher education, to be highly influenced primarily by economic concerns in how they are managed and financed – as detailed by Sheila Slaughter and Gary Rhodes in *Academic Capitalism and the New Economy*. Thus, to the extent that institutions of learning – whether public primary schools, secondary schools or colleges and universities – are tied to sources of funding that ascribe to this economist's view of education, these institutions and their students are heavily influenced by a reductionist perspective on education. Educational thinking must incorporate economic thinking as one passenger in the world of educational studies, but must not let economics be the sole driver. Because the economic view of education is necessary but not sufficient for educational thinking, so too is financing based on this view a necessary but not sufficient source of support for education. Sources of financing that support a broader perspective on education are needed to counteract the imperialism of economic thinking over much of educational policy and discourse in our world today.

* PhD in Educational Policy Studies, Georgia State University.

Türk yabancılar hukukunda "mütekabiliyet" ve "mukabele-i bilmisil"

YUSUF ÇALIŞKAN *

Türk yabancılar hukukunu incelediğimizde, yabancılar tanınacak haklar konusunda çeşitli prensiplerin kabul edildiği görülmektedir. Bu prensiplerden uygulamada da en çok karıştırılanları, "mütekabiliyet" ve "mukabele-i bilmisil"dir. Mütekabiliyet, (karşılıklılık, reciprocity) en az iki devlet arasında uygulanan ve bir ülkede diğerinin vatandaşlarına aynı mahiyette hakların tanınmasını ifade eden bir ilkedir. Diğer bir ifade ile bir yabancı Türkiye'de belirli haklardan yararlanabilmesi için Türk vatandaşlarının da yabancı ülkesinde aynı tür ve nitelikteki haklardan yararlanabilmesi gerekmektedir.

Ancak vurgulamak gerekir ki; yabancıların hak ve özgürlüklerden faydalanabilmeleri için mutlaka "mütekabiliyet" aranmaz. Özellikle insan

hakları hukukundaki gelişmeler çerçevesinde, karşılıklılık ilkesinin arandığı hak ve özgürlükler sınırlıdır. Dolayısıyla son yıllarda Türk yabancılar hukukunda, yabancılar için mütekabiliyet şartını içeren düzenlemeler yürürlükten kaldırılmaktadır. Örneğin, 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 35. maddesinde yabancı gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'de taşınmaz edinimlerinde aranan "mütekabiliyet" şartı, 18.5.2012 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak bazı kanunlarda, yabancıların o kanunlarda belirtilen haklardan yararlanabilmesi için mütekabiliyet aranmaktadır. Örneğin, 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'na göre, yabancıların Türkiye'de bilgi edinme hakkından faydalanabilmeleri, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde kabul edilmiştir. Yine 28.7.2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu m. 12 (3) bağlamında yabancıların çalışma izni alabilmelerinde karşılıklılık şartının varlığı aranmaktadır. Dolayısıyla, az sayıda da olsa bazı kanunlarda, yabancıların o hakları kullanabilmesi için mütekabiliyet şartı arandığı gözden kaçmamalıdır.

Mukabele-i bilmisil (karşı işlem, misilleme, retaliation) ise, bir devletin kendisinin veya vatandaşlarının haklarını ihlal eden başka bir devletin hukuka aykırı eylem ve işlemlerine karşı aynı şekilde mukabele ederek gereken kararları almasıdır. Mevzuatımızda, karşı işlem yetkisini

düzenleyen hükümler bulunmaktadır. Örneğin, Türk yabancılar hukukunda, hâlen yürürlükte olan 1927 tarih ve 1062 sayılı Hudutları Dâhilinde Tebaamızın Emlakine Vaziyet Eden Devletlerin Türkiye'deki Tebaaları Emlakine Karşı Mukabele-i Bilmisil Tedabiri İttihazı Hakkında Kanun yabancı ülkelerdeki Türk vatandaşlarının mülkiyet haklarına karşı yapılmış işlemler için karşı işlem yapma esasını kabul etmiştir. Bu kanunda yer alan "İcra Vekilleri Heyeti" ibaresi, 7.7.2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nın 4. maddesiyle, "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir. Bu kanuna göre, Cumhurbaşkanı'nın yabancı taşınır, taşınmaz mallarına el konulması kararını verebilmesi için, o yabancı vatandaş olduğu devletin daha önce Türk vatandaşlarının malları üzerinde mülkiyeti kısıtlayan işlemler yapması gerekmektedir. Bu kanunun uygulanmasına örnek olarak 1966 tarihinde Suriye vatandaşlarının Türkiye'deki mallarına el konulmasını verebiliriz. Dolayısıyla, diğer devletlerin Türkiye'ye ve/veya Türk vatandaşlarına karşı hukuka aykırı olarak yapmış olduğu eylem ve işlemlere karşı, Türkiye Cumhuriyeti olarak, karşı işlem yapma (mukabele-i bilmisil) hakkımız, hem uluslararası hukukta hem de Türk yabancılar hukuku mevzuatında açıkça kabul edilmektedir.

* İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

عندما رتبت ذكرياتي في حقيبة سفر

روجين يوسف *

بعض الأشياء، وركز على "بعض الأشياء"، ووضعها في حقيبة سفر واحدة وحيدة، فماذا ستختار؟ هذا ما شغلني في صباح يوم 2013/03/22 عندما قرنا مغادرة دمشق، سورية كلها. أمامي حقيبة سفر صغيرة واحدة وأشياء كثيرة، خفيفة وثقيلة، قيمة وأقل قيمة، متناثرة في غرفتي وفي المنزل كله... أشياء تراكمت، وتماهت مع عدد سنين عمري.

هذه كانت هدية، وتلك تحمل ذكرى غالية، وهذا مهم... وهذه قد أحتاج إليها في رحلتي... أه هذه لم أستخدمها أبداً، لكن من يدري ربما أحتاج إليها في رحلة المجهول! هذه الكتب والمعاجم اللغوية الإنكليزية والإسبانية لم أستطع تركها في دمشق لمكانتها عندي، حملتها على ظهري المكسور الخاطر، حملتها من مطار إلى آخر من طائرة إلى ثانية، من دمشق إلى بيروت إلى عمان إلى

وكان صديقاً وفيماً يؤنسني بنوره اللطيف وينقذني من ضجر الليالي الدمشقية. كان رمزاً لزاوية في غرفة صغيرة لسرير طفلة رسمت آمالاً عراض وأحلاماً وردية أردت أخذه كشاهد على تلك الطفولة!

اضطرت للتخلي عنه، المصباح الحديدي ذو القاعدة الخشبية، وفي التخلي عنه تخليت عن سريري وغرفتي وبعض من أحلامي مما كانت ومما لم تكن.

لو يدروا ما أردت أخذه معي. أردت طي الحارات الدمشقية حارة حارة، وكل مكتبة أمي ففيها لكل كتاب حكاية وذكرى، وشجرة الياسمين الممددة بنعومة على نافذة غرفتي...

في طريقي وما لم يكن في حقبيتي وحملته في ذاكرتي، كان آخر صورة لدمشق قبل أن نقطع الحدود، وصوت عكازة جدي عندما ودعنا سريعاً وغادر المكان كي لا نرى دموعه، ومشهد الانفجارات من بعيد وصورة العساكر وهم يقومون بتفتيشنا ذكرى ذكرى، حقيبة حقيقية، لم تسلم حقبيتي من أيديهم العسكرية المتطفلة.

في حقبيتي ما لم أستطع ضمه إلى حزمة ذكرياتي كان حزن والدي ودموعه لحظة قلت له: سأعود حتى لو طال الغياب.

رد قائلاً من يذهب ومعه حقيبة كحقيبتك غالباً لا يعود.

المكتب الدولي - جامعة ابن خلدون.

استنبول أخيراً، وهي طوال تلك السنين كانت أقصى رحلاتها من رف مكتبة إلى رف آخر!

عندما بدأت بترتيب الحقيبة، كان الموضوع بالنسبة لي معقداً قليلاً وضبابياً كثيراً. كيف أستطيع اختيار مجموعة صغيرة جداً من ذكرياتي؟ ماضي ومستقبلي مع التركيز على عدم تجاوز وزن الحقيبة المسموح به... 25 كيلو؟ معقدة وغير مفهومة لأن الموازنة هنا بين الأشياء الروحية وبين قيمتها الرقمية!

فكرت كيف يكون لكل شيء من هذه الأشياء قيمة روحية لك ويشغل حيزاً مهماً في نفسك، وهو ليس بالنسبة للطرف الآخر إلا مجرد أوزان. وكلما أردت الاحتفاظ بعدد أكبر من أجزاءك، من روحك ومن ذكرياتك كلما كان عليك الدفع أكثر، الدفع على ميزان الطائفة، فلكل جزء من كيانك ثمن.

انتهيت أخيراً من حسم أمري واخترت ما كان أقرب إلى الروح والطفولة والمستقبل، وجمعتهم في حقيبة واحدة. حان وقت الاستعانة بميزان جدي، يده، أكثر الموازين دقة عرفتها في حياتي، وأنا أترقب بقلق قال لي: إنها تزن أكثر من 25 كيلو!

هذه الجملة نزلت على مسامعي وكأن برقاً برق في رأسي، إذن يجب علي أن أعيد شريط طفولتي وصور ذكرياتي وبعض من أمل المستقبل واختار مجدداً بينها! فتحت أمي الحقيبة وبسرعة لمحت مصباحاً. كان هدية

İstanbul'da tarihi Suriye Zirvesi

Dünyanın büyük bir dikkatle izlediği "Suriye" konulu dörtlü zirve, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde; Almanya, Fransa ve Rusya devlet başkanlarının katılımıyla gerçekleşti. Yaklaşık üç saat süren zirveye, BM Suriye Özel Temsilcisi Staffan de Mistura da katıldı.

Zirvenin ardından dört liderin katılımıyla düzenlenen basın toplantısında ve zirveyle ilgili açıklanan bildiriye, Suriye'de yürürlüğe konan ateşkesin ve tüm terör örgütlerine karşı mücadelenin sürmesi gerektiğine vurgu yapıldı. Zirve sonundaki ortak basın toplantısında konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Sahada ateşkesin tam olarak sağlanması ve akan kanın durması hedefimiz var. Suriye halkının talebi doğrultusunda bir siyasi çözüme ulaşılması ve böylece ülkede istikrarın sağlanması noktasında neler yapılması gerektiğini zirvede ele aldık." diye konuştu. Fırat'ın doğusundaki terör örgütü YPG'nin varlığını kasteden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Terörle mücadele kisvesi altında, sahada yeni emrivakilerin dayatılmasını da asla kabul etmeyeceğiz. Fırat'ın batısında olduğu gibi doğusunda da tehditleri kaynağında bertaraf etmeyi sürdüreceğiz." ifadelerini kullandı.

Siyasî çözüme vurgu: Anayasa Komitesi kuruluş süreci hızlanmalı
Cumhurbaşkanı Erdoğan, kalıcı çözüm yolunun Suriye halkının öncülüğünde, BM gözetiminde yürütülen müzakerelerden geçtiğinin vurgulandığına dikkat çekerek, "İdlib konusunda Putin ile imzaladığımız muhtıranın imzalanmasında sağlanan ilerlemeyi teyit ettik. Anayasa Komitesinin kuruluş sürecinin en kısa sürede, yıl sonu itibarıyla tamamlanma-

si çağrısında bulunduk." dedi. Zirve sonunda yayınlanan ve siyasî çözüm, mültecilerin geri dönüşü ve terörle mücadele konularının öne çıktığı başlıkları şu şekilde sıralamak mümkün:
- İhtilafa askerî çözüm getirilemez
- Sürdürülebilir çözüm için tüm uluslararası girişimler arasında eş güdüm sağlanmalı
- Tüm terörist gruplarla mücadele kararlılığı teyit edildi
- Kalıcı ateşkes iş birliği ile sağlanabilir
- Tüm Suriyelilerin katılabileceği seçim zeminini oluşturmak ve anayasal reform sürecini gerçekleştirmek için Anayasa Komitesi yıl sonu itibarıyla toplanmalı
- Uluslararası toplum insanî yardımları artırmalı
- Mültecilerin evlerine dönüşü için güvenli ortam oluşturulmalı
- Siyasî çözüm için birlikte çalışma taahhüdü sağlanmalı

"Zirve, Türkiye'nin Suriye krizindeki etkili konumunu özetliyor"
"4'lü İstanbul Zirvesini" Açık Medeniyet Gazetesine değerlendiren İbn Haldun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Burhanettin Duran, zirvenin Türk diplomasisinin Suriye krizinde geldiği konumu özetlediğini söyledi. Suriye iç savaşının başından bu yana

ABD tarafından yalnız bırakılan Türkiye'nin, 2015'ten sonra Rusya ve İran ile soruna yol almaya başladığını belirten Prof. Duran, Astana süreci ve Soçi Zirvesinin, Rusya ile birlikte çalışmanın parametrelerini oluşturduğunu vurguladı. Prof. Duran, "Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı Harekâtı ve İdlib çatışmasızlık anlaşması, girilen yeni yolun sonunda elde edildi. Bu parametrelerin sonucu olan İstanbul Zirvesinde ABD'nin olmaması ise tesadüf değil. Cenevre sürecinin olası somut adımlarının tartışıldığı zirvede ABD'nin olmayışı, aslında Suriye'deki rolünün YPG kontrolündeki bölgenin korunmasına indirgenmiş olduğunu de sergiledi." diye konuştu.

"Washington yeni adımlar atmak zorunda"

Prof. Duran, Amerikan yönetiminin gelen noktada Suriye konusunda yeni adımlar atması gerektiğini belirterek bunun nedenini şöyle açıkladı: "Zira Rusya, Avrupa'nın en önemli üç NATO üyesi ile birlikte Suriye'de siyasî süreci, Anayasa Komitesini, mültecileri ve radikallerle mücadeleyi gördü. Yani Putin savaş döneminde az maliyetle Suriye'de birincil aktör hâline geldiği gibi, barış döneminde de böyle bir birincil role soyunuyor. Ve bunu Türkiye ile birlikte çalışarak yapıyor. Türkiye ise Almanya ve Fransa'yı sürece katarak, İdlib başta olmak üzere Suriye'deki kazanımlarını Avrupa ile eş güdüme getirme-

ye çalışıyor. Böylece hem Rusya dengelemiyor hem de Avrupa, Suriye meselesinde kısmen de olsa angaje ediliyor."

"Sonuç bildirgesi adım adım takip edilmeli"

Zirveyi yakından takip eden siyaset bilimciler ve uluslararası ilişkiler uzmanları, sonuç bildirgesi ve liderlerin açıklamalarından yola çıkılarak önemli kazanımlar elde edildiğini söylemenin mümkün olduğunu belirtiyor. İdlib mutabakatının Fransa ve Almanya tarafından da sahiplenilmiş olmasının Türkiye'nin pozisyonunu güçlendirdiğine vurgu yapılıyor. Zirvenin bir değer önemli noktası ise Suriye krizinin siyasî çözümü için gerekli parametrelerin belirlenmiş ve Anayasa Komitesi konusunda bir takvim öngörülmüş olması. Türkiye için belki de en önemli vurgu, Suriye'nin egemenlik ve toprak bütünlüğüne yapılan vurgu. Bu vurgu, terör örgütü YPG'nin ABD desteği ile fiile ya da anayasal bir kontrol alanı elde etme riski açısından önemli. Siyaset bilimciler, sonuç bildirgesinin Suriye için Türkiye'nin argümanlarının artık daha fazla karşılık bulduğuna işaret ettiğini ancak rehavete kapılmamak gerektiğine dikkat çekiyor. Uluslararası siyasette ülkelerin açık oynamadığı dikkate alındığında, Türkiye'nin sonuç bildirgesinde yer alan konuları adım adım takip etmesi ve muhataplarına sorumluluklarını hatırlatmaya devam etmesi gerekiyor.

Suriye iç savaşının kördüğümü: İdlib

Suriye'nin kuzeyinde, Türkiye sınırında yer alan İdlib kentine yönelik olarak Esed rejiminin saldırı hazırlığı devam ederken, gerek Birleşmiş Milletler gerekse Batı, Türkiye tarafından yapılan "ateşkes" çağrısına destek verdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Amerika'nın önde gelen gazetelerinden Wall Street Journal'a yazdığı yorum yazısı ise büyük yankı uyandırdı.

Cumhurbaşkanı Wall Street Journal (WSJ) için yazdığı ve "Dünya, Esed'i Durdurmalı" başlıklı makalesinde, uluslararası toplumun sorumluluklarının farkına varması gerektiğini belirterek, terörle mücadele adı altında masum insanların kurban edilemeyeceğini vurguladı. "Bugün bir kez daha kritik bir eşikte duruyoruz." diyen Erdoğan, "Esed rejimi, müttefiklerinin de yardımıyla, üç milyon kişiye ev sahipliği yapan ve yerlerinden edilmiş Suriyeliler için son güvenli limanlardan biri olan İdlib'e büyük bir taarruz gerçekleştirmeye hazırlanıyor. Hükümetimiz, bu saldırının engellemek amacıyla bir çatışmasızlık bölgesinin kurulmasına katkıda bulundu. Rejim, yaklaşan saldırısını terörle mücadele zemininde meşrulaştırmaya gayret ediyor. Şunu açıkça ifade edelim: Terörle mücadelenin önemini hiçbir ülke, Suriye krizi bölgeye güvensizlik ihraç etmeye başladığından itibaren ciddi terör saldırılarına hedef olan Türkiye'den daha iyi anlayamaz. Ancak Esed'in çözümü sahte bir çözümdür. Terörle mücadele adına masum insanlar kurban edilemez. Böyle bir adım ancak yeni terör ve aşırılık yuvaları yaratmaya sebep olur." dedi.

"Uluslararası toplum sorumluluklarının farkına varmalı"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde düzeni muhafaza etmek ve terörle mücadele konusunda yerel halkın desteğini kazanabileceğinin altını çizerek, "İdlib saldırısı yaklaşırken uluslararası toplumun tüm üyeleri sorumluluklarının farkına varmalıdır. Gerekli adımları atmamanın bedeli çok ağır olacaktır. Suriye halkını, Beşşar Esed'in insafına terk edemeyiz. Rejimin İdlib'e yönelik taarruzunun amacı, gerçekten terörle mücadele etmek değil, gelişigüzel saldırılarla muhalifleri ortadan

kaldırmak olacaktır. Bu rejim saldırısı, aynı zamanda Türkiye, Avrupa'nın geri kalanı ve ötesi için ciddi insanî riskler ve güvenlik riskleri oluşturacaktır." ifadelerini kullandı.

BM Güvenlik Konseyi olağanüstü toplandı

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın WSJ gazetesindeki yazısındaki çağrısı, BM Güvenlik Konseyinin İdlib konulu olağanüstü toplantısında geniş destek bulundu. İngiltere'nin Birleşmiş Milletler (BM) Daimi Temsilcisi Karen Pierce, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Wall Street Journal gazetesinde İdlib ile ilgili kaleme aldığı makaleye atıfta bulunarak, "Cumhurbaşkanı Erdoğan'a kesinlikle katılıyoruz." dedi. Konseyde konuşan Pierce, "Esed rejimi ve Rusya'nın İdlib'e saldırması ya da Türkiye'nin teröristleri ayırt edip onlarla mücadele etmesi arasında bir tercih yapmamız gerek. Türkiye'nin İdlib için bir planı var, muhalifler teröristlerle mücadele ederken rejim onlara saldırmayacak. Konseyin bunu konuşuyor olması gerek." diye konuştu.

ABD'nin BM Daimi Temsilcisi Nikki Haley de, Tahran Zirvesinde, Türkiye'nin ateşkes istediğini ancak Rusya ve İran'ın bu teklifi kabul etmediğini söyledi. Rusya ve Esed rejiminin İdlib'deki saldırılarında varil bombaları ve roketler kullanıldığını, hastanelerin hedef alındığını belirten Haley şunları kaydetti:

"Rusya ve İran, Suriye'de yapıcı aktörler olarak güvenilirliklerini göstermek için her türlü fırsata sahipti ama bu fırsatlara ne oldu? Kendi vardıkları sözde çatışmasızlık anlaşmasını gülünç ve sistemik olarak ihlal ettiler." Bu arada, Avrupa Birliği üyesi 8 ülkeden (İtalya, Almanya, Fransa, İngiltere, Hollanda, İsveç, Belçika ve Polonya) yapılan açık-

lamada, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın makalesindeki benzer hassasiyetler dile getirilerek, "İdlib meselesinin çözüme kavuşturulmasında Türkiye ve Birleşmiş Milletlerin girişimlerini destekliyoruz." mesajı verildi.

Tahran Zirvesinde ne oldu?

Suriye meselesini ele almak için Astana ve Soçi zirvelerinin ardından İran'ın başkenti Tahran'da; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'nin katılımıyla "üçlü zirve" gerçekleştirildi. Erdoğan, önce Ruhani ile ardından Putin ile baş başa görüştü. Baş başa ikili görüşmelerin ardından liderler ortak toplantıda önemli açıklamalarda bulundu. Zirveden çıkacak sonuçların tüm dünyada sabırsızlıkla beklendiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İdlib'e saldırı katliamla ve insanî dramla sonuçlanır. Mesele Astana ruhuyla çözülmelidir. ABD'nin bölgede bir diğer terör örgütünü güçlendirmesinden fevkalade rahatsızız. Türkiye, bölgedeki varlığını korumakta kararlıdır. 12 maddelik bu bildiri toplantının ardından sunacağız. Bir sonraki toplantımız da Rusya'da olacak. Sürekli olarak bizim sınırımıza doğru geliyorlar. Bu sebeple İdlib'de ateşkese adım atılmalı. Ateşkes en önemli adım olur. Anayasa ile ilgili çalışmalar da hız kazandığı takdirde Suriye halkı genel itibarıyla beklentilerine doğru gidildiğini görmüş olacaktır. Bildiride ateşkes ifadesi olmalı." dedi.

"Erdoğan'ın çağrısıyla taraflara silah bırakma çağrısı yapıyoruz"

Zirvenin ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan, İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin İran Liderler Konferans Salonunda ortak basın toplantısı dü-

zenledi. Rusya Devlet Başkanı Putin, "Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın teklifiyle bütün taraflara silahları bırakma çağrısında bulunduk." dedi. Ortak basın toplantısında konuşan Erdoğan ise, "Suriyeli kardeşlerimize sahip çıktık. Zirvede Suriyeli mültecilerin güvenlik içerisinde eve dönüşünü de konuştuk. Elbette bunun için BM ile eş güdümlü sağlanması şarttır. İdlib halkının kaçacağı yer Türkiye. Göçü durdurmak bizim için çok önemli. Suriye halkı adil bir seçim bekliyor." dedi.

İdlib'e operasyon düzenlenecek mi?

Türkiye, Rusya ve İran liderlerinin katıldığı Tahran Zirvesi ve BM Güvenlik Konseyinin "İdlib" konulu oturumunun ardından kente yönelik operasyon düzenlenip düzenlenmeyeceği, düzenlenirse ne zaman olacağı net değil. İdlib ve çevresine yönelik zaman zaman bombalamalar sürerken, gerilimin kısa sürede sona ermeyeceği belirtiliyor. Gerilimi değerlendiren SETA Strateji Araştırmaları Direktörü Doç. Dr. Hasan Basri Yalçın, "İdlib, dışarıdaki aktörler tarafından paylaşılmış tek bölge. İdlib'in herhangi bir aktörün kontrolü altına girmiş olmaması, Suriye iç savaşının biteceği anlamına gelmiyor." diye konuştu. Tahran zirvesi öncesinde Rusya'nın İdlib'e yönelik hava harekâtı başlatmasının, bölgede kapsamlı bir askerî harekât yapma isteğini Türkiye'ye göstermesi açısından önemli olduğuna dikkat çekiliyor. SETA Dış Politika Araştırmacısı Can Acun, "Türkiye, çatışmaların bir şekilde dindirilmesi ve siyasi yöntemlerle ya da HTŞ gibi yapılara yönelik mikro operasyonlarla çatışmasızlık alanlarının tekrar üretilmesi gerektiğini savunuyor. Alternatif senaryoların hiçbirinde Türkiye, İdlib'deki nüfuz alanından vazgeçmek istemiyor." ifadelerini kullandı.

مستقبل إدلب.. 3 سيناريوهات للتسوية أو المواجهة

نشر المركز العربي للأبحاث تقدير موقف بشأن مستقبل إدلب، بعد قمة طهران التي استضافت الاجتماع الثالث لزعماء الدول الضامنة لاتفاق أستانا وهي: روسيا، تركيا وإيران في 7 سبتمبر/أيلول 2018. وشهدت القمة سجلا علنيا بين الرئيسين الروسي فلاديمير بوتين، والتركي رجب طيب أردوغان الذي أصرّ على ضرورة احترام الاتفاق الخاص بإدلب.

الموجودة فيها بقوة النيران، والقضاء على من لا يقبل منها.

لكن مثل هذا الهجوم يبدو ضعيف الاحتمال، في هذه المرحلة على الأقل؛ فالنظام لا يملك قدرات بشرية كافية لشن هجوم شامل على منطقة تقترب مساحتها من مساحة لبنان، وفيها بحسب تقديرات عديدة ما يراوح بين 60 و70 ألف مقاتل من عناصر المعارضة المجهزين بأسلحة ثقيلة، وممن تمسوا بالقتال لسنوات عديدة، وهم الأشد عداً للنظام، وليس أمامهم خيار إلا الموت بعد أن غدت إدلب ملاذهم الأخير.

وتوصل الرئيسان التركي رجب طيب أردوغان والروسي فلاديمير بوتين الإثنين 17 سبتمبر 2018 إلى اتفاق لإقامة "منطقة منزوعة السلاح" في إدلب تحت سيطرة روسية تركية، مما قد يتيح تجنب هجوم على هذه المحافظة التي تعتبر آخر معقل للفصائل المعارضة للنظام في دمشق.

يأتي هذا الاتفاق بعد عشرة أيام من فشل قمة طهران بين الرؤساء الروسي والتركي والإيراني، بعد انعقاد جلسة محادثات مغلقة استمرت أربع ساعات بين الرئيسين في منتجع سوتشي على البحر الأسود.

في الاتفاق على مستقبل المنطقة، يمكن الحديث عن ثلاثة سيناريوهات ممكنة فيها:

الأول

أن تنجح تركيا في شراء مزيد من الوقت لإنضاج جهودها الرامية إلى الفصل بين المعتدلين والمتشددين من الفصائل الموجودة في إدلب، وحل مشكلة عناصر هيئة تحرير الشام (جبهة النصرة سابقا) وغيرها من الفصائل المتشددة.

الثاني

أن تشن روسيا وحلفاؤها هجوما محدودا في إدلب لتحقيق مجموعة من الأهداف، أبرزها دفع تركيا وائتلاف فصائل المعارضة إلى الدخول في مواجهة مسلحة للقضاء على الجماعات المتشددة.

الثالث

أن تشن روسيا وحلفاؤها هجوما شاملا يستهدف إعادة كامل محافظة إدلب إلى سيطرة النظام، وفرض تسوية على الفصائل

في ديسمبر/كانون الأول 2016 وإجلاء فصائل المعارضة عنها، وقد انضمت إيران إلى هذا التوافق بعد أن فشلت في إعاقة أول الأمر.

• توصلت الدول الثلاث الضامنة لمسار أستانا في مايو/أيار 2017 إلى اتفاق لخفض التصعيد أو تجميد الصراع في أربع مناطق رئيسية تسيطر عليها المعارضة؛ هي: إدلب ومحيطها في الشمال، ومناطق ريف حمص الشمالي في الوسط، وغوطة دمشق الشرقية في محيط العاصمة، ومنطقة الجنوب الغربي التي تضم محافظات درعا والقنيطرة وأجزاء من السويداء.

• سمح هذا الاقتراح لروسيا وحلفائها بتوجيه القوات المنتشرة على مختلف الجبهات مع المعارضة، للتركيز على قتال تنظيم الدولة الإسلامية.

إدارة الحرب

• بعد أن انتهت الحرب على تنظيم الدولة، اتضحت مناطق السيطرة الروسية والأميركية والتي مثل نهر الفرات حاجز فصل طبيعيا بينها، وعادت روسيا إلى التركيز على حسم الصراع مع المعارضة في مناطق خفض التصعيد.

• كانت البداية في غوطة ريف دمشق، تبعها ريف حمص الشمالي، ثم منطقة التصعيد في الجنوب الغربي، حيث تم حسم الموقف فيها بالتفاهم مع إسرائيل التي وافقت على عودة جيش النظام إلى الحدود مع الجولان المحتل، مقابل إبعاد الميليشيات الإيرانية عن المنطقة، وعودة العمل باتفاق فك الاشتباك لعام 1974.

• اتبعت روسيا في إدارتها للحرب النمط العمليتي نفسه تقريبا: القصف الجوي العنيف الذي يستهدف الحاضنة المدنية للضغط على فصائل المعارضة للاستسلام، يتم على إثره الاتفاق على تسليم الفصائل سلاحها الثقيل، ثم نشر شرطة عسكرية روسية في المنطقة.

• يتبع ذلك ترحيل من يرفض اتفاقات المصالحة مع النظام من مدنيين وعسكريين إلى منطقة خفض التصعيد في إدلب، التي حولتها روسيا إلى مكان لتجميع كل المعارضين على الأرض السورية ريثما يأتي دورها في الحسم.

سيناريوهات إدلب

مثلت إدلب آخر مناطق خفض التصعيد التي جرى التوصل إلى اتفاق تفصيلي بشأنها بين تركيا وروسيا في سبتمبر/أيلول 2017، وبدأ التركيز عليها أخيرا بعد أن حسم الروس مصير المناطق الثلاث الأخرى. وفي ضوء فشل قمة طهران

الأهمية التاريخية لمدينة إدلب

تحتل إدلب المرتبة الثامنة من حيث المساحة بين المحافظات السورية، إذ تبلغ مساحة المحافظة التي تحمل نفس الاسم 6100 كيلومتر مربع، والخامسة من حيث عدد السكان قبل الأحداث، وتنقسم إلى خمس مناطق إدارية وهي مدينة إدلب، ومدينة أريحا السورية، ومعرفة النعمان، وجسر الشغور، ومنطقة حارم.

وقدر عدد سكانها وفقا لإحصاء منظمة الأمم المتحدة لتنسيق الشؤون الإنسانية في يناير/كانون الثاني 2018 بأكثر من 2.65 مليون نسمة، بينهم 1.16 مليون مهجر داخليا، معظمهم من العرب وعدد قليل من الأكراد والأتراك، وينتمي أكثرية سكان هؤلاء السكان إلى الطائفة السنية، ونسبة منهم من المسيحيين والدروز ومن أقليات دينية أخرى. وهي تشتهر حاليا بالتجارة والزراعة، وعصر السمسم والزيوت وإنتاج الكمون، ويعمل عدد كبير من سكانها في الصناعات التقليدية المرتبطة بالزيتون، وفي الأنشطة السياحية التي تنامت في المدينة بشكل ملحوظ في السنوات الأخيرة.

ويمثل الموقع الحالي لإدلب امتدادا لموقعها عبر التاريخ حيث كانت طريقا وملتقى للقوافل التجارية ومعبرا للجيوش الغازية، وتعد الآن رابطا بين مناطق الإنتاج الزراعي، وميناء التصدير في اللاذقية.

وتضم إدلب عددا كبيرا من المواقع الأثرية العائدة لحقب تاريخية مختلفة تمتد من الألف الثالثة قبل ميلاد المسيح إلى العصور الإسلامية، وتتميز بمساجدها المملوكية والعثمانية، وبأسبطنها وحماماتها الشعبية، ودورها العربية العائدة للقرن السادس عشر الميلادي كجامع الكبير ودار الفتح الأهلية ودار العياشي.

وتأتي أهمية إدلب بالنسبة لتركيا، من كون تنظيم "بي واي دي" الإرهابي سيطر على كامل الحدود التركية السورية، باستثناء هذه المنطقة ومدينتي جرابلس والباب، بريف حلب، اللتين تم تحريرهما بفضل عملية درع الفرات.

وتحذر الأمم المتحدة من «كارثة إنسانية» غير مسبوقة منذ بدء النزاع في سوريا قد يسببها الهجوم الوشيك على إدلب.

وتاليا ترتيب الأحداث كما قدمها تقدير الموقف منذ مؤتمر أستانا وصولا إلى معركة إدلب، مروراً باتفاق مناطق خفض التصعيد وغيرها من الأحداث المهمة في هذا السياق.

مسار أستانا

• نشأ مسار أستانا إثر توافق روسي تركي، أفضى إلى إنهاء معركة حلب الشرقية

US sanctions against Iran started; Turkey secures temporary waiver

The United States started to reimpose economic sanctions on Iran that were lifted as part of the 2015 nuclear deal. The Trump administration's effort to mount "unprecedented financial pressure on the Iranian regime" focuses on the transportation, finance and energy sectors. Countries and companies that continue doing business with Iran also risk punishment.

The United States, however, has granted temporary waivers to eight countries - Turkey, Iraq, the United Arab Emirates, Egypt, Japan, China, South Korea and India - on limited petroleum imports. To lift sanctions, Washington demands that Tehran end its support for terrorism, terminate its military engagement in Syria, and stop building nuclear and ballistic missiles.

In May 2018, the Trump administration not only withdrew from the Iran nuclear deal but also provided Iranians with a list of 12 conditions for renegotiation. One of those demands was to cut Iranian funding to "terrorist groups" such as Hezbollah, Hamas, and the Palestinian Islamic Jihad. At the same time, the administration aimed to curb Iran's expansionist policies in the Middle East, which had unsettled Israel and the Gulf.

"Aggressively will enforce sanctions"

U.S. Secretary of State Mike Pompeo warned that the U.S. will aggressively enforce its sanctions, and cautioned businesses around the world to avoid violating the measures or they would be cut out of the U.S. financial system. Pompeo said more than 20 countries have already cut their oil imports from Iran, reducing purchases by more than 1 million barrels per day.

The U.S. has also said the European Union, as a bloc, would not be granted a waiver. European countries who helped broker the 2015 deal are sharply critical of Washington's unilateral withdrawal and have been looking for means to work around U.S. sanctions. Turkey is one of the key destinations for Iranian crude oil, accounting for more than a quarter of Turkey's daily average imports of around 830,000 barrels. While Turkey imported

930,978 tons of crude oil from Iran in May, the figure fell to 287,842 tons in June, according to the monthly petroleum industry report from the Energy Market Regulatory Authority (EMRA)

"How far Trump will go?"

Washington's current effort to discipline the Iranians relies on a tight economic blockade. Meanwhile, other oil producers, including Russia and Saudi Arabia, must ramp up production to prevent the Iran sanctions, which will significantly reduce Tehran's oil exports, from causing a global crisis. Professor Burhanettin Duran, faculty member in the Department of Political Science and International Relations at Ibn Haldun University, said that the Trump administration also wants to reach an agreement with Turkey on Iran. He believes that Washington's reluctance to lift sanctions on Turkey's interior and justice ministers and stalling joint military patrols around the Syrian city of Manbij had reflected that priority. "Likewise, it was no coincidence that U.S. Secretary of State Mike Pompeo expressed hope

in a recent interview that Turkey and President Recep Tayyip Erdoğan will come to understand that the U.S. is a better partner than Iran." he added. According to Professor Duran, most critical question is how far the Trump administration, dominated by opponents of Iran, will go. "Specifically, it remains unclear whether the White House wants a regime change or a renegotiation of terms. The answer to that question could provide some insights into the ways in which Turkey and the rest of the region should deal with the storm coming their way" he said. Associate Professor Hasan Basri Yalçın, Director of the Strategy Department at SETA Foundation for Political, Economic and Social Research, believes Trump administration is searching for a success story that he can sell to the U.S. public. "He is after cheap victories in his election campaign." he added. The Trump administration wants to secure the support of Europe, Turkey, Saudi Arabia and other regional partners to exert economic pressure on Iran. Professor Duran believes that although Trump is unlikely to act as moderately as his predecessor, the U.S. is unlikely to end up in a military conflict with Tehran. Professor Duran said, "It would be unreasonable to think that Tehran won't resist at first. Yet the regime will agree to a renegotiation of terms if economic collapse fuels domestic revolts. If Turkey can manage that situation as successfully as it did the Khashoggi crisis, it stands to expand its own room for maneuver."

Almanya'da bir dönem kapanıyor

Merkel parti başkanlığına aday olmayacak.

18 yıldır Hıristiyan Demokrat Birliği (CDU) partisinin genel başkanlığını yürüten ve 15 yıldır da Federal Almanya Başbakanı olan ve ülkenin siyasî ve ekonomik istikrarının sembolü hâline gelen Angela Merkel, Aralık ayında yapılacak kongrede partisinin genel başkanlığına aday olmayacağını açıkladı. Merkel bu kararını, başkent Berlin'de düzenlediği basın toplantısında, "Hükümet güvenilirliğini yitirdi." ifadesiyle duyurdu.

Merkel'in, Hessen eyalet seçimlerindeki oy kaybının ardından bu kararı aldığı belirtiliyor. Hessen'de yapılan yerel seçimlerde Merkel'in partisi CDU, koalisyon ortağı Sosyal Demokrat Parti (SPD) ile birlikte birinci parti çıkmasına rağmen, 2013 yerel seçimlerine göre 11,3 puan kaybederek oyların yüzde 27'sini alabilmişti. CDU'nun eyalet seçimlerindeki oy kaybının yanı sıra kamuoyu yoklamalarında da oylarının düşmesi parti içinde huzursuzluk yaratıyordu.

Merkel'in parti genel başkanlığına aday olmayacağını açıklaması, başkent Berlin'de beklenmedik bir gelişme olarak yorumlanıyor. Angela Merkel bugüne kadar parti genel başkanlığı ve başbakanlığın birbirinden ayıramayacağını ve aynı kişi tarafından yürütülmesi gerektiğini vurguluyordu.

Genel Başkan kim olacak?

Partinin yeni genel başkanı CDU'nun Aralık ayı başında Hamburg'da yapıla-

cak kongresinde seçilecek. Alman başınında CDU'nun Federal Meclis Grup eski Başkanı Friedrich Merz'in genel başkanlığa aday olmak istediği öne sürülüyor.

Sağlık Bakanı Jens Spahn ile Hıristiyan Birlik (CDU/CSU) partilerinin yeni grup başkanı Ralph Brinkhaus da genel başkanlığa aday olacak isimler arasında gösteriliyor.

Parti genel başkanlığı için adı geçen bir başka aday ise, CDU Genel Sekreteri Annegret Kramp-Karrenbauer. Merkel tarafından sevilen ve halefi olarak yetiştirildiği söylenen Karrenbauer güçlü adaylar arasında görülüyor.

"Merkel"siz bir Almanya ve AB nasıl yürür?

Almanya Başbakanı Angela Merkel'in parti genel başkanlığına aday olmayacağını açıklamasının ardından, ülkenin ve Avrupa Birliğinin geleceği hemen tartışılmaya başlandı. 15 yıldır ülkenin başbakanlığını yürüten ve çoğunluk tarafından "istikrar" sembolü olarak görülen Merkel'in, partisinin genel başkanlığından ayrılacak olmasının, ülkenin geleceği için "istikrarsızlık" yaratacağı yorumları yapılıyor.

Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı SETA'nın Avrupa Araştırmaları Direktörlüğünün yanı sıra, Türk Alman Üniversitesi Öğretim Üyeliğini yürüten Dr. Enes Bayraklı, konuyla ilgili Açık Medeniyet Gazetesine yaptığı açıklamada

Merkel'in aday olmayacağını açıklamasıyla ortaya çıkan karmaşa ve kaosun arkasında, aşırı sağcı Alternatif Partisinin (AfD) önlenemeyen yükselişinin yattığını belirtiyor.

Beş yıl önce kurulan AfD, bugün Almanya'daki 16 eyaletin parlamentosuna ve Federal Meclise girmeyi başarmış ve kalıcı bir parti hâline gelmiş durumda.

Almanya'da aşırı sağın bu denli güçlenmesinin arkasında, tüm Batı siyasetinde Soğuk Savaş sonrasında yükselişe geçen ve 11 Eylül saldırıları sonrası terörle savaş döneminde güvenlik sorunu hâline getirilen kimlik siyasetine dayalı yabancı düşmanlığı ve İslamofobinin yattığını vurgulayan Enes Bayraklı şöyle konuştu:

"Merkel, mülteci krizinin doruğa ulaştığı ve AB'nin geleceğini tehdit ettiği bir dönemde sorumluluk alıp akıllıca bir hamle yaparak Almanya'nın kapılarını Suriyeli mültecilere açmıştı. Bu hamleyle Merkel, AB'nin içeriden çatırdatmasını engellerken, Avrupa ekonomisini domine eden Alman ekonomisinin acilen ihtiyaç duyduğu yüz binlerce ucuz iş gücünü hızla Almanya'ya kazandırmıştı. Bu akıllıca hamleye rağmen Merkel'in gözden kaçırdığı ve sonuçlarını kestiremediği önemli bir nokta olduğu görülüyor. Merkel'in gözden kaçırdığı bu nokta, içinde bulunduğumuz dönemin temel sorununun öncelikli olarak İslamofobi ve sonrasında ise yabancı düşmanlığı olduğu gerçeği."

"Suriyeli mülteci süreci kötü yönetildi"

Enes Bayraklı; hem yabancı hem de Müslüman olan Suriyeli mültecileri Almanya'ya kabul etmenin, ekonomi ve dış politika açısından akıllı bir hamle olmasına rağmen; Merkel'in hem iç siyasî sonuçları iyi hesap edemediğini hem de sürecin çok kötü yönetildiğini söyledi. Bayraklı, "Koalisyon ortakları CDU ve SPD'nin yükselen bu korkulara cevap üretmemesi sonucunda oylar hızla eriyor." ifadelerini kullandı. Dünya genelinde var olan ancak Almanya başta olmak üzere tüm Kıta Avrupasında daha yoğun görülen İslamofobi ve yabancı düşmanlığına yanıt verecek siyasetin üretilmemesi, Almanya özelinde, Merkel'in partiden kaçan oyların aşırı sağcı AfD ve liberal demokrat FDP gibi küçük partilere kaymasına neden oluyor. Merkel'in koalisyon ortağı SPD'den kaçan oylar ise Yeşiller ve Sol Partiyeye kayıyor. Uzmanlar, Merkel sonrası Alman siyasetinde siyasal parçalanmanın gerçekleşeceğine ve ikiden fazla partinin kuracağı koalisyonlar dönemi ve bu koalisyonların getireceği siyasal istikrarsızlığa dikkat çekiyor.

İstanbul'da yapılan "Dörtlü Suriye Zirvesi"nin anlamı

TALHA KÖSE *

27 Ekim 2018'de İstanbul'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde; Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Almanya Şansölyesi Angela Merkel ve Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron katılımlarıyla Suriye'deki iç savaşın geleceğine odaklanan dörtlü bir zirve gerçekleşti. Dörtlü zirve yaklaşık 7 yıldır sürmekte olan Suriye krizinin geleceği açısından önemli bir dönüm noktası oldu. Çatışmaların devam ettiği dönemde iç savaşın farklı taraflarını destekleyen bu dört aktör ilk kez ortak bir gündem etrafında bir araya gelerek Suriye'de süregiden sorunun çözümünü konusunda birlikte çalışma yapma kararı aldılar. Taraflar Suriye'deki iç savaşın bundan sonraki dönemde siyasî bir süreç ve yöntemlerle çözülmesi gerektiği konusunda mutabık kaldılar. Bu yönde ortak çalışma yapmalarının temel prensiplerini İstanbul'daki toplantıda belirlediler. Anayasa komisyonu kurulup bu komisyonun aktif bir şekilde çalıştırılması da toplantıda ön plana çıkan kararlardandı.

Dörtlü Zirvenin İstanbul'da ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan öncülüğünde yapılmış olması Türk diplomasisi açısından önemli bir kazanımdır. Zirvenin başarılı bir netice ve zirve bildirisi ile neticelenmesi ise tarafların tümünün ortak başarısı olarak kayda geçmiştir. Tarafların her biri İstanbul'daki zirveye farklı beklenti ve hedeflerle gelmişlerdi ancak ortak bir

genel çerçevede uzlaşabilmişlerdir. İstanbul'da gerçekleşen zirvenin önünü açan en önemli hamle Türkiye'nin yoğun diplomatik çabaları ile engellenen rejim ve destekçilerinin İdlib'e yönelik operasyonuydu. İdlib'e yapılabilecek askeri bir operasyonun yüz binlerce sivilin bölgeyi terk ederek başka ülkelere göç etmelerine neden olabilirdi. Böylesi bir operasyon aynı zamanda binlerce sivilin de hayatına mal olabilirdi. İdlib saldırısı Avrupa açısından da riskler içermekteydi. Türkiye ve Rusya'nın 17 Eylül'de Rusya'nın Soçi kentinde varmış oldukları mutabakat, İdlib'de meydana gelebilecek bir insanî dramın önüne geçmiştir. Türkiye'nin yürüttüğü ve uluslararası toplumu harekete geçirmeye yönelik diplomasi ve Rus liderliğinin esnekliği İdlib konusunda bir mutabakatı sağlamıştır. Türkiye ve Rusya, İdlib etrafının ağır silahlardan arındırılması konusunda anlaşmış ve bu hedefe büyük ölçüde ulaşmışlardır.

Türkiye'nin Soçi'de İdlib konusunda edinmiş olduğu başarı İstanbul zirvesinin önünü açmıştır. Soçi Zirvesi aynı zamanda Türkiye'nin İdlib ve çevresindeki askeri varlığını güçlendirmiş ve Türkiye'nin desteklediği ılımlı muhalif unsurların Suriye'nin geleceğindeki rolünü güçlendirmiştir. Türkiye açısından zirvede edinilen bir diğer kazanım ise Suriye'de sürmekte olan iç savaşın çözümünü sürecine Türkiye'nin yaklaşımına benzer bir şekilde yaklaşan iki aktörün yani Almanya ve Fransa'nın dâhil olmasıdır. Bu aktörlerin Suriye konusundaki diplomatik çabalara katkıda bulunmaları Türkiye'nin pozisyonunu da güçlendirecektir. Zirve vesilesi ile bir araya gelen dört aktör, gelecekte farklı konularda da ortak çalışma yapma imkânı bulabilirler.

Dörtlü zirve, Rusya'nın uluslararası sistemdeki konumu açısından da önemli bir diplomatik dönüm noktası olarak algılanabilir. Rusya, bu zirve ile Suriye'nin geleceğine dair barış ve istikrarı sağlayabilecek bir aktör olabileceğinin

sinyalini vermiştir. 2015 ortalarından sonra rejim yanında iç savaşa dâhil olan ve savaşın seyrini değiştiren Rusya, Suriye'de düzen ve istikrara katkı yapabileceği ortaya koymuştur. Suriye'de bu girişimler neticesinde barış ve istikrar elde edilebilirse, Rusya'nın bundan sonraki dönemde bölgede barış ve istikrarın sağlanması konusunda daha yapıcı roller oynamasının yolunu açabilir. Daha önce bu bölgede ABD tarafından oynanan bu roller, bu vesile ile Rusya'ya geçebilir.

Rusya, Suriye iç savaşındaki konumunu iyi bir şekilde kullanarak hem Türkiye ile hem de Fransa ve Almanya ile ilişkilerini normalleştirme konusunda hamleler yapmaktadır. Bu hamleler Rusya'nın Türkiye dâhil diğer Avrupalı aktörlerle ilişkilerine olumlu katkıda bulunacaktır. Türkiye'nin terör örgütü olarak tehdit olarak tanımladığı PYD/YPG'ye destek veren ABD, Suriye diplomatik denkleminde kısmen devre dışı kalmıştır. ABD ve İran'ın bir şekilde denkleme dâhil olmadıkları bir kalıcı çözüm seçeneği gerçekçi değildir ancak bu aktörleri sürece daha etkin bir şekilde dâhil olmaları belirli şartlara bağlıdır.

Suriye'de kalıcı barışa ulaşılması için daha epey bir yol alınması gerekmektedir ancak Türkiye'nin girişimleri ile toplanan dörtlü zirve, askeri çatışmadan siyasî çözüm sürecine geçişin önemli bir adımı olmuştur. Taraflar, bundan sonraki dönemde kendi yakın oldukları aktörleri çözüm konusunda teşvik etmeleri/zorlamaları ve diğer uluslararası aktörleri yapıcı bir şekilde sürece dâhil etmeleri gerekmektedir. Bundan sonra dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise oyun bozucu rol oynayabilecek aktörlerin kontrol altında tutulmasıdır.

* İbn Haldun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Assos sets sight on UNESCO heritage tag

Archaeological Site of Assos in Turkey's northwestern Çanakkale province is eyeing the UNESCO World Heritage list.

Assos, also known as Behramkale, was one of history's most important port cities, and possesses crucial cultural heritage from the period of the Roman Empire, including an antique theater, agora, necropolis and walls. The site, located 17 kilometers (11 miles) south of Ayvacık district, was accepted in the UNESCO Tentative List of World Heritage on April 15, 2017. According to the UNESCO website, Assos, a significant polis in the Archaic Period, maintained its important role in the region until the Byzantine era. Head of the Assos excavations, Prof.

Nurettin Arslan of Çanakkale Onsekiz Mart University, said the site has drawn the interest of foreign and domestic visitors. "Assos will become one of Turkey's popular cultural and touristic centers with its archaeological sites, village architecture, sea ports, beaches, and nature. I hope the city will receive its deserved place and be included in UNESCO's permanent list." Arslan said. Turkish archaeologists started excavations at Assos in 1981.

Ulusal/uluslararası öğrenci

ENVER GEDİK *

Öncelikle tanımlamayı doğru yapmak lazım: Bir dönem "yabancı öğrenci"lerimiz vardı. Kullandığımız birçok ortak kelime, yemeklerimiz zihnimize bıraktığı ortak birçok tat, bayramlarımızın aynılığı, "aynı"ya gülmelerimiz ya da "aynı"ya ağlamalarımız olduğu hâlde onlar "yabancı"ydı maalesef yani "öteki". Neyse ki dışlayıp "diğerleştirme"ye çok açık olan bu olumsuz tanımlama, erken fark edildi de bundan vazgeçildi. Ancak o "siyah" kelimenin yerini de "gri" bir kelime aldı: Uluslararası Öğrenci... Evimize gelen bir kişiyi "yabancı misafir" ya da "uluslararası misafir" diye mi tanımlar ve tanıtırız? "Selam" verildikten sonra yabancılık biter, tanışma, tanışıklık başlar; daha sonra da süreç ahbablığa, arkadaşlığa veya dostluğa evrilir. Bizim kültürümüzde eve gelen misafir "değerli"dir, "bereket"tir. Bu nedenle başköşeye oturtulur; ev sahibi de sırtı değil yüzü misafire doğru kapıya yakın oturur ki misafirin hizmetinde kusur olmasın. Bu ülke evimiz, başka ülkelerden gelen

öğrenciler de bizim misafirimiz. Onlar, "yabancı öğrenci" değil "misafir öğrenci"dir. İşte tam da bu sebeple misafire hak ettiği gibi yani misafir gibi davranmak gerek.

Bugünün "kaygan" zeminler üzerine kurulu dünyasında -buna postmodernizm diyen de var- stratejiler, dengeler, ilişkiler de kayganlaşmış durumda. Bir dönem "güç"ün sacayakları olarak kabul edilen "silah, para, medya" vb. kavramlar kayganlaşan sistemlerle birlikte yerini yeni kavramlara/kurumlara bırakmaya başladı. Merkezde insanın olduğu, bu merkeze konmuşluk "değerli olma"dan veya "insanı önceleme"den dolayı değil tabii ki ve merkezdeki bu insan üzerinden her türlü güç devşirmesinin gayet yasal ve normal olduğu bir dönemdeyiz. Bütün bunları neden mi söyledim? Şunun için: Bu "sömürü" anlayışından "yumuşak güç"ün bir parçası olan "uluslararası öğrenci" de nasibini almakta maalesef. Artık sömürgeler oluşturmak için gemiler ve askerler gönderilmiyor; bunun yerine çok daha ekonomik, çok daha hızlı, çok daha uzun vadeli ve çok daha kontrol edilebilir bir yöntem var: Uluslararası öğrenci olarak alınan, daha sonra yapay (landırlan) ve ülkesine gönderilen "zekâ"lar var. Peki, uluslararası öğrencilerin tercihi noktasında son yıllarda büyük bir ivme kazanan Türkiye'nin yani bizlerin yaklaşımı da mı böyle (ydi)? Değildi, değil ve olmamalı. Bizim için bu kardeşlerimiz uluslararası değil ulusal öğrenci; yabancı değil yerli öğrenci; dil, din, renk ayrımı olmadan hepsi öteki değil misafir öğrenci...

Bunun için "uluslararası öğrenci" konusundaki her adımımızı ölçüp dikkatle atmamız. Her çekik gözlü Japon, her siyah tenli saat satıcısı, her sarışın Avrupalı, her sakallı Arap değil. Bunu yakın çevremizden başlayarak herkese anlatmalıyız. Birkaç yıl evvel Türkiye'ye getirilen bir uluslararası öğrenci grubuna ders vermek için davet edilmişim. Öğrencilerden sorumlu kişiye onları neden bir üniversitenin Türkçe öğretim merkezine göndermediklerini sorduğumda, "Hocam, burası İstanbul. Çocuklar burada ahlaken kaybolup gider"le başlayan bir cevap vermeye çalışmıştı. İstanbul gibi mukaddes bir şehre reva gördüğü "görme biçimi" buydu: ahlaken kaybolunan şehir... Böyle yapmakla asıl kaybeden biz oluruz. Nitekim benzeri durumlardan dolayı Türkiye'yi bırakıp giden birçok öğrenci oldu.

Bu misafirlerimiz öncelikli olarak kendilerine, daha sonra ailelerine, çevrelerine, ülkelerine ve son olarak da insanlığa karşı sorumlular. Bunları karşıladıkları takdirde sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmişler demektir. Bu nedenle uluslararası öğrenci seçiminde bu sorumluluk bilincinde olanların seçimine özen gösterilmeli.

Bırakalım kaybolsun, arasın ve bulsun. Biz öğrenciye "fikri bağımsızlığı" verelim; o nereye gidip gitmeyeceğinin en doğru kararını verir.

* İbn Haldun Üniversitesi, TÖMER.

نسبة البطالة

في نيسان 2018 تصدّر دول عربية لقائمة البلدان الأكثر بطالة عالميًا، إذ احتلت فلسطين المركز الأول عربيًا بأعلى معدل بطالة بلغ 26%. وبحسب أرقام المنظمة، حلت الأردن في المرتبة السادسة في معدل البطالة، بنسبة وصلت إلى 14.9%. فيما تقدمت كل من اليمن وعمان وليبيا وجزر القمر، على الأردن بنسبة البطالة. وبحسب المنظمة، حلت دولة قطر في المرتبة الأخيرة بين الدول العربية بنسبة البطالة، إذ بلغت نسبة البطالة فيها 0.3% فقط.

ويسلط التقرير الضوء على القيود الإسرائيلية على التجارة الفلسطينية، التي لا تسمح للفلسطينيين باستيراد كمية كافية من السلع الاستهلاكية للمدنيين التي قد يكون لها تطبيقات عسكرية محتملة. ودعا التقرير إلى إزالة القيود المفروضة على التجارة والاستثمار الفلسطيني، مشيرًا إلى أن ذلك يمكن أن يسمح للاقتصاد الفلسطيني بالنمو بما يصل إلى 10%. وكانت فلسطين تحتل المرتبة الثانية بعد اليمن في معدل البطالة في الإحصائية الماضية لمنظمة العمل الدولية. وأظهرت أرقام منظمة العمل الدولية "ILO"

وحذر التقرير من أن تناقص الدعم المقدم من المانحين، وتجميد نشاط التعمير في غزة، والاستهلاك العام والخاص غير المستدامين الممولين من قروض، تشير جميعها إلى صورة قاتمة لاتفاق النمو في المستقبل، مشيرًا إلى أن الأوضاع السلبية التي فرضها الاحتلال الإسرائيلي أثرت على النساء والشباب بشكل غير متناسب. وأشار إلى أن تراجع التنمية في غزة، سببه الحصار لأكثر من عقد من الزمن. وأضاف أن القطاع يمر بمعاناة إنسانية في ظل تدمير قدرته الإنتاجية بفعل ثلاث عمليات عسكرية كبرى والحصار البحري والبري "الخانق".

سجلت الأراضي الفلسطينية أعلى معدل للبطالة في العالم لعام 2018.

وذكر تقرير سنوي صدر الأربعاء 12 من أيلول، عن مؤتمر الأمم المتحدة للتجارة والتنمية (أونكتاد) أن معدل البطالة في فلسطين المحتلة ارتفع إلى أكثر من 27% من مجموع اليد العاملة، وهو أعلى معدل للبطالة في العالم.

في حين انخفض الدخل الفردي، وتقلص الإنتاج الزراعي 11%، بسبب تدهور الأوضاع الاجتماعية والاقتصادية فيها العام الماضي، بحسب التقرير.

Geleceğe “temel” atıldı

İbn Haldun Üniversitesinin Başakşehir'deki yeni kampüsünün temeli geniş bir katılımımla atıldı.

Törende; TÜRGEV Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Fatmanur Altun, İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. İrfan Gündüz, Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Necmeddin Bilal Erdoğan, Rektör Prof. Dr. Recep Şentürk, İBB Başkanı Mevlüt Uysal, Başakşehir Belediye Başkanı Yasin Kartoğlu ve iş dünyasının önemli isimleri katıldı.

Klasik mimari örnek alınarak inşa edilecek olan İbn Haldun Üniversitesi Külliyesi, üniversitenin “gelenekli yenilikçilik” anlayışının bir yansıması olacak.

İbn Haldun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Şentürk, üniversitenin şu anda geçici kampüsünde eğitim faaliyetini yürüttüğünü belirterek, külliyeinin tamamlanmasıyla “kampüs üniversitesi” kimliğinin de kazanılacağını söyledi.

“Osmanlı eğitim mimarisi anlayışının takipçisi olacağız”

Yeni kampüste fakülte binaları, yurtlar, konferans salonları gibi mekânların bulunacağını söyleyen Prof. Şentürk, “Kampüsümüz Osmanlı eğitim mimarisi anlayışının günümüzdeki takipçisi olacak. Malum, üniversite olarak eğitimde

‘gelenekli yenilikçilik’ anlayışını ilke olarak benimsiyoruz. Bu anlayışımız, üniversitemizin mimarisine de yansıtılacak. Aynı zamanda Yeşil kampüs anlayışını benimsiyoruz. Ağaçlardan yüksek olmayan, doğaya saygılı ve insanların rahatlatan binalar inşa edilecek.” diye konuştu.

İnşaatına başlanan kampüse ulaşım da çok rahat olacak. Kuzey çevre yolu üzerinde yer almasıyla şehir içi ve şehirler arası ulaşımın olacağı kampüs, yeni havalimanına 15 dakikalık mesafede ve İstanbul merkezinden tek bir metro ile ulaşılabilir.

Bazı bölümler gelecek yıl taşınıyor

Prof. Şentürk, inşaat sürecine ilişkin olarak da, seneye bazı bölümlerin yeni kampüste eğitime başlayacağı müjdesini verdi. Gelecek sonbaharda İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi ile birlikte bir kız ve bir erkek öğrenci yurdunun hizmete gireceğini belirten Prof. Şentürk, “Dolayısıyla eğitimimizin önemli bir kısmı yeni kampüsümüzde gerçekleştirilecek. Her şey planlandığı şekilde giderse öğrencilerimiz de yurtlarına taşınmış olacak.” ifadelerini kullandı.

Remembering the other side of the coin

.....
HALİL İBRAHİM İZGİ *

I've never met with Rumi, who is one of the greatest storytellers of the universe, but I met people from all around the world who know his work. At the beginning of the new millennium, as a young man, I sailed to New York to explore and to conquer the new world. Everything was new and exciting; huge avenues, lots of newspapers, different nations, different cultures, and especially bookstores. For a stranger, there are many different vibrations in a city. You want to name every new thing and need to divide and recollect your thoughts. I met Rumi in New York for the first time at a Barnes & Nobles store. It was like seeing a relative, maybe a grandfather. Rumi is more than a superhero for people, he is a bridge between cultures. His words shape the human soul and form a magical mix for "When West meets East". That was in the past. But that does not mean the thoughts of Rumi have disappeared. Today we need Rumi more than ever. I mean that Rumi is either a misused or overused tool for mutual understanding.

Being virtuous does not always mean that your messages will stay clean. For more than two decades, Fethullah Gulen and his followers mentioned the ideas of Rumi in the US. The

Gulenists, who are the followers of Fethullah Gulen, abused the philosophy of Rumi they used in their institutions. They masked their hidden agendas with the words of Rumi, which ironically contradicts with his most known doctrine: "Either appear as you are or be as you look". Rumi is still our teacher and we humanbeings still need his advice on peace and coexistence. Now let's talk about another story, the other side of the coin, before coming back to Rumi.

The East has another answer for contemporary problems. The answer is Ibn Khaldun, who is one of the world's a greatest historians and philosophers. We need his wisdom to enlighten our minds. Zeitgeist addressed Ibn Khaldun for the new challenges of the today's difficulties. Rumi may be our answer for our personal needs but Ibn Khaldun may guide us to break out of irrational circle. Why? Let me explain. Ibn Khaldun is known as the father of the theory of economics, but he also has a theory of globalization. His terms are not restricted by religion or region. He always traced unchangeable rules of the world. He was realistic but not pragmatic, idealistic but strictly connected to human habits. He has been respected and people read his ideas for more than 700 years, proving that his inferences were beyond his time. Karl Marx, a revolutionary, historian, and economist, made use of Ibn Khaldun's thought in his famous Communist Manifesto.

We are living in a desperate post-truth world and we need founding fathers. Two year ago in Istanbul, a new research university called Ibn Haldun University opened its doors for graduate and doctoral studies, and, naturally, for fellows and academics from all around the world. This was a new home for critical thinking in the East and an important indicator for intellectual life in Turkey. The "westernization" of the East often means to

infant transfer technical knowledge and then to transfer the culture. But how about wisdom? In my opinion, wisdom cannot be transferred through books. You need the right time and the right place to meet with wisdom. The East should always remembers its heritage, to provide an opportunity to enlighten the future through history.

Ibn Khaldun is not a random figure for today. Spokesperson of the Turkish Presidency, Ibrahim Kalin, who is a valuable intellectual in Turkey, frequently refers to Ibn Khaldun in his recent pieces.

Xenophobia, Islamophobia, lack of wisdom and the result: Mr. Trump. Nowadays, the West is busy with its own problems, and it may not be the right time talking about the intellectual issues. But humanity needs to rediscover the heritage of our common wisdom. We have to be honest and accept that we may, fail in the beginning of the process of building a new world. Western mentality should criticize itself and use Eastern wisdom to make progress.

As we all know, every coin has two faces. Humans consists of body and soul, the world consist of East and West, and wisdom consists of brain and heart. We need both our feet to walk. As human beings, we may have different problems, like personal struggles, family matters, national depression etc. Seeing the results as a cause will drive us in the wrong direction, meaning we will have to go extra miles to come back to the right destination. We have to look for the truth with our brain and heart. In the age of post-truth. Compass will show the wisdom.

* Columnist.

www.solenne.com.tr

Ofis tasarımlarını iç dünyanın aynası, düşüncelerinizin yansıması olarak da düşünebilirsiniz. Ofisiniz hakkınızda çok şey anlatır. Başarıya ulaşan hikayelerin yaşanacağı mekanları oluşturmak sizin elinizde.

Zamanınızın önemli bölümünü ofislerinizde geçiriyorsunuz ve ofisinizin karakteri iş yaşamınızın yönünü belirler. Kurumsal kimliğinizle ve duygularınızla uyumlu mekanlar MOTİVASYONUNUZU artırır. İş hayatında bir adım önde olmanın yolu, çalışma ortamınızı doğru bir fiziksel tasarımla bütünleştirmekten geçer.

Solenne, tasarımlarıyla ofisinizdeki değişimin ve MOTİVASYONUN en değerli halkası olacak...

SOLENE
 office furniture & project

Kur'an, İsrailoğulları ve Müslümanlar

İHSAN KAHVECİ *

"Allah'ın kulu" anlamına gelen "İsrail" kelimesi Hz. Yakup (a.s.) için kullanılan bir isim/lakap olup "İsrailoğulları" tamlaması Hz. Yakub'un çocukları ve onların soyundan gelenleri nitelemektedir.

Kur'an'da sık sık geçmiş ümmetlere, onların kendilerine gönderilen kitap ve peygambere karşı takındıkları tutumlara dikkat çekilmekte, bu kıssalar üzerinden Kur'an'ın muhatap kitlesine mesajlar verilmektedir. Bu kapsamda İsrailoğullarına kendi kutsal kitaplarında, yaşadıkları Kudüs bölgesinde farklı zamanlarda iki defa fesat çıkaracakları, toplumsal düzeni bozup çok büyük haksız eylemlere girişecekleri ve her birinin ardından da Allah tarafından değişik vasıtalarla cezalandırılacaklarına dair bildirimlerin yapıldığına Kur'an İsra suresi, nam-ı diğer "Benu İsrail: İsrailoğulları" suresinde (4-7) temas etmiştir.

İlgili ayetlerden her iki bozgunculuğun akabinde ceza olarak güçlü, kuvvetli ve acımasız kulların İsrailoğullarına musallat edileceği, bu insanların Kudüs şehrini tahrip edip, Mescid-i Aksa dâhil ele geçirdikleri her şeyi yerle bir edecekleri ve sokak sokak insan avına çıkacakları anlaşılmaktadır. İsrailoğulları tarihine bakıldığında yükseliş dönemlerinde elde ettikleri ekonomik ve insan gücünü Tevrat'taki ilahi ilkelere aykırı biçimde kullanarak zulme ve haksızlığa âlet ettikleri; peygamberleri dahi öldürecek, öldürmeye teşebbüs edecek veya hapsedecek derecede aşırılıklara imza attıkları görülmektedir. Nitekim ilk bozgunculuğun bir tezahürü olarak İshaya Peygamberi öldürmüş, Yeremya Peygamberi hapsedmişlerdir. İkinci fesatlarında ise Hz. Yahya'yı (a.s.) öldürmüş, Hz. İsa'yı ise öldürmeye teşebbüs etmişlerdir.

İlk bozgunculuk döneminin ardından Babil kralı Nebukadnezar II (Buhtunnasr) İsrailoğullarına musallat edilmiş, Kudüs'ü tahrip ederek Süleyman Mabedini (I. Mabed) yıkmış, birçoğunu öldürmüş, kalanları da Babil'e sürgün etmiştir (MÖ 586). Babil devletinin MÖ 539'da Pers kralı Kyros tarafından yıkılmasını müteakip MÖ 537'de tekrar Kudüs'e dönen sürgündeki İsrailoğulları zaman içinde Tevrat'ın ahkâmına da riayet ederek ekonomik ve askerî bakımdan tekrar güçlenmişler, güçlendikçe de bunu kötüye kullanarak yine haksız pek çok fiil gerçekleştirmişlerdir. Toplumsal düzensizlik ve haksızlıklar gemi aزیya aldığı için bu sefer Romalılar onlara musallat edilmiş, MÖ 63 yılında Kudüs'ü ele geçirip tahrip etmelerinin ardından nihayet MS 70 yılında da II. Mabed'i yıkmışlardır.

İki büyük ifsad ve onlara terettüp eden cezanın ardından Allah'ın İsrailoğullarına tekrar merhamet edebileceği fakat güç kazanıp tekrar bozgunculuğa yeltenmeleri hâlinde Allah'ın da onları tekrar cezalandıracağı ifade edilmiştir: "... Eğer siz tekrar bozgunculuk yaparsanız biz de sizi tekrar cezalandırırız." (İsra-Benu İsrail, 17/8). Günümüzde İsrail devletinin devlet düzeyindeki terör ve zulümleri tekrarlandıkça Müslümanlar büyük bir umutla bu âyeti hatırlamaktadır. Ancak bu noktada bazı hususlara dikkat çekmek gerekmektedir: Geçmişte İsrailoğullarına kendi kitaplarında yapılan bu tür bildirimlerin onları peşinen yalnızca düşmekten sakındırmaya yönelik olduğu aşikârdır. Ancak tarihte İsrailoğullarına yapılmış bir uyarının çok sonraları Kur'an'ın Mekke döneminde nazil olan bir suresinde gündeme getirilmesinin asıl amacı acaba Müslümanlara moral ve güç vermek midir? Buna olumlu bir cevap veremiyoruz. Zira Müslümanların tarihteki İsrailoğullarının bir devamı olan Medine Yahudileri ile ilişkileri ciddi anlamda ancak hicretten sonra başlayacaktır. Asıl mesaj geçmişte İsrailoğullarının kendi kitap ve peygamberlerine

karşı geliştirdikleri olumsuz tavır ve bunun neticeleri konusunda Mekke müşrikleri uyarmak, tarihten ders almalarını sağlamak ve geçmişte İsrailoğullarının düştükleri yanlış düşmelerine engel olmaktır.

Peki, bu ayetlerden Yahudiler ve Müslümanlar için çıkan bir sonuç yok mudur? Elbette vardır. Yahudiler için çıkarılabilecek sonuçlardan bazıları şunlardır: Eğer ön yargılı ve ideolojik düşünmezlerse Hz. Peygamber'e ve onunla birlikte gönderilen, önceki bütün kutsal kitapların bozulmamış hâlini de temsil eden Kur'an'a uymak suretiyle zulüm ve haksız uygulamalara imza atmaktan kaçınır, böylece Allah'ın merhametine nail olma fırsatını yakalamış olurlar. Yok, eğer günümüzde olduğu gibi yanlış dinî telakkilere ve güce dayanarak hiçbir kutsal kitabın onaylamadığı katil, zulüm ve işkence gibi cinayetleri işlemeye devam ederlerse bugün olmasa da yarın, Allah'ın yarattığı Müslüman veya Müslüman olmayan kullar eliyle cezalandırılmaları mukadderdir.

Müslümanlar için çıkarılabilecek derslere gelince şunlar söylenebilir: Allah işlerini genelde vasıtalarla ve "sünnetullah" denen ilahi yasalar çerçevesinde yapmaktadır. Müslümanlar günlük sözlü tepkilerin ötesine geçerek gerekli ekonomik, askerî, siyasî ve teknolojik güce ulaşmalı, bu gücü yerel ve küresel

ölçekte iyilik ve güzellikleri artırıp yaygınlaştırmak, kötülük ve adaletsizlikleri bertaraf etmek için kullanılmalı, zalimlere meyletmeyecek fikren bağımsız nesiller yetiştirmelidir. Aksi takdirde hedefe ulaşmak, başka bir ifade ile gerekli şartları ve vasıtaları oluşturmadan zalimi bütünüyle zulmünden vazgeçirmek, dünyada hak ve adalet ilkelerini işler kılmak pek mümkün görünmemektedir.

* İbn Haldun Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi.

AÇIK MEDENİYET GAZETESİ

YIL: 1 SAYI: 8 KASIM 2018 ISSN 2602-2699

açık medeniyet

Fikri Bağımsızlık | Intellectual Independence | الاستقلال الفكري

Açık Medeniyet Gazetesi, İbn Haldun Üniversitesinin aylık yayımıdır.

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ

ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Prof. Dr. Recep Şentürk

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hakkı Öcal

YAYIN KOORDİNATÖRÜ VE

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Muhammed Akaydın

YAYIN KURULU

Recep Şentürk

Fahrettin Altun

Faruk Yalçın

Hakkı Öcal

Halil Berktaş

H. Hümeysra Şahin

İsmail Erkam Tüzgen

Muhammed Akaydın

Talha Köse

EDİTÖRLER

Gökhan Gökçe

Hazem Fayed Jouda

Merve Aktar

Enes Yalman

FOTOĞRAF EDİTÖRÜ

Tevhid Yeni

KREATİF DİREKTÖR

Ali Vefa

REKLAM

0531 618 16 23

TASARIM

Design Monsters

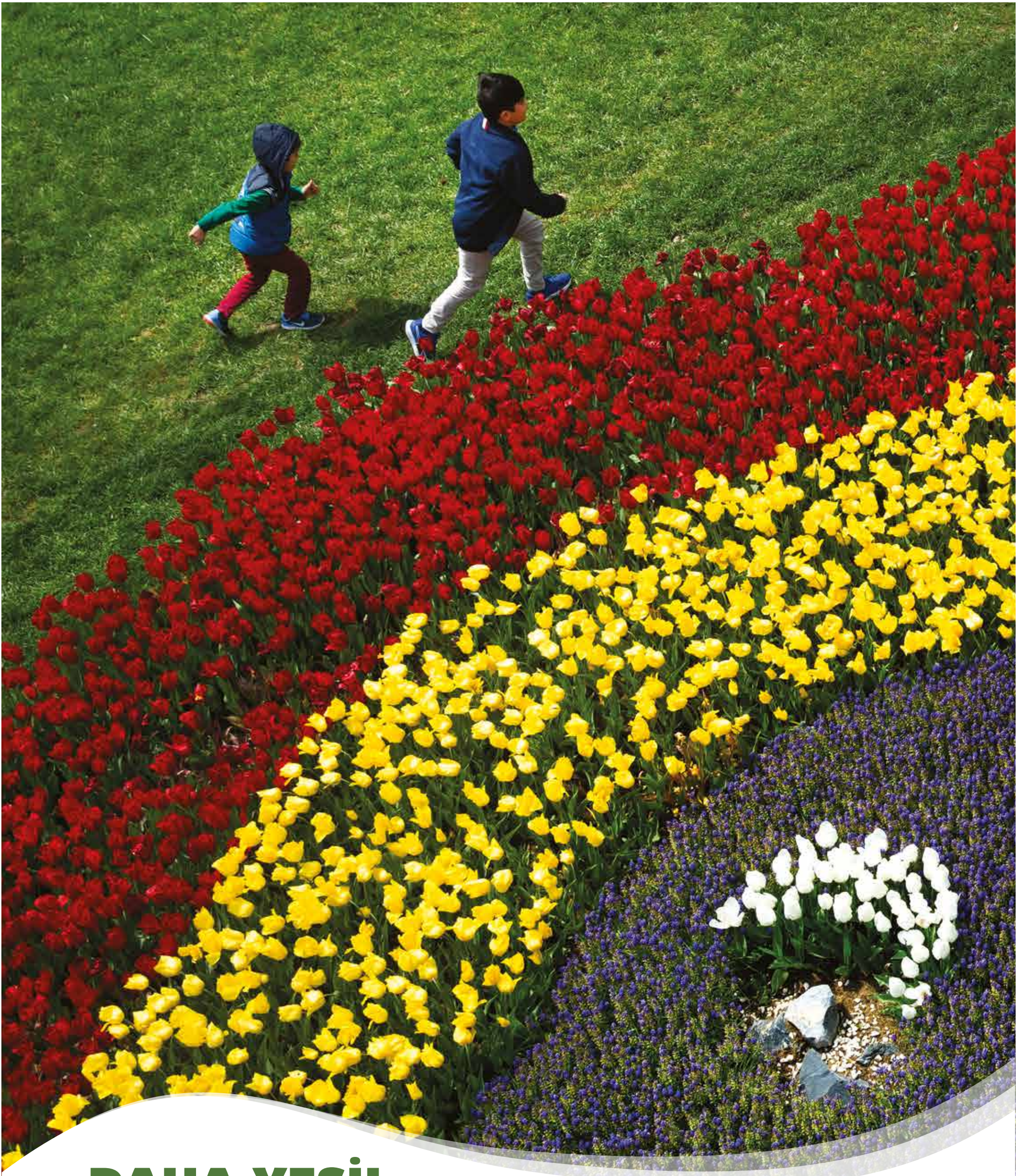
Ahmet Altay

İletişim: İbn Haldun Üniversitesi, Ulubathı Hasan Cad. No: 2 Başakşehir 34494 İstanbul | Basın Müşavirliği: 0531 618 16 23 acikmedeniyet@ihu.edu.tr

Basım: Kültür Sanat Basımevi, Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi ZB-11 Topkapı, İstanbul Telefon: 0212 674 00 21-29-46 Faks: 0212 674 00 61 www.kulturbasim.com

Yayımlanan tüm yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı İbn Haldun Üniversitesine aittir. İzin alınıp kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayımlanan yazıların dil, bilimsel içerik ve hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir.

DAHA YEŞİL DAHA RENKLİ BİR İSTANBUL

www.agac.istanbul

Algı üzerine

BURCU UYSAL *

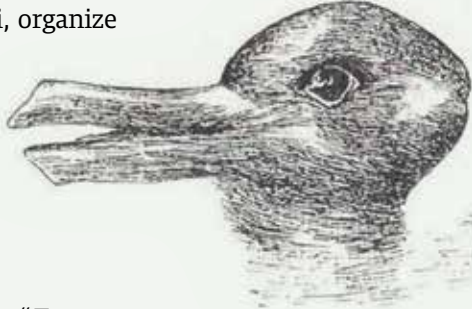

Psikolojinin temel konularından biri algıdır. Algı, duyum ile yakından alakalıdır. Duyum ise beş duyu organından alınan ham bilginin beyne iletilmesidir ve pasif bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu, beyne iletilen bilgilerin seçilmesi, organize edilmesi, yorumlanması yani aktif bir şekilde işlenmesine ise algı denir.

Piyasadaki meşhur, "Tavşan mı ördek mi?", "Yaşlı kadın mı genç kız mı?" gibi soruların cevaplarını aradığınız resimlerle karşılaşmışsınızdır. Gerçekten de aynı resme bakarak kimisi tavşan kimisi ördek görür. Algı sürecimizi etkileyen bazı faktörler yüzünden bu farklı sonuçlara varırız. Algılarımız kişisel özelliklerimizle ayrışabilir; önceki tecrübelerimiz,

hafızamız, beklentilerimiz, duygularımız vb. algı farklılıklarının temelini oluşturur. Tek bir resme bakarak o resimde ısrarla tavşan veya ördek olduğunu iddia etmek yerine diğer alternatifleri de görmeye çalışmak algımızı zenginleştirir. Algıda önemli bir konu da herhangi yeni bir bilgiyle duyu organlarından alınan bilginin işleme sürecinin yönlendirilebilmesidir. Örneğin normalde resme bakınca tavşan gören birinin, ördek de görülebileceği bilgisiyle ördeği de görmesi gibi.

Önceki bilgi ve tecrübelerimizin algılarımızı etkilediğine iyi bir örnek olarak ise sadece ilk ve son harfleri yerinde olan, diğer harfleri karışık bir sırada yazılmış bir metni okuyabilmemiz verilebilir.

Algımızın bir özelliği de boşlukları doldurmamızdır. Yine bu konuyla ilgili meşhur bir resmi örnek verebiliriz. Üçgenin tamamlanmamış çizgileri veya dairenin eksik kısmına rağmen resme baktığımız zaman ne görüyorsunuz sorusunun genel cevabı: 2 yuvarlak ve 3 dairedir.

Günlük hayatımızda da algımızın boşlukları doldurma özelliği bizim ilişkilerimizi, hayata karşı yaklaşımımızı etkiler. Bazen olayları hızlı bir şekilde algılamamızı sağlarken, bazen de önceki kötü tecrübelerimizle muhababımızın bize söylemediği şeyleri varsaydırır bize. Muhababımızın bir hareketinin yanına biz de kendi zihnimizdeki şablon içine yerleştirip varsayımlarla

doldurarak yargısız infazda ya da kendimizle ilgili çıkarımlarda bulunuruz. Hangi şablonlarla ilişkilerimizi değerlendirdiğimizin bilincinde olmak önemlidir. Bazı insanlar etrafındakileri kendisine karşı hep aynı kötü muameleye maruz bıraktığından şikâyet eder. Farklı insanlardan aynı muamele görme noktasında kendi rolünü veya ilişkilerindeki bütünü görme çabasında kullandığı şablonun problemliliğini düşünmezler.

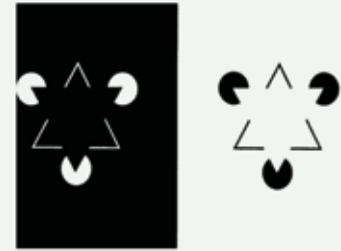
Algılarımızın beyne maruz kaldığı veri bombardımanında işini kolaylaştırmak için bazı bilgileri silme, arka plana itme, bazı verileri kategorize etme veya basitleştirmek gibi yöntemlere başvurulur. Algı konusunda şekil zemin ilişkisine örnek verilen resimlerde şeklin zeminine koyduğunuz renge göre o resimde gördüğünüz şekil değişir. Örneğin beyazı şeklin zemini olarak varsayarsak gördüğümüz şey elinde borazan olan bir adam; siyahı zemin olarak varsayarsak bir yüz görürüz.

Benzer şekilde olumlu veya olumsuz tecrübelerimizi bazen o kadar ön plana çıkarırız ki onun dışında kalan her şey silikleşir, her şey ayrıntı olur. O yüzdendir ki aşkın gözü kördür ve yine o yüzdendir ki depresyona giren birinin hayatında hemen her şeyin rengi gridir.

* İbn Haldun Üniversitesi Psikoloji Bölümü.

Eğer bu cmüyeli ouykabiliirsinz şgaikli bir zhiniinz var dmekeidr. kleimeirn hrfalreinn hnagi sırdaa yzalıdkılraı ömneli dğelidr. öenlmi oaln brincii ve snonucnu hrfain yrenide omlası. ardakai hrfaliren sırsai knaşk osla da okyuiyaolbruz.

الاحتلال يقتحم الوادي الأحمر ويهدم مساكن المتضامنين

القرية. واعتصم المئات من الفلسطينيين في أرض البلدة المهتدة ومعهم عدد من المتضامنين الأجانب، وذلك في محاولة لعرقلة أي عملية اقتحام إسرائيلية للتجمع. وكانت المحكمة العليا الإسرائيلية قضت بإزالة قرية الخان الأحمر التي يسكنها البدو الفلسطينيون، وأثار القرار الإسرائيلي استنكارا في الأمم المتحدة وبعض العواصم، ورفضت المحكمة العليا الإسرائيلية التماسا ضد هدم القرية في وقت سابق. ويأتي هدم قرية الخان الأحمر في إطار خطة إسرائيلية لإقامة قوس من المستوطنات سيفصل فعليا القدس الشرقية عن الضفة الغربية، وهي الأراضي التي احتلتها إسرائيل في حرب 1967.

اقتحمت قوات الاحتلال الإسرائيلي فجر يوم الخميس 13 أيلول/ سبتمبر قرية الوادي الأحمر قبالة تجمع الخان الأحمر البدوي شرق القدس المحتلة وجرفت المساكن المتحركة التي أقامها الناشطون الفلسطينيون، وأعلن جيش الاحتلال القرية منطقة عسكرية حتى الساعة الخامسة من مساء يوم الخميس 13 أيلول 2018. وقال شهود عيان إن القوات الإسرائيلية وصلت إلى القرية قبل شروق الشمس وبدأت بإزالة البيوت التي أقيمت حديثا دون أن تمس تجمع الخان الأحمر الذي أثار مصيره احتجاجات فلسطينية وقلقا دوليا. وبيوت الصفيح التي أزلتها القوات الإسرائيلية يوم الخميس 13 سبتمبر بناها هذا الأسبوع نشطاء ينتمون لعدد من المنظمات الحقوقية والسلطة الفلسطينية دعما لأهل

“Mother” of Srebrenica victims buried in hometown

Hatidza Mehmedovic

Mehmedovic, head of the Mothers of Srebrenica Association, had been undergoing cancer treatment before she passed away at a clinic in Sarajevo.

Mehmedovic's association represents the mothers of some 8000 Muslim men and boys massacred by Serbian forces in 1995.

She survived the war in Bosnia but lost her husband Abdullah (44) and her two sons Azmir and Almir - 21 and 18 - together with many family members. After her losses, Mehmedovic dedicated her life to raising awareness of the massacre, and became the symbol of resistance.

The words she said in the wake of the disaster, *“I will no longer be a mother. I will not be able to have grandchildren. I will not be able to have a son and i will no more know what all of this happiness means”* became one of the symbols of the massacre.

Para ve zekâ

ÖMER FARUK HARMAN *

Yıllar önce İstanbul İmam Hatip Okulu son sınıf öğrencisi iken (1968), dersimize gelen çok değerli hocam Emin Işık, bize Giovanni Papini'nin "Gog" adlı kitabından "Ben Rubi'nin Fikirleri" adlı bölümü özetlemiş, ben de o heyecanla hemen sahaflara koşmuş ve bu kitabı alıp okumuştum. Bu kitabın dilimize ilk çevirisi Fikret Adil tarafından yapılmış ve Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları arasında "Gog 1-2" adıyla basılmıştı (Ankara 1966). Daha sonra kitabın bu defa "Çıldırın Anaforunda / Gog" adıyla Sultan Neval Şimşek çevirisiyle tekrar basıldığını gördüm.

Emin Işık hoca zaman zaman derslerde bize bazı kitaplardan bölümler okur ve okumaya teşvik ederdi. Bir defasında da Andre Gide'in "Dar Kapı" adlı romanından bazı bölümler okumuş ve ben yine sahaflara koşarak, kitabın Burhan Toprak çevirisini alıp okumuştum. Bu arada şunu da ifade etmeliyim ki kitabın adı olan "Dar Kapı", İncil'de geçen bir ifadedir. Dağ Vaazı adı verilen meşhur konuşmasında Hz. İsa, kalabalığa öğütler verirken şöyle der: "Dar kapıdan girin; zira helake götüren kapı geniş ve yol enlidir ve ondan girenler çoktur. Oysa hayata götüren kapı dar ve yol da çetindir ve onu bulanlar azdır." (Matta İncili 7/13-14).

Asıl konuya dönecek olursak "Ben Rubi'nin Fikirleri" adlı bölümde olayı anlatan zengin adam, kâtip aradığını bildiren bir ilan verir. Müracaat eden 63 kişiden 47'si Yahudi'dir ve yazar, Yahudiler arasından "Ben Rubi" adlı Polonya kökenli, Paris'te modern Filoloji doktorası yapmış birini seçer. Kendisiyle görüşürken laf arasında, Yahudilerin umumiyetle zeki oldukları hâlde neden bu derece korkak olduklarını sorar. Ben Rubi şöyle cevap verir: "Korkak derken herhâlde maddî ve hayvanî cesarettten bahsediyorsunuz. Fikir cesaretine gelince Yahudiler sadece cesur olmakla kalmazlar, pervasızdırlar. Yahudiler hiçbir vakit, zannedersenem Davud zamanında bile barbarların anladığı manada kahraman olmuş değillerdir fakat bütün milletler arasında ilk defa, insanın hakiki kıymetinin, benzerlerini öldürmekten ziyade¹, zekâsını kullanmakta olduğunu anlamışlardır, sonra dünyaya dağılırlarndan beri Yahudiler daima devletsiz, hükümete, ordusuz olarak kendilerinden nefret eden bir kalabalık arasında

yaşamışlardır². Nasıl olur da onlarda Haçlıların ve Condottieri'lerin kahramanlıklarının inkişaf etmesini istersiniz? En sonuncusuna kadar imha edilmemek için onlar da müdafaa vasıtalarını icada mecbur kaldılar. İki tane buldular: Para ve Zekâ."

Daha sonra Ben Rubi bu iki alanda Yahudilerin başarılarını anlatır: "İnsanlara karşı korunmak için onları ya silahla imha etmek ya da para ile satın almak lazımdır. Yahudiler, altın ile kendilerini müdafaa ediyorlar, florinler onların mızrakları, sterlinler tüfekleri, dolarlar mitralyözleri oldu. Nefsinin meşru müdafaa için kapitalist olan Yahudi, Avrupa'nın manevî çöküşü neticesinde, dünyanın hâkimlerinden biri oldu. Onu evvela zengin olmaya mecbur ettiler, sonra servetin, her şeyden üstün olduğunu ilan ettiler.

Yahudilerin önceleri kendilerini korumak için kullandıkları vasıtalar, zamanla intikam silahları hâline geldi, bilhassa zekâ ile ki bence altından daha kuvvetlidir. Ayaklar altında çiğnenen, suratına tükürülen Yahudi, düşmanlarından intikam almak için ne yapabiliirdi? Yahudi olmayanların (Goyim) ideallerini alçaltmak, kıymetten düşürmek, Hıristiyanlığın dayandığı kıymetleri mahvetmek. Dikkat ederseniz Yahudi zekâsı bir asırdan beri, düşünce binasının dayandığı sütunları, en aziz itikatlarınızı baltalamak ve kirletmekten başka bir şey yapmamıştır. İnsanlığın düşünce tarihinde devrim yaparak, geleneksel telakkileri alt üst eden düşünürler hep Yahudi'dir; Heinrich Heine, Karl Marx, Cesare Lombroso, Sigmund Freud, Henri Bergson, Max Nordau, Weiningh, Salomon Reinach, Albert Einstein, Émile Meyerson gibi. Bunların hepsi müşterek bir vasıf taşırlar, müşterek bir gayeleri vardır ki o da kabul edilmiş hakikatlerden şüphe ettirmek, yüksekte olanı alçaltmak, temiz görüneni kirletmek, sağlam görünenleri sarsmak, hürmet edileni ayaklar altına almaktır."

Ben Rubi sözlerini şöyle tamamlar: "Asırlardan beri bu zehirlerin yıpratıcı tesirleri Grek, Latin ve Hıristiyan âleminden Yahudilerin intikamıdır. Batı medeniyetinin temellerini çürütecek taarruza geçtik. Kapitalist olarak ekonomik hadisenin her şey olduğu bir zamanda piyasalara hâkimiz. Ekonomik cihetten hizmetçimiz, fikir cihetinden kurbanımızsınız. Bir tannıyı kurban etmekle suçlanan millet³, en kudretli ve yegâne ayakta duran putun, Para'nın önünde sizleri diz çökmeye mecbur etmiştir."⁴

Ben Rubi'nin fikirleri böyle. Günümüz dünyasına baktığımızda ekonomik gücün ne kadar önemli ve etkili olduğu aşikâr. Ekonomik gücü sağlayan da Allah'ın insana verdiği en büyük nimet olan akıl ve zekânın kullanılmasıdır. Bu sebepledir ki en önemli yatırım eğitime yapılan yatırımdır. Çünkü bilgi, teknolojiyi; teknoloji de tabiatın daha kolay ve verimli faydalanmayı sağlar.

Lise yıllarında okuduğumuz Farsça

kitabında bir cümle vardı: Tuvana buved her ki dâna buved yani bilgili olan güçlüdür. Bilgi güçtür. Hakki güçlü kılamayanlar, güçlüye boyun eğmek zorunda kalırlar.

1) Kur'an-ı Kerim'de, "İşte bundan dolayı İsrailoğullarına şöyle yazmıştık: Bir cana kıymaya veya yeryüzünde fesat çıkarmaya karşılık olması dışında, kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur." buyurulmaktadır (Maide 5:32). Bu ifade Mişna'da, (Seder Nezikin, Masehet Sanhedrin 4:5'te) "Bir can" נפש אחת şeklinde, Mişna'yu yorumlayan Kudüs Talmudunda da (MS 350 ila MS 400 yılları civarında tamamlandı) (Sanhedrin 4:9'da) "Bir can" נפש אחת şeklinde. Söz konusu ifade MS 500 civarında tamamlanan Babil Talmudunda (Sanhedrin 4:37a'da) ise "İsrail'den bir can" נפש אחת מישראל şeklinde. Haksız yere kan dökmenin yasak olduğu Yahudi Kutsal Kitabının çeşitli yerlerinde tekrarlanmaktadır (Tevrat/ Çıkış 20:13; Yeremya 7-6) fakat bu açıdan bakıldığında Filistin'de olanları izah mümkün değildir.

2) Bu kitabın yazıldığı tarihte İsrail Devleti kurulmuş değildi ve Yahudiler; önce Babililer, sonra da Romalılar tarafından Filistin coğrafyasından kovulup diasporada yaşamaya mecbur kaldıklarında istenmeyen, sevilmeyen ve nefret edilen insanlar olarak görülmüşlerdir. Bunun neticesinde de 1290'da İngiltere'den, 1340'ta Bavyera'dan, 1492'de İspanya'dan, 1497'de Portekiz'den kovulmuşlardır. İspanya'dan kovulan Yahudilere Sultan II. Bayezid sahip çıkmış, en son II. Dünya Savaşında Nazi katliamından kaçan Yahudilere Türkiye Cumhuriyeti kucak açmıştır. İstanbul Yahudileri, 1492'nin 500. sene-i devriyesinde, 500. Yıl Vakfını kurarak Türklere şükran duygularını ifade etmişlerdir.

3) Hıristiyanlarca "Tanrının oğlu ve Tanrı" kabul edilen Hz. İsa'nın, İncil'e göre Yahudilerce ölüme mahkûm edilmesi ve cezanın infazı için Romalı valiye baskı yapılmasına işaret edilmektedir.

4) Giovanni Papini, Gog 1-2, Ankara 1966, s. 62-68.

* İbn Haldun Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi.

أهمية إدلب في عشرة أسئلة

"إدلب هي آخر منطقة تسيطر عليها المعارضة. استعدادات النظام السوري لشن هجمات عليها يقلق ملايين المدنيين فيها."

1. أين تقع إدلب؟

تقع في شمالي غربي سوريا، وتمتلك مع تركيا حدودًا بطول 130 كم.

2. كم عدد المدنيين في إدلب؟

تضم حاليًا نحو 4 ملايين مدني، بينهم قرابة 1.3 مليون نازح فروا من مناطق مختلفة جراء هجمات النظام السوري وداعميه.

3. هل محتمل حدوث موجة لجوء كبيرة من إدلب؟

قد يؤدي أي هجوم محتمل على إدلب إلى موجة لجوء مئات الآلاف إلى تركيا وأوروبا.

4. أين يجري النظام السوري استعداداته لشن هجوم؟

يوصل النظام السوري في الفترات الأخيرة استعداداته العسكرية وحشد قواته على طول الخط مع إدلب، وفي مطار "أبو الظهور" جنوبي إدلب، و"سقيلية" شمالي حماة، و"صلفة" التابعة للاذقية.

5. ما هي أهمية إدلب بالنسبة لسوريا؟

يمر منها طريق دولي يربط بين تركيا، سوريا والأردن، كما تجاور إدلب محافظة اللاذقية التي تضم قاعدة حميميم الروسية وتعد قلعة النظام السوري، وهذا ما يزيد من أهميتها الاستراتيجية.

6. لماذا تحظى إدلب بأهمية بالنسبة لأمن الحدود التركي؟

في حال وقوع اشتباكات، فإنه من المحتمل أن يحدث موجة لجوء تجاه تركيا، وهذا الموضوع يعد من أكثر المسائل التي تقلق تركيا، إلى جانب احتمال تسلل مسلحين إلى الأراضي التركية، لكون إدلب تضم عددًا كبيرًا من المجموعات المسلحة.

7. ماذا تفعل تركيا في إدلب؟

شكّلت تركيا في إدلب 12 نقطة مراقبة، بهدف مراقبة وقف إطلاق النار، في إطار اتفاق "خفض التوتر" المبرم مع روسيا وإيران في أستانة عاصمة كازاخستان.

8. ما تأثير تركيا على الحل؟

تركيا عبر موقفها بخصوص إيجاد حل، تلعب دورًا فعالًا في إنهاء تواجد المنظمات الإرهابية في سوريا، كما أنها تمثل وتحمي الأمن والحقوق الديمقراطية للملايين ممن سيواصلون حياتهم في سوريا.

9. ما هي المجموعات التي تسيطر على إدلب؟

تنقسم إدلب إلى مناطق خاضعة لسيطرة قوات المعارضة وهيئة "تحرير الشام"

10. ما هو موقف الفاعلين الدوليين تجاه إدلب؟

في بيان مشترك يوم 21 أغسطس، أعربت الولايات المتحدة، فرنسا وبريطانيا عن قلقهم الكبير من استعداد النظام السوري لشن هجوم على إدلب، وهددت بالرد في حال جرى استخدام الأسلحة الكيميائية.

وزير الخارجية الروسي سيرغي لافروف، قال إن الولايات المتحدة تهدف لحماية "جبهة النصر"، واستمرار الوضع المتوتر في إدلب.

Huzur

HABİB TÜRKER *

Sağduyu hakkındaki yazı dizimizin devamı olarak bu bölümde huzur kavramını analiz etmek istiyoruz. Huzur ve mutluluk arasındaki ayrım dilimizde çok esastır. Ancak aradaki farklılığı karşıtlık derecesine vardırılmamak gerekir. Mutluluk; artı yüklü duyguların akışkanlaşması olup, genelde yüzeyde hissedilen ve bu yüzden kimi zaman taşkın da olabilen bir şeydir. Mutsuzluk ise eksi yüklü duyguların yine akışkanlaşması olup, tıpkı mutluluk gibi

yüzeyde hissedilen ve taşkınca olabilen bir şeydir. Huzur, ikisinin ortasında bir duygu yani artı ve eksi duyguların yüksüzleşmesi değildir. Eğer böyle olsaydı huzur için mutluluk ve mutsuzluk, sevgi ve nefret eşit olur, bir nevi hayat anlamsız gördüğümüz bir duygu durumu olurdu. Aksine huzur, artı yüklü duyguların derinleşerek akışkanlığını en aza indirmesi ve bu yüzden taşkınlık tehlikesini bertaraf ederek dinginleşmesidir.

Başka bir deyişle huzur, mutluluğun akli ve vicdanî bulunuşudur. Akıldan yoksun mutluluk ahmak ve gülünç, vicdandan yoksun mutluluk zalim ve iğrenç olabilir. Bu da bize huzurun ancak sağduyuyla mümkün olduğunu, sağduyusuz bir tutumun mutluluk ve mutsuzluk getirebilmesine rağmen kesinlikle huzur getirmediğini göstermektedir.

Huzur; sarhoş, yüzeysel, akışkan değil; uyanık, derin ve dingin bir mutluluktur. Akli ve vicdanî bulunuşun egemen olduğu bir artı yüklü

duygu bulunuşudur. Kısaca o, mutmain olmuş / tatminkâr mutluluktur. Kendimizin dıştan içe, içten dışa sürekli dönen bakışıdır. Bir ruh tembelliği değildir. Başka bir deyişle huzur, iç dengenin kuruluşudur. İç denge de ancak duyu, idrak, akıl ve vicdan yetilerinin varlıkla topyekûn bulunduğu bütünsel ilişkide kurulur. Bununla birlikte huzurun kendisine merkez edindiği üs vicdandır yani diğer yetilerimizle ilişki içerisinde olmakla beraber konumlandığı yer vicdandır. Her yetinin bir erdemi vardır. Vicdanın erdemi de huzurdur; o, vicdan saadetinin başka bir adıdır. Bundan ötürü vicdanın gelişmesiyle sağduyunun, dolayısıyla huzurun gelişmesi arasında sıkı bir bağ vardır. Sağduyu birey ve toplumun iç dengesini sağlayarak hem içte hem de dışta barış ortamı temin eden ve böylece bizi barışa götüren en evrensel yeti ve yoldur.

* İbn Haldun Üniversitesi Felsefe Bölümü.

Bağlanma teorisi ışığında yaklaşma ve kaçınma motivasyonları

DUYGU DİNÇER *

Ortaya koymuş olduğu bağlanma teorisi ile gerek sosyal psikoloji gerekse gelişimsel psikoloji alan yazınının önde gelen isimlerinden biri olan John Bowlby (1907-1990), psikolojinin taze dallarından biri olan yakın ilişkiler psikolojisinin de temel referans kaynaklarından biridir. Geçtiğimiz ayki sayımızda ele aldığımız Higgens'in yaklaşma ve kaçınma motivasyonlarını, bu sayıda Bowlby'nin bağlanma teorisi ışığında ele alacağız.

Hatırlanacak olursa yaklaşma motivasyonu arzulanan sonuçlara, ödüllere ve pozitif duygular deneyimlemeye; kaçınma motivasyonu ise arzu edilmeyen sonuçlardan ve olası acı verici durumlardan uzak durmaya odaklı içsel düzenlemelere işaret etmekteydi. Bowlby'nin bağlanma teorisi ise insanın aslı sosyal güdülerinden biri olan yakınlık ihtiyacını temel almaktadır. Teoriye göre kişiler arası ilişkilerde deneyimlenen yakınlık duygusu, ilk kez ebeveyn-çocuk arasında gelişen temel bakım pratiklerinde ortaya çıkmakta ve etkilerini bir ömür boyu sürdürecektir olan bir bağlanma repertuarının

oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Söz konusu repertuar, farklı bağlanma stillerini içerisinde barındırmaktadır: Güvenli, kaygılı ve kaçınmacı. Güvenli bağlanma; kişinin sevilebilir olduğu inancı taşıdığı, destekleyici, özenli ve şefkatli ilişkiler tesis ettiği bir bağlanma deneyimini; kaygılı bağlanma; kişinin yoğun bir kaybetmek korkusu ve sevmeye değer olmadığı

endişesi taşıdığı, bu nedenle de sürekli sevildiğini hissetmeye ihtiyaç duyduğu bir bağlanma deneyimini; kaçınmacı bağlanma ise kişinin yakın ilişkilerden kaçınmaya ve bağımsızlığa aşırı önem vermeye odaklı olduğu bir bağlanma yaşantısını imlemektedir. İki teoriyi birbiriyle

ilişkilendiren bir perspektifle yakın ilişkilerde deneyimlenmesi olası bir durum şöyle açıklanabilir: X kişinin Y kişisini sık sık aradığı, mesaj gönderdiği, birlikte katılabilecek etkinlikler bulunduğu, onun için önemli olan konularda bilgi topladığı ve onun kullanımına sunduğu; Y kişinin X kişinin aramalarına dönmediği ya da nadiren döndüğü, yakınlaşmalarına ve ilişkilerinin derinleşmesine yol açacak bu etkinliklere katılmayı reddettiği bir ilişki koşulunda; X kişisi, bu davranışları, sürekli olarak tekrarlıyor, Y kişisinden onay görmek

ve onun kendisi için her an hazır olduğundan emin olmak için gerçekleştiriyor ve sürekli Y kişisini kaybedeceği endişesi taşıyorsa, bu, kaygılı bağlanma stiline işaret eder. Böyle bir etkileşimde X kişisi, kişiler arası ilişkilerde arzu etmediği sonuçlardan kaçınmaya odaklıdır (*kaçınma motivasyonu*).

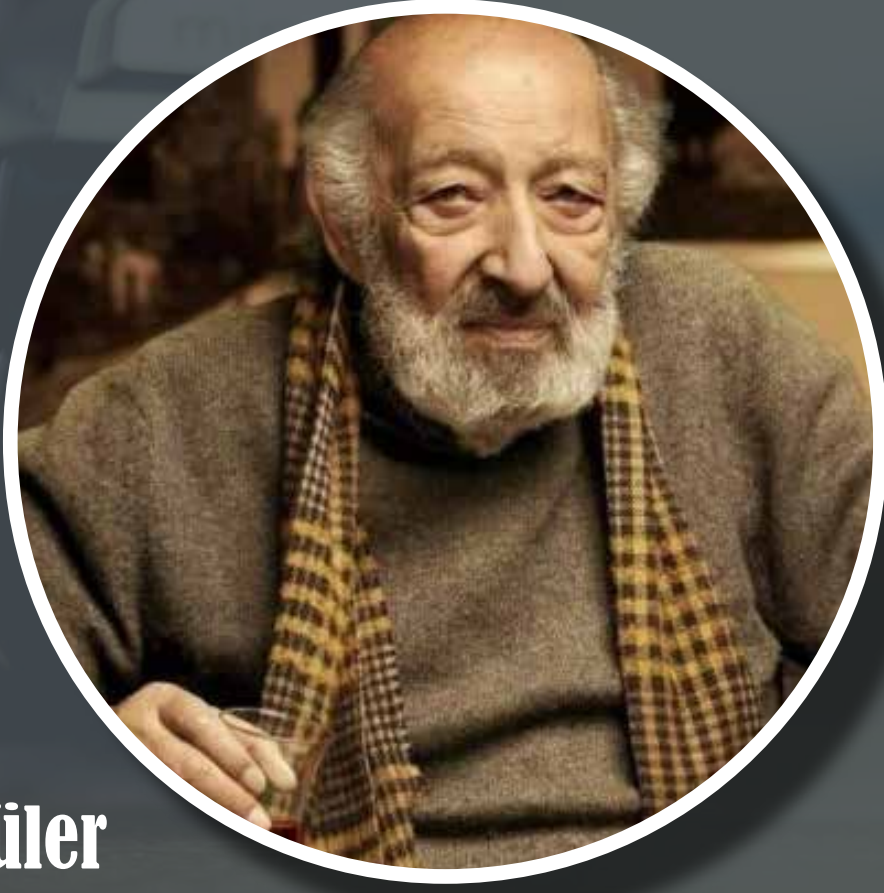
X kişisi; belirtilen davranışları, "birlikte büyüme imkânı"

yaratmak için ortaya koyuyor, her an yan yana olacağı koşullar yaratmasalar da Y kişinin onu sevdiğinden emin bir şekilde gerçekleştiriyorsa, bu, güvenli bağlanma stiline işaret eder. Böyle bir etkileşimde X kişisi ortak kazanımlara ve olumlu duygulara odaklıdır (*yaklaşma motivasyonu*).

Y kişisi; bu davranışları, incinmekten ya da reddedilmekten korktuğu için yapıyor, kendi kendine yettiğini düşünüyor ve başkalarına ihtiyacı olmadığını düşünüyorsa, bu, kaçınmacı bağlanma stiline işaret eder. Böyle bir etkileşimde, Y kişisi olumsuz duygulardan ve acı verici kişiler arası yaşantılardan korunmaya odaklıdır (*kaçınma motivasyonu*).

* İbn Haldun Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü.

Ara Güler

- Kendisini, "Her zaman foto muhabiri ile fotoğrafçı birbirine karıştırılır. Biz, fotoğrafçı değiliz, foto muhabiriyiz." diye tanımlayan usta, 1950'de başladığı mesleğinde birçok ilke imza attı.
- Bütün dünyayı gezerek foto röportajlar yapan ve bunları Magnum Ajansı ile dünyaya duyuran Ara Güler; İsmet İnönü, Winston Churchill, Indira Gandhi, John Berger, Bertrand Russel, Bill Brandt, Alfred Hitchcock, Ansel Adams, Imogen Cunningham, Salvador Dali ve Picasso gibi birçok ünlü kişi ile röportajlar yaptı ve fotoğraflarını çekti.
- Yayınlanan bazı fotoğraf albümleri; Turkey (1970), Fotoğraflar (1980), Ara Güler'in Sinemacıları (1989), Sinan, Architect of Soliman the Magnificent (1992), Living in Turkey (1992), Eski İstanbul Anıları (1994), Bir Devir Böyle Geçti (1995), Yitirilmiş Renkler (1995), Yüzlerinde Yeryüzü (1995).

TÜRK FOTOĞRAFÇILIĞI "ARA" ABİSİNİ KAYBETTİ

Fotoğraf makineleriyle 68 yıldır zamanı durduran, fotoğrafın efsane ismi Ara Güler, arkasında 2 milyondan fazla fotoğraf karesi bırakarak 90 yaşında sevenlerine veda etti.

1928 | .....
• İstanbul'da doğdu.

• Lisedeyken film stüdyolarında sinemacılığın her dalında çalışırken, yönetmen ve oyun yazarı olma hayaliyle Muhsin Ertuğrul'un tiyatro kurslarına devam etti.

1950 | .....
• Yeni İstanbul gazetesinde gazeteciliğe başladı.

1953-1958 | .....
• Hayat dergisinde fotoğraf bölümü şefi olarak çalışmaya başladı.

• Henri Cartier Bresson ile tanışarak, Paris Magnum Ajansına katıldı.

• Time, Life, Paris Match ve Der Stern dergilerinin Yakın Doğu foto muhabirliği görevlerini üstlendi.

1961 | .....
• İngiltere'de yayınlanan "Photography Annual Antolojisi" ustayı, dünyanın en iyi 7 fotoğrafçısından biri olarak tanımladı.

• Aynı yıl Amerikan Dergi Fotoğrafçıları Derneğine tek Türk olarak üye oldu.

1962 | .....
• Almanya'da çok az fotoğrafçıya verilen "Master of Leica" unvanını kazandı ve İsviçre'de çıkan Kamera dergisi kendisine özel sayı ayırdı.

1967-1968 | .....
• Japonya'da çıkan "Photography of the World" antolojisinde Richard Avedon ile birlikte bir dizi fotoğrafı yayımlandı.

• Kanada'da "İnsanların Dünyasına Bakışlar", 1968'de New York Modern Sanatlar Galerisinde "Renkli Fotoğrafın On Ustası", aynı yıl Almanya Köln'de Fotokina Fuarında yapıtları sergilendi.

1970 | .....
• Sanat ve sanat tarihi konularındaki fotoğrafları ABD'de Time-Life, Horizon ve Newsweek kitap bölümlerince ve İsviçre'de Skira Yayınevi tarafından kullanıldı.

1971 | .....
• Lord Kinross'un "Hagia-Sophia" (Ayasofya) kitabının fotoğraflarını çekti.

• Picosso'nun 90. yaş günü için yayınlanan "Picasso Metamorphose et unite" adlı kitap için ünlü ressamla foto röportaj yaptı.

1972-1975 | .....
• Paris Ulusal Kitaplık'ta sergisi açılan Güler, 1975'te ABD'ye davet edildi ve birçok ünlü Amerikalının fotoğraflarını çektikten sonra "Yaratıcı Amerikalılar" adlı sergisini dünyanın birçok kentinde sergiledi.

• Yine aynı yıl Yavuz zırhlısının sökülmesini konu alan "Kahramanın Sonu" adlı belgesel filmi çekti.

1979 | .....
• Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin "Foto Muhabirliği" dalındaki birincilik ödülünü kazandı.

1986-1987 | .....
• Hürriyet Vakfınca basılan Prof. Dr. Abdullah Kuran'ın yazdığı "Mimar Sinan" kitabını fotoğrafladı. Aynı kitap 1987'de "Institute of Turkish Studies" tarafından İngilizce olarak yayımlandı.

1991 | .....
• Dışişleri Bakanlığı için Halikarnas Balıkcısı'nın (Cevat Şakir Kabaağaçlı) "The Sixth Continent" adlı kitabını fotoğrafladı.

2005 | .....
• Meslek hayatına birçok ödül de sığdıran Ara Güler, Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülüne layık görüldü.

2012 | .....
• Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülünü kazandı.

2013 | .....
• Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi tarafından "fahri doktora" unvanı verildi.

2014 | .....
• Boğaziçi Üniversitesi tarafından "fahri doktora" unvanı verildi.

2018 | .....
• 17 Ekim tarihinde tedavi gördüğü hastanede 90 yaşında hayata veda etti.

Kendi dilinden 10 başlıkta Prof. Dr. Serdar Demirel

1 İlk dönemim

İğdır'da dünyaya geldim. Üniversite öncesi tüm eğitimimi burada tamamladım. Okumak değil futbolcu olmak istiyordum. O dönem 3. ligde olan İğdırspor'da 3 yıl top peşinde koştum. Bu yüzden ders notlarım düşüktü. Babam çok kızıyor, mühendis olmamı istiyordu. İğdırspor yöneticilerini tehdit ediyor, eğitimime yoğunlaşmamı, üniversite sınavlarına çalışmamı istiyordu. Tam da o yıllar dönemin darbeci generali Kenan Evren'in, meydanlarda, Kur'an'daki başörtüsü emrini inkâr etmesi bende dinî hamiyet duygularını harekete geçirdi. Oysa ailem o zamanlar dindar değildi.

2 İslam bende okuma arzusu meydana getirdi

Düz lisede okuyordum. Bir taraftan futbol hayatım devam ediyor, bir taraftan da İslam'ı öğrenmeye çalışıyordum. Okudukça dindarlaşmaya, dindarlaştıkça İslam'ı kendi kaynaklarından öğrenmeye çalışıyordum. Lise bitince İstanbul'a yerleştik. Düşünce, kültür, siyasî içerikli kitaplar ve bahusus İslamî eserleri okuyordum. Şunu fark ettim: İslamî bilgi ve hissiyat derinliğimi artırmak, yaşanan ihtilafların sebeplerini anlamak, taklitten çıkıp tahkike geçmek istiyorsam iyi bir Arapça ve usul bilgisine ihtiyacım vardı. O dönem Türkiye'de bu ihtiyacı karşılayacak imkân olmadığından yurt dışı alternatiflerine yöneldim. Suudi Arabistan, Mısır ve Pakistan seçenekleri önüme çıktı. En kolayı Suudi Arabistan'a gitmekti ama en zorunu yani Pakistan'ı seçtim.

3 Pakistan yılları

İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde kurulmuş olan İslamabad'daki Uluslararası İslam Üniversitesine sınavla yerleştim. Eğitim dili Arapça ve İngilizce olan bu üniversitede lisans ve yüksek lisans yaptım. Bu ülkede tüm çevrelerde müthiş bir Türkiye/Osmanlı sevgisi vardı. Bürokrasideki kapalı kapıları bu sevgi açıyordu.

4 Malezya yılları

Pakistan'da 8 yıl kaldıktan sonra Türkiye'ye döndüm. Doktorayı Türkiye'de yapmak arzusundaydım. Ancak Türkiye, karanlık 28 Şubat tüneline girmişti. 2 yıl ülkenin normalleşmesini bekledim, sürecin uzayacağı kesinleşince tekrar yurt dışına çıkmaya karar verdim. Bu sefer nasibimize Malezya düştü. Malezya Uluslararası İslam Üniversitesinde (IIUM) 2005 yılında doktorayı tamamladım ve buna müteakip burada 8 yıl hocalık ve idarecilik yaptım. Doçentliğimi de burada aldım. Çok bereketli yıllardı.

5 Dergi ve gazete yazarlığı dönemim

Malezya Uluslararası İslam Üniversitesinde doktora yaparken Umran ve Özgün İrade dergilerinde düzenli yazılarım yayımlanıyordu. Bilahare Rihle dergisinde de uzun yıllar yazdım. Yurt dışında yazmak benim ülkemle olan irtibatımı canlı tutuyordu. 2005 yılında Vakit gazetesinden beni arayıp köşe yazarlığı teklif ettiler. Köşe yazarlığı tecrübem olsun ama daha önemlisi yurt dışından ülkeme açılan bin pencere olsun, camiaya katkım olsun diye kabul ettim. Ayrıca ülkeme yabancılaşmak da istemiyordum. Çünkü uzun yıllar yurt dışında kaldığı için ülkesine yabancılaşan çok akademisyen tanıyıştım. Zihnimde 5 yıl yazıp bırakmak vardı. Ancak bu maceram 12 yıl sürdü. 2017 Mayıs ayında köşe yazarlığına ara verdim.

6 Köşe yazarlığı ve akademisyenlik

Ben bu iki faaliyet alanını birbirine zıt alanlar olarak görmedim. Geniş bir yelpazede; kültürden siyasete, dinî konulardan gezi notlarına kadar farklı sahalarda yazılarım yayımlandı. Akademik çalışmalarım kesintisiz devam ediyordu. Buradan öğrendiklerimi köşe yazılarıma, gazeteden öğrendiklerimi de akademik çalışmalarına malzeme kılmasını da başardığımı sanıyorum. Birbirini besleyen bir süreçti.

7 Türkiye'ye dönüşüm

Fatih Sultan Mehmet Üniversitesinden İslamî İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Turan Arslan Hoca arayıp üniversiteye davet etti. 2013 Eylül ayı itibarıyla FSMVÜ'de göreve başladım. Dönüşümün tek sebebi ülkeme duyduğum derin özlemimdi. Bilahare FSMVÜ'de Osmanlı-Malay Dünyası Çalışmaları Merkezini kurduk. İbn Haldun Üniversitesi bünyesine geçinceye kadar burada müdürlük de yaptım.

8 İbn Haldun Üniversitesi

İbn Haldun Üniversitesine iltihakım üniversite yönetiminin devraldığı Malezya'daki Uluslararası Al-Bukhary Üniversitesini Rektörümüz Recep Şentürk Hoca'yla beraber yeniden yapılandırmak amacıyla oldu. Bu sebeple bir daha Malezya'ya dönmem gerekti. 1 yıl sonra oradaki görevimizi tamamlayarak tekrar Türkiye'ye döndüm.

9 İslamabad ve Kuala Lumpur tecrübeleri

İki başkentte kelimenin tam manasıyla uluslararası bir atmosferde bulundum. İslam ümmetinin bütün renklerini, dillerini ve kültürlerini bir arada görme, onlarla temasta bulunma ve beraber yaşama imkânı yakaladım. Mesela IIUM'de 116 ülkeden 8 bin uluslararası öğrenci vardı. 50'den fazla ülkeden hoca görev yapıyordu. İngilizce ve Arapça konuşuluyordu. İnsanlığın karşılaştığı birçok vahim olaya beraber üzüldük; mesela Irak'ın parçalanmasına ve orada yapılan katliamlara... Beraber sevindik; mesela Türkiye'nin tarihiyle barışmasına ve tekrar yükselme merhalesine girmesine... Hem talebe hem de hoca olarak böylesi bir tecrübe edinmeyi Allah'ın bir lütfu olarak gördüm. Hacc'dan sonra dünya Müslümanlarını bir araya getiren en büyük platformdu diyebilirim. 2 erkek evladım İslamabad'da dünyaya geldi, Kuala Lumpur'da büyüdüler. Arapça, İngilizce ve Malayca öğrenme imkânı buldular.

10 Hocam ve öğrencilerim

Dünyanın birçok coğrafyasından hem hocalarım hem de öğrencilerim oldu. Bazı hocalardan sadece ilim, bazılarında şahsiyet, bir kısmından ise hem ilim hem şahsiyet aldım. Ne kadar başardığımı bilemem ama rol modelim üçüncü kısım oldu. İbn Haldun Üniversitesinin çok dilli, çok kültürlü ortamı benim akademik arka planımla ve hayat serüvenimle örtüştüğü için burada beraberce iyi hizmetler üreteceğimize inanıyorum.

KISA KISA

Dr.
Heba Raouf

Çocukluk kahramanınız?

Kelebekler

Ne sizi heyecanlandırır?

Hayat

Heyecanınızı ne öldürür?

Hiçbir şey

Başarı nedir?

Dengeli bir insan olabilmek

Sizce üniversite?

Sevgi ve kolektif öğrenme mekânı

Talebe deyince...

Gönül bahçemizin gülleri...

Akademisyen olmasaydınız ne olurdu?

Çiçekçi

Sizi sarsan kitap?

Küçük Prens (*Antoine de Saint-Exupery*)

Hangi romanda olmak isterdiniz?

Romanda değil ancak Peygamber Efendimizin (*s.a.v.*) döneminin bir parçası olmak isterdim.

Hangi şiirin şairi olmak isterdiniz?

Kendi şiirlerimi yazıyorum.

Mutlaka görmemiz gereken film?

Hayatı daha dikkatli izlemek gerektiğini düşünüyorum.

En sevdiğiniz kelime?

Rahman

Hangi şehir?

İstanbul ve Kahire

Bir müzik enstrümanı?

Ney

Bize bir şarkı önerin?

Ümmü Gülsüm'den herhangi bir şarkı

En sevdiğiniz atasözü?

İyilik çürümez, kaybolmaz, günahlar unutulmaz, hâkim olan Allah ölmez. (*Arap atasözü*)

Hangi renk?

Zeytin yeşili

Neye rağmen ne?

Her şeye rağmen umut

En önemli kusurunuz?

Başkalarını suçlamam, sakin kalırım ve artık dayanamadığım zaman geri dönmek üzere giderim.

Nasıl ölmek isterdiniz?

Allah nasıl takdir ettiyse öyle. Şehit gibi yaşaduktan sonra gerisinin hiçbir önemi yok.

Turkish Red Crescent sends aid to Syria's Idlib, Latakia

Turkish Red Crescent, Kızılay, in Turkish has sent 145 trucks loaded with humanitarian aid to northern parts of Syria over the past month.

The aid foundation delivered dry food, stationery, bread, medicine, and clothes to people in need living in rural areas of the cities of Idlib and Latakia. Hakan Sarı, head of the border assistance operation, said they have been sending this kind of aid since 2011, when the civil war started in the country. "145 trucks loaded with

humanitarian aid, have been sent to people in need, particularly those in the Turkmendagi and Jabal al-Akrad regions of Idlib and Latakia, within 30 days, thanks to our foundation and philanthropists," Sarı said. The aid efforts will continue, he added. Syria has only just begun to

emerge from a devastating civil war that began in 2011. Since then, hundreds of thousands of people have been killed in the conflict and millions more displaced, according to the UN. Turkey currently hosts nearly 3.5 million Syrian refugees, more than any other country in the world.

YENİ

GRAVÜRLERLE KUDÜS

JERUSALEM
ENGRAVINGS
القدس في اللوحات

